

ПОЛИТИКИНИ

15
динара

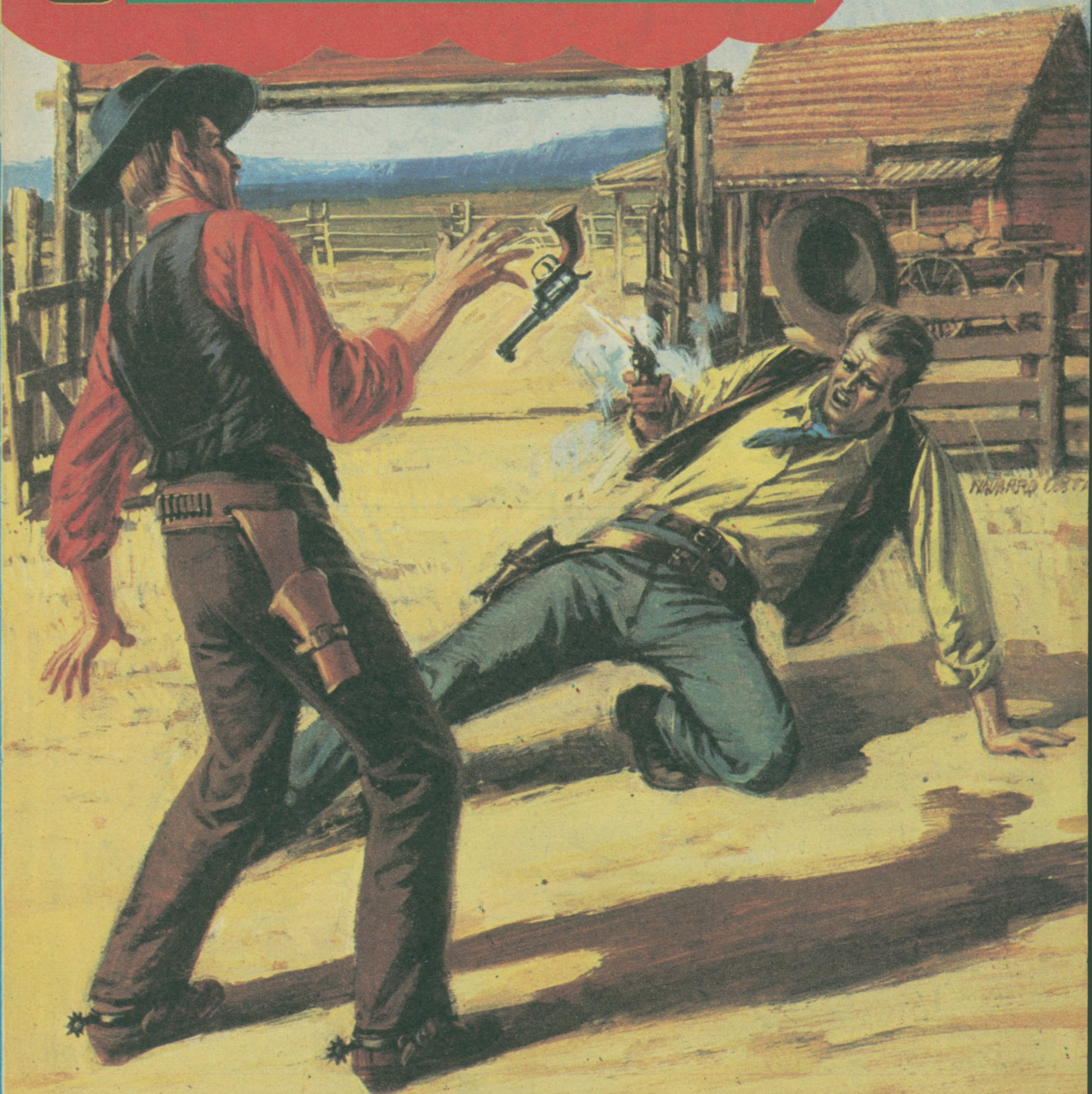

БРОЈ

1504

ЗАБАВНИК

24.10.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLI

ПОРУКА ВРЕДНА 422898 ЖИВОТА

стр. 12-13

Ripley's

Веровали или не!

ГЕНЕРАЛ ЏОРѢ РОЃЕРС КЛАРК

(1752-1818)
КОМЕ ЈЕ НОГА МОРАЛА БИТИ АМПУТИРАНА БЕЗ АНЕСТЕЗИЈЕ, МИРНО ЈЕ ИЗДРЖАО БОЛО-
ВЕ АЛИ ЈЕ ЗАХТЕВАО ДА МУ ЗА ВРЕМЕ
ОПЕРАЦИЈЕ

2 ДОБОШАРА И 2 ФРУЛАША
СВИРАЈУ РАТНИЧКЕ МАРШЕВЕ КОЈИ
СУГА ПОДСЕЉАЛИ НА ЊЕГОВУ ВЕЛИКУ
ПОВЕДУ НАД ЕНГЛЕЗИМА?

КАЛАЏНУ БОЧИЦУ ЗА МИРИС

У ОБЛИКУ БЕЗДРАВОГ
ЗАХАЧА НАЂЕНУ
У ИДВАДЦЕНУ
(ШВАЈЦАРСКА),
НОСИО ЈЕ НЕКИ МЛАДИ
ВИТЕЗ
ПРЕ 700 ГОДИНА.

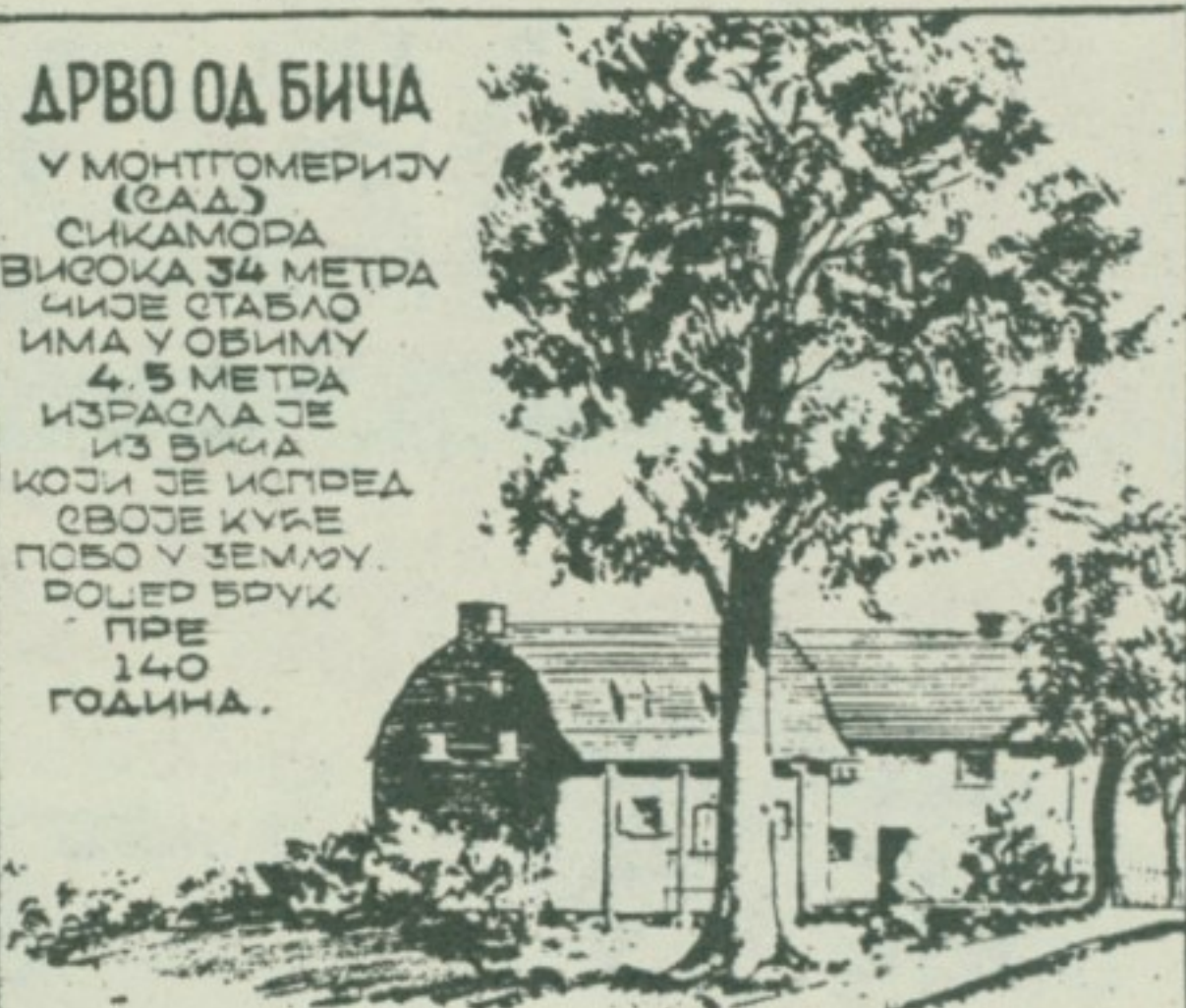
СЛЕПИ ПАТАК

ЕМЕ БАДНЕТ
ИЗ ДОНЕГ БЕРТОНА (ЕНГЛЕСКА)
17 ГОДИНА
ЈЕ ВРШИО ДУЖНОСТ
ПСА ЧУВАРА —
РЕДОВНЕ ПОСЕТИОЦЕ
ПОЗДРАЗЉАО ЈЕ ПАКАЊЕМ,
А СТРАНЕ ОСОБЕ ЈЕ
НАПАДАО.

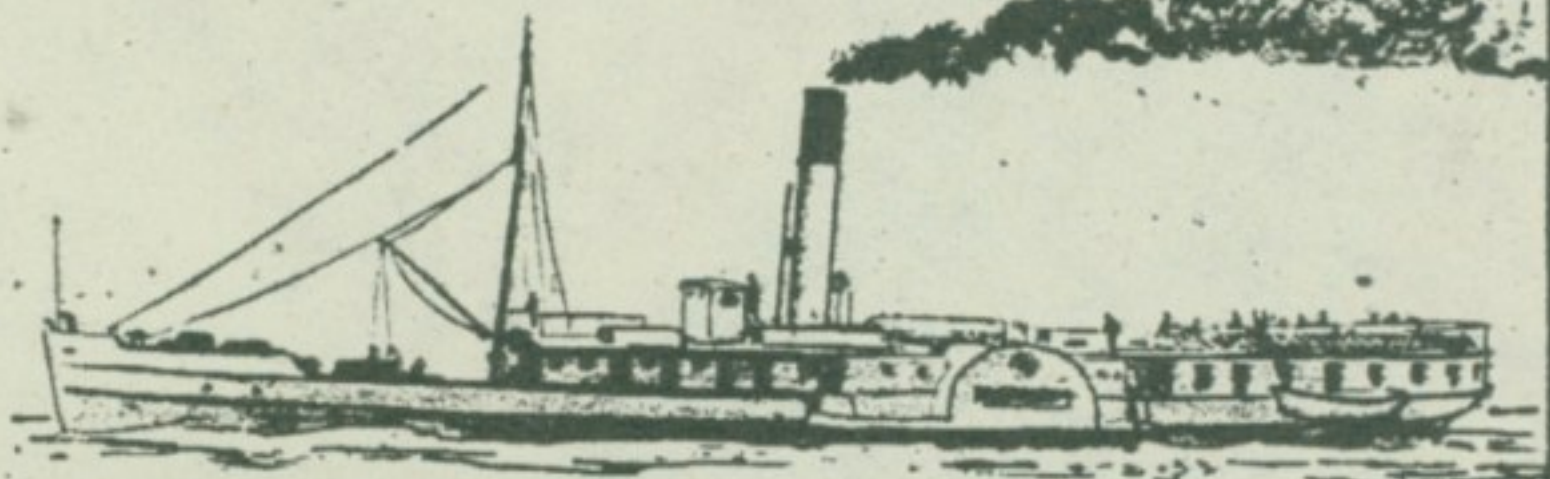
ДРВО ОД БИЧА

У МОНТГОМЕРИЈУ
(САД)
СИКАМОРА
ВИСОКА 34 МЕТРА
ЧИЈЕ СТАБЛО
ИМА У ОБИМУ
4,5 МЕТРА
ИЗРАСТА ЈЕ
ИЗ БИЧА
КОЈИ ЈЕ ИСПРЕД
СВОЈЕ КУКЕ
ПОБЕДНО У ЗЕМЉУ
РОЃЕР БРУК
ПРЕ
140
ГОДИНА.

СТЕНА-СЛОН

У БЛИЗИНИ
МОНТРОУЈА
(ШКОТСКА)
БАЗАРСКО
ЈЕ
ДЕЛО
ПРИРОДЕ.

СКИБЛАНДЕР

ПАРОВИД С ТОЧКОВИМА
ПРЕВОЗИО ЈЕ ПУТНИКЕ ПРЕКО НОРВЕШКОГ ЈЕЗЕРА
МРОСА НЕПРЕКИДНО 106 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ
ЛИ
ВЕЋ
ЧУЛИ
ДА...

● малишани старог Рима за-
бављали су се гурајући по зем-
љи обруч на коме су се нала-
зили прстенови и нека врста
прапораца који су давали весе-
лу мелодију.

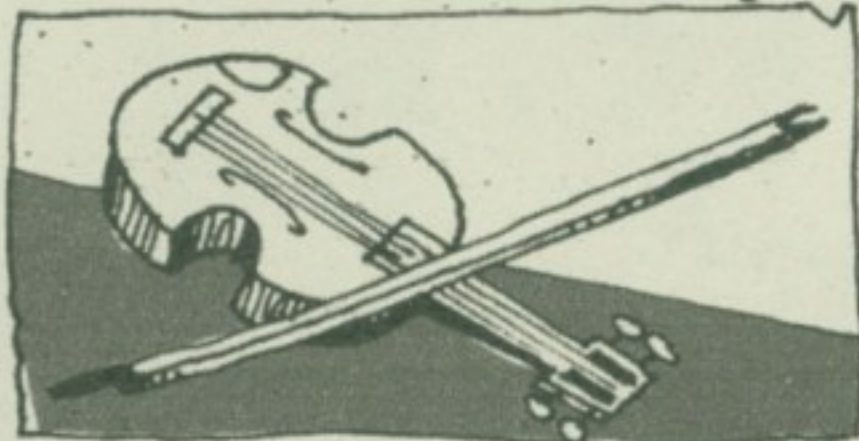

● према неким истраживањи-
ма у Француској цигарета је
кривац за пет посто саобраћај-
них несрећа. Пушачи су одго-
ворни и за пет посто пожара

који избијају у лабораторијама,
за четрдесет посто у складиш-
тима и за петнаест посто на раз-
ним јавним местима.

● виолине које израђује Аус-
тралијанац Брајан Рит састав-
љене су од седамдесет делова

направљених од различитих вр-
ста дрвета као што су: енглеска
зрба, швајцарски бор, абонес са
Џејлона, европски јавор, или
сребрна јела са Аљаске.

● у Даласу, у држави Тексас
(САД), налази се највећи аеро-
дром на свету. Заузима повр-
шину од 7 хиљада хектара, има
11 авионских писта, 13 терми-
нала, а у стању је да истовре-
мено прими 200 великих авиона.

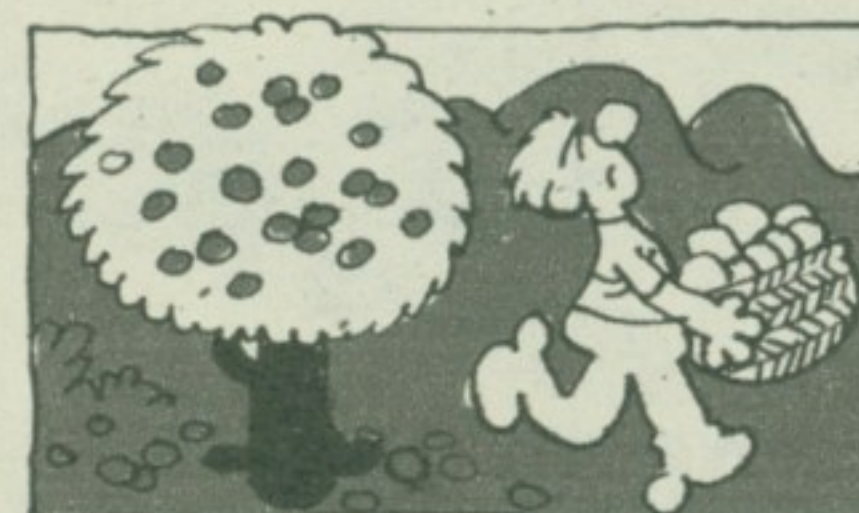
● литар азота компримираниог
на 15 хиљада атмосфера тежак
је три килограма.

● један париски оптичар спе-
цијализовао се за израду нао-
чара за псе који немају оштар
вид. Али, и остали пси у њего-

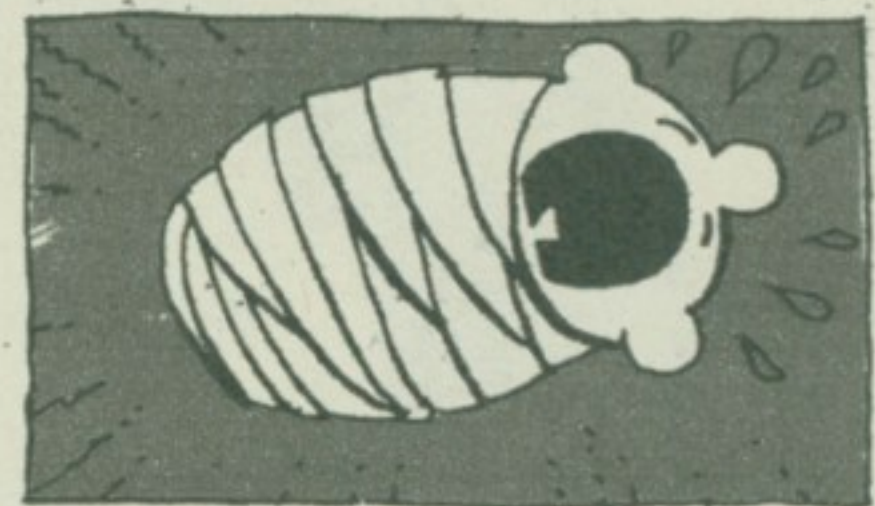

вој радњи могу наћи нешто за
себе, као што су наочари за
сунце или наочари против вет-
ра за оне који, док путују, во-
ле да избаце главу кроз про-
зор.

● група кинеских ботаничара
из провинције Јунан селекци-
јом је успела да добије нову
врсту поморанца која рађа три
пута у току године.

● када је Џеф Хенкок, возач
из Аустралије, изгубио свог пса
љубимца Вискија, веома се рас-
тужио и никако није могао да
га прежали. Међутим, осам ме-
сеци касније пас се вратио свом
власнику пошто је превалио две
хиљаде километара кроз једну
од најсувљих области овог кон-
тинента.

● установљено је да је стопа
прираста становништва у свету
у сталном опадању, сем у Аф-
рици. Према најновијим попи-
сима, на првом месту по броју
становника долази Кина са ви-
ше од милијарду, затим Индија
са 667 милиона, СССР са 263
милиона и САД са 221 милион
становника.

ИМЕНА ФУДБАЛСКИХ КЛУБОВА

Пре почетка овогодишње првенствене сезоне у фудбалу, одржан је у Београду турнир на којем су, поред Партизана и Црвене звезде, учествовали и славни тимови из Бразила и Енглеске, Васко да Гама и Арсенал. Управо гостовање ових тимова подстакло нас је да размислимо о именима ових клубова, односно знамо ли уопште шта значе називи тимова чије су нам боје најдраже?

Често нам на пут „де-

чу: Сарајево, Ријека, Загреб, Београд, Осијек, Марибор, Нови Сад, Титоград, Бор, Врбас... Ова имена популарна су и у другим земљама па имамо, на пример, Торино, Милано, Рому (Рим), Болоњу, Верону, Лил, Нант, Сент Етјен, Ницу, Монако, Бордо, Париз, Руан, Ливерпул, Лидс, Манчестер, Кардиф, Хамбург, Барселону, Малме и друге.

Неки клубови везани су за имена планина као Вележ, Ловћен, Козара, Игман или река — Вардар, Сутјеска, Тимок, Мура... има и назива покрајина као Срем, Бачка, Банат, Војводина, Мачва, Босна, а ту су и занимања: Рудар,

Спартакус. Читаоци ће се сетити да се ради о Трачанину, вођи устанка гладнатора и робова против Римске државе у првом веку пре нове ере који је крваво угушен 71. године, а сам Спартак био ухваћен и погубљен.

Наш Спартак из Суботице добио је ово име „посредно“. Наиме, командант партизанских јединица у II светском рату и један од највећих јунака био је Јован Микић, пре рата познати спортиста, рексрдер Југославије и Балкана у скоку у даљ. Његово партизанско име било је Спартак, а како је погинуо приликом ослобођења Суботице, на железничкој станици, Железничко спорско друштво дало је свом колективу његово име.

За давним временима по-

уз младе, везани су и називи швајцарских клубова Јанг бојс (младићи) или Јан фелоус (млади пријатељи), мада су оба назива енглеска као и онај најатрактивнији, циришког Грасхопера што значи „цврчак“.

Шпанци имају Реал клуб из Мадрида, Хихона, Сан Себастијана... „реал“ значи „краљевски“.

СЕВЕРНИ ВЕТАР, СВЕЦИ И СРЦА

Главни ривал Ајаксу у Холандији је Фејенорд (северни ветар), а у Совјетском Савезу постоји више колектива са Север-

ку, Дерби каунти — слона или Бирминген — овна.

У Сједињеним Америчким Државама, где фудбал стиче све већу популарност, ови називи се везују за имена што је преузео од хокејаша на леду па имамо „торосе“, „фалконсе“, „хоуксе“ (бикове, соколове, орлове) и слично.

Ни наш Партизан или Борац нису усамљени јер постоје и Легија и Гвардија у Пољској или Хонвед у Мађарској.

Ипак, предњаче Бразил-

УСИЈАНА ЛОПТА ПРОТИВ СВЕТАЦА

шифровања“ указују симболи или значке клубова. Тако Васко да Гама има једрењак, а Арсенал топ, као своје обележје, на мајицама или значкама.

Васко да Гама био је португалски морепловац и доцније адмирал, а за његово име везан је јединствен подвиг: први је, у периоду од средине 1497. до половине 1498. године опловио рт Добре наде и тако открио поморски пут којим се из Европе стиже до Индије. Било је то тала значајно откриће јер је Европа била „гладна“ зачина из Индије, а сувоземни пут блокирали су Сарацени па су вођени, управо због тога, добро познати „крсташки ратови“.

Арсенал је реч коју и ми употребљавамо а означава оружарницу. Отуда топ као симбол, а надимак ово клуба — „Тобдије са Хајдерија“, по делу Лондона у којем је краљевска оружарница.

СИМБОЛИ РЕВОЛУЦИЈЕ

Имена наших клубова означавају, првенствено, симболе наше револуције и данашњице. Таква имена носе Црвена звезда, Партизан, Пролетер, Борац, Радник, Раднички, Работнички, затим Братство, Јединство, Слога, Слобода, Напредак и слична. Под те симболе, мада везане за старији датум, спада и Хајдук, Јунак из Сења или Алкар из Сиња.

Многи тимови носе имена градова из којих поти-

ДА ЛИ БИ НА ВАШУ ОДЛУКУ ЗА КОГА ЋЕТЕ ДА НАВИЈАТЕ У НЕКОМ СУСРЕТУ МОГЛО ДА УТИЧЕ И ТО ДА ЛИ СЕ ЈЕДАН КЛУБ ЗОВЕ ВУКОВИ, А ДРУГИ СРЦА?

Железничар, Поштар, Графичар, Бродоградитељ и слично.

Динамо је машина као и Локомотива, на пример. Ова имена популарна су и у другим социјалистичким земљама.

СПАРТАН И АЈАКС

Врло чест назив спортских колектива у СССР, ЧССР, Мађарској и Бугарској је Спартак или

сегли су и Холанђани када су свој тим назвали Ајакс. Био је то јунак из Тројанског рата, Грк, син Толеманов, ратник огромне раста, снаге и храбрости, други у Грчкој војсци иза Ахила.

Фортуна, богиња среће старих Римљана, „позајмила“ је своје име клубу из Диселдорфа (СР Немачка), а торински клуб Јувентус посеглао је такође за латинским језиком (јувентус значи младост што је и у нас чест назив).

ног мора који се зову Буревесник. Лењинград, град „белих ноћи“, има свој Зенит.

Шкоти су свој најпопуларнији клуб назвали Глазгов ренцис (глазговски полицајци), а клубове Полицаја имају и неке друге земље док је у нас, после рата, било више колектива са називом Милиционар. Ипак, код Шкота се истиче Хартс (срца) по необичном називу.

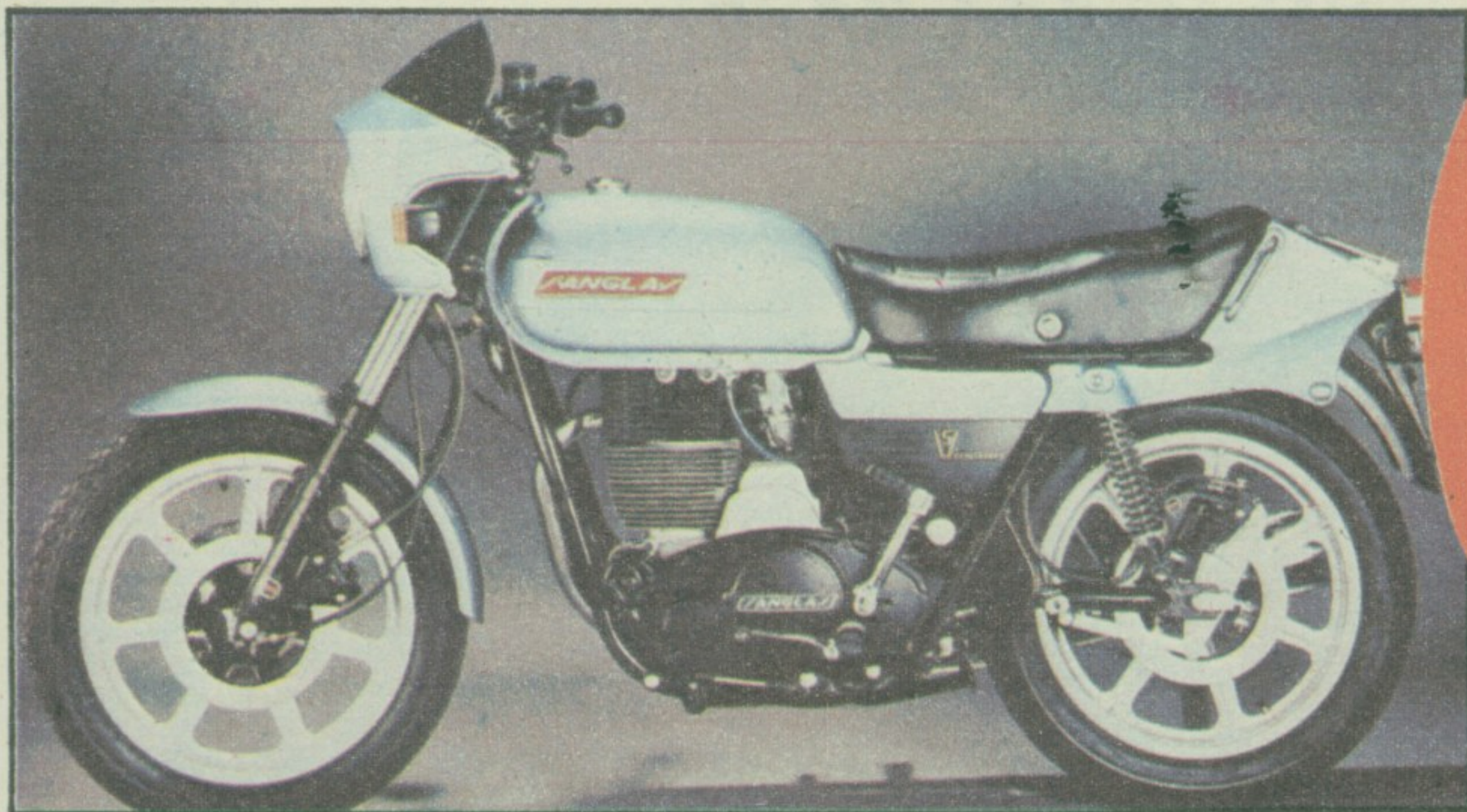
Уз Арсенал, Енглези имају углавном клубове са именима градова, а пуч назив лондонског Тотенхем гласи Тотенхем хот спур (врућа мамуза). Ту је и нотингемска шума (Нотингем форест), а многи клубови имају за своје симболе животиње: Вулверхемптон — вука. Ливерпул — пат-

ци који, уз Васко да Гама имају и Ботафого („усијану“ или „ужарену лопту“), затим Сантос (свеце), па Фламенго (познату птицу дивних ружичастих боја) и Палмеирас (врсту малих, шарених и врло живахних папагаја).

Свакако да наведеним именима фудбалских клубова из Југославије и света није ни издалека исцрпљена листа оних са атрактивним називима. Зато ово схватите као повод да размислите о имену нашег клуба или као забаву да се одлучите за кога бисте навијали када би се, на једном замишљеном турниру, састали, на пример, „цврчци“, „усијана лопта“, „свеци“ и „срца“?

СА РАЗНИХ
МЕРИДИЈАНА

ДОБРИ
СКУТЕРИ

SANGLAS 500 S 2 је мотоцикл шпанске производње. Мотор му је четворотактни с једним цилиндром. Хладђење је ваздушно. Радна запремина мотора је 496 cc, степен компресије 9,2:1. Максимална снага овог мотоцикла је 27 KS при 6.000 обртаја у минути. Максимални обртни момент је 39 Nm при 4300 обртаја у минути. Карбуратор је Amal 32. Санглас 500 S 2 има контактно паљење, ножни и електро стартер, мењач са пет степена преноса. Кочнице: два диска напред, диск назад; Гуме: 3.25—18, назад 3.50—18. Укупна тежина мотоцикла је 174 кг. Цена сангласа 500 S 2 5.685 ДМ (западно-немачких марака).

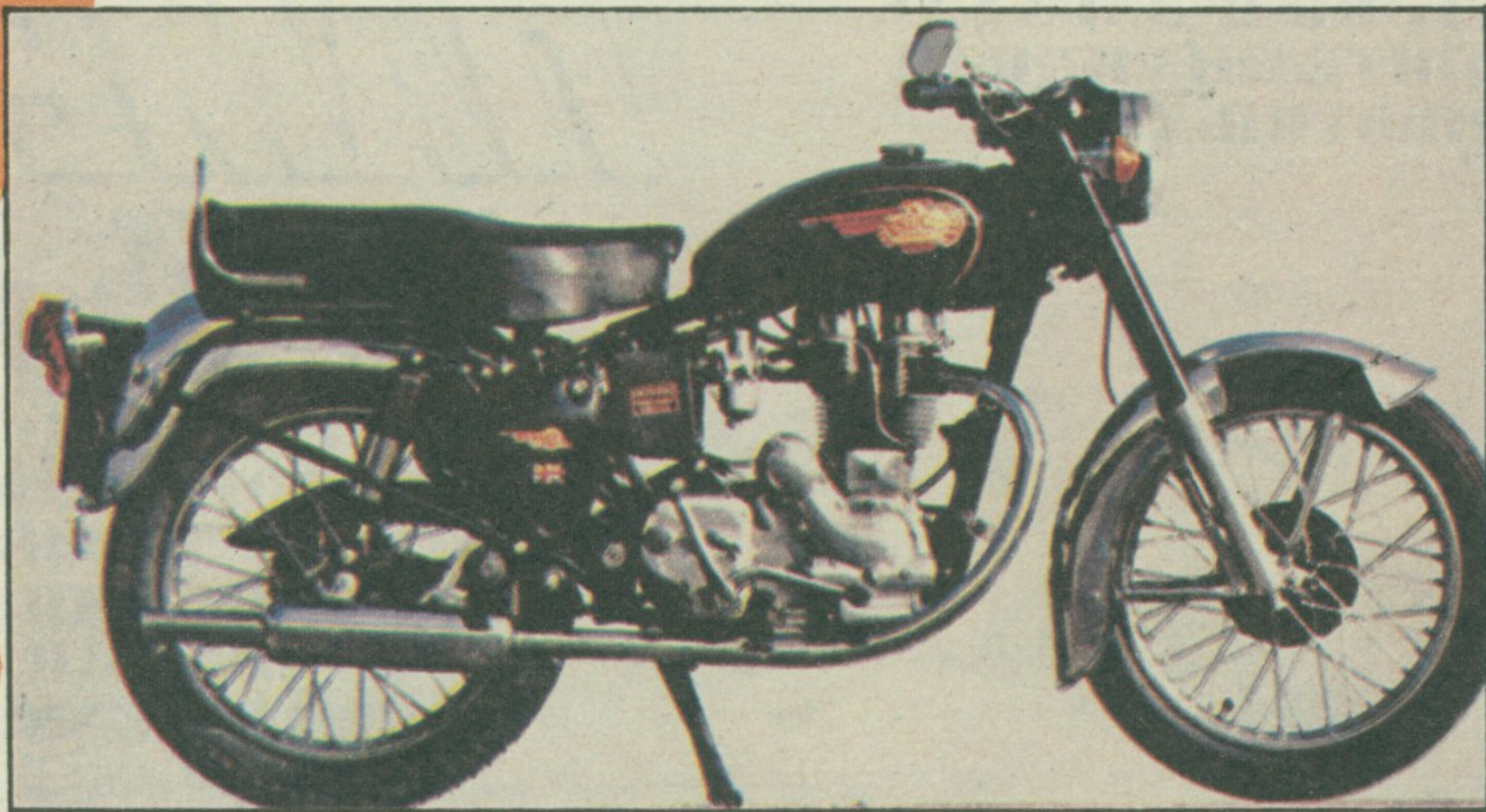
HONDA CX 500 је јапански мотоцикл с четворотактним мотором с два цилиндра. Хлади се течностју. Радна запремина мотора је 493 cc а степен компресије 10,2:1. Максимална снага је 50 KS при 9.000 обртаја у минути. Максимални обртни момент је 46 Nm при 7.000 обртаја у минути. Honda CX 500 има два карбуратора кеихин 35, бесконтактно паљење, електростартер, петостепени мењач, кардански пренос снаге. Кочнице: два диска напред, диск назад. Гуме: напред 3.25 S 19, назад 3.75 S 18. Тежина мотоцикла износи 221 кг. Као гориво овај мотоцикл троши 6,21 премиума на 100 км. Максимална брзина му је 177 км на час. Цена honda CX 500 је 6234 ДМ.

ASPES JUMA 125 се склапа у Италији. Мотор му је двотактни с једним цилиндром и ваздушним хлађењем. Радна запремина је 123 cc, степен компресије 11:1 а максимална снага мотора 19 KS при 10.000 обртаја у минути. Карбуратор је Delorto 32. Паљење је бесконтактно стартер ножни, мењач са шест степена преноса. Кочнице: напред диск, назад добош. Гуме: 3.25—18, назад 3.50—18. Укупна тежина мотоцикла износи 102 кг. Aspes Juma 125 троши мешавину бензина и уља у односу 20:1. Максимална брзина је 140 км на час. Aspes Juma 125 је јефтинији модел: кошта „само“ 4.450 ДМ.

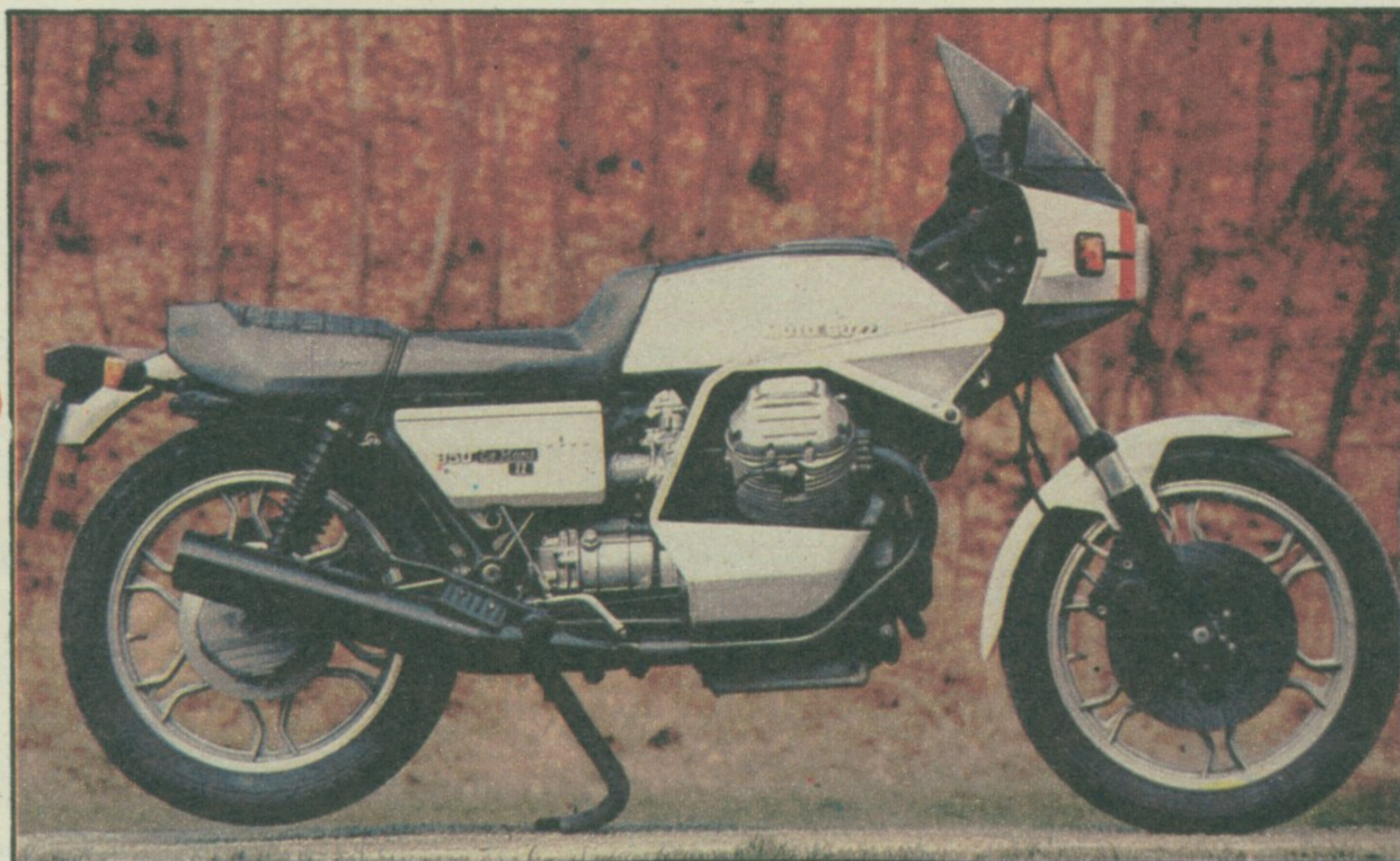

ИИ- ПИ

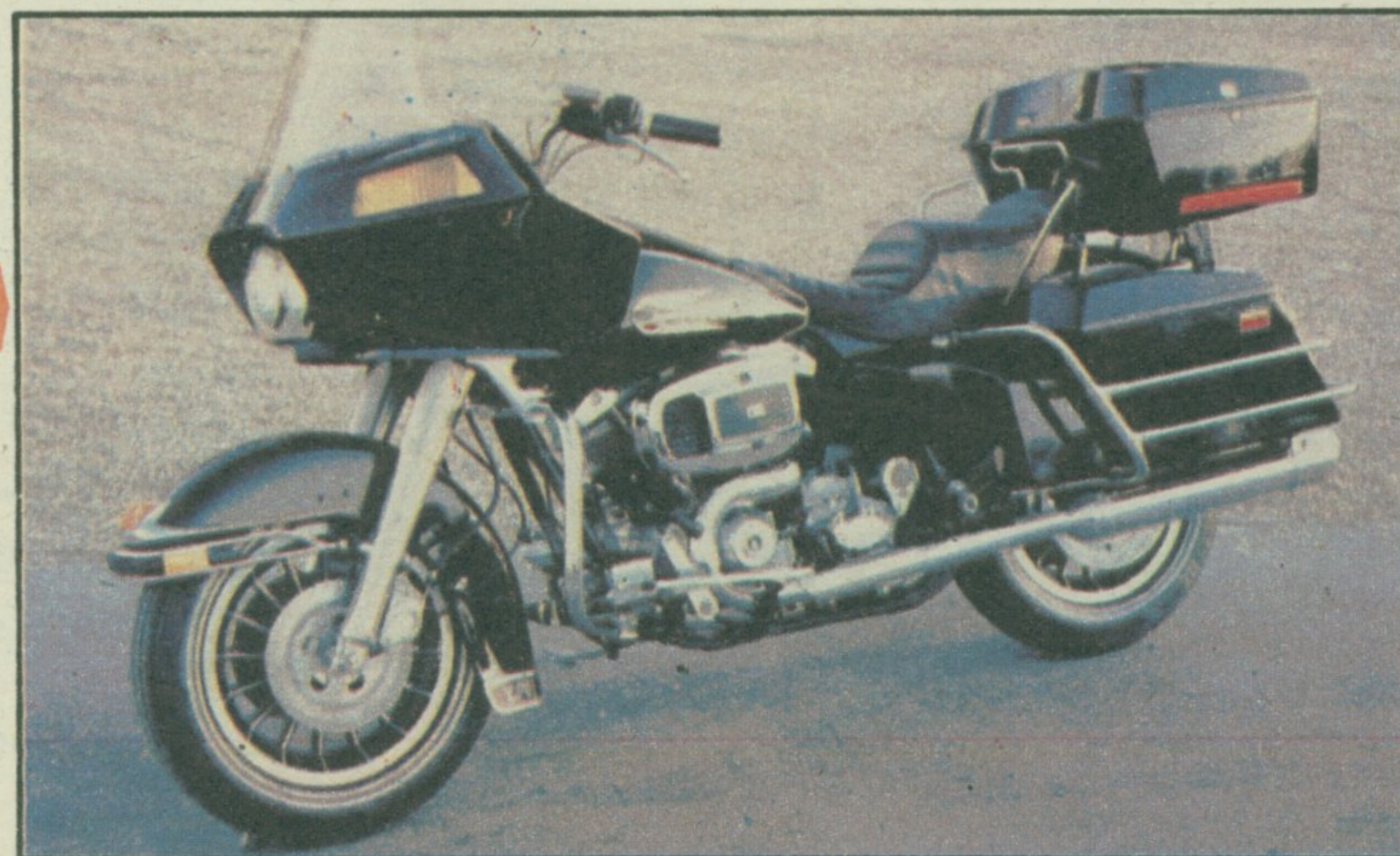
BULIT 350 производи се у Индији. Мотор му је четворотактни с једним цилиндром и ваздушним хлађењем. Радна запремина је 349 cc, степен компресије 7,5:1 а максимална снага мотора 17 KS при 5600 обртаја у минуту. Карбуратор је Вилијерс 25. Паљење је класично, стартер ножни, мењач са четири степена преноса. Кочнице су добош. Гуме: напред 3.25—18, назад 3.50—19. Укупна тежина мотоцикла је 163 кг. **Bulit 350** троши бензин 86—88. Цена **bulita 350** није позната.

MOTO GUCI L'MAN II је изишао из производних хала познате италијанске фирме. Мотор му је четворотактни с два цилиндра у »V«, хлађење ваздушно. Радна запремина мотора је 844 cc, степен компресије 9,8:1 а максимална снага 74 KS при 7.700 обртаја у минуту. Максимални обртни момент је 73 Nm при 6500 обртаја у минуту. Максимални обртни моменат је 73 Nm при 6500 обртаја у минуту. **Moto Gucci L/Man II** има два карбуратора Delorto PHF 36 B, контактено паљење, електростартер, мењач са пет степена преноса, кардански пренос снаге. Кочнице: напред два диска, назад диск. Гуме: напред 90/90 S 18, назад 100/90 S 18. Укупна тежина мотоцикла износи 175 кг. Потрошња је 4,5 литара на 100 км. Максимална брзина коју постиже је 204 км на час. Цена овог мотоцикла још није позната.

HARLEY DAVIDSON FLT 1340 је амерички мотоцикл. Мотор му је четворотактни с два цилиндра у »V«. Хлађење је ваздушно. Радна запремина је 1338 cc, а степен компресије 8:1. Максимална снага је 64 KS при 4.600 обртаја у минуту. Максимални обртни момент је 110 Nm при 3.400 обртаја у минуту. Карбуратор је Keihin 38. Паљење је бесконтактно, транзиторско. Стартер је електрични. Мењач има пет степена преноса. Кочнице: напред два диска, назад диск. Гуме су MT 90—16. Тежина овог мотоцикла, који троши 6,51 литара супера на 100 км, је 348 кг. Максимална брзина му је 165 км на час. Овај **harley davidson** је веома скуп: његова цена је 16.850 ДМ.

ИСТИНЕ И ЗАБЛУДЕ О ИНТЕЛИГЕНЦИЈИ ЖИВОТИЊА

ПАМЕТНИ КОЊ МАТЕ

НА НЕДАВНОМ СКУПУ АНТРОПОЛОГА, БИОЛОГА, ПСИХОЛОГА И ЛИНГВИСТА ЗАМАЛО ШТО НИЈЕ ДОШЛО ДО ТУЧЕ ОКО ПИТАЊА ДА ЛИ ЖИВОТИЊЕ МОГУ ГОВОРИТИ

Познати енглески хроничар Самјуел Пипс први пут је видео мајмуна 1661. године и био толико задивљен његовом сличношћу са човеком да је записао: "... Сигуран сам да већ доста разуме енглески и да ће ускоро научити и да говори..."

Више од три стотине година касније Пипсова невина опаска довела је готово до туче на веома угледном научном скупу одржаном недавно у Сједињеним Америчким Државама.

У једном табору били су они који су тврдили да су

научили мајмуне да говоре као људи (њих је, истини за вољу, било мало пошто се зна да говорни апарат мајмуна искључује артикулацију у нашем смислу речи) и они, огромна већина, који са мајмунима разговарају помоћу знакова или сигнала.

У другом табору налазили су се скептици убеђени да су докази о говору мајмуна исто тако јаки као одушевљење нежне мајке која прво гукање своје бебе озбиљно сматра интелегентним разговором.

ЗЕБРА ЈЕ БЕЛИ ТИГАР

На скупу су се чуле љутите речи, не од животиња — оне су ћутале као заливане — већ од научника. Мајмунски учитељи, изјавили су критичари подсмешљиво, упустили су се у обичне циркуске лакрдије или су, у најбољем случају, жртве слепог самообмана.

Учитељи мајмуна су саркастично одговорили да се

из изложених бесмислица лепо види крајња некомпетентност цењених научника. Њихова критика, додали су, врви од техничких и од логичких грешака и очигледно је срачуната на врећање што, на сву срећу, показује да су и научници само обични људи.

Суштина расправе далеко је сложенија.

Они који тврде да су имали успеха у учењу мајмуна да „говоре“ такозваним језиком знакова, истичу способност ових животиња да свесно и креативно употребљавају речи, било да склапају реченице — што је кључна фаза у развоју људског говора — било да праве нове, често поетске језичке изразе.

Горила по имену Коко, који је прошао „школу“ Франсине Патерсон из Станфорда, описао је, како каже његова учитељица, зебру као „белог тигра“.

Чимпанза Вашу, ученик Алена и Беатрисе Гарднер са универзитета у Невади, назвао је лубеницу „воћем које се пије“, а лабуда „воденом птицом“.

ЈЕСТИ ПОМОРАНЦУ МЕНИ ДАЈ

Овакви тријумфални успеси добили су, на почетку симпозијума огроман и

недовољно критичан публицитет. Тада се појавио Херберт Терас са Универзитета Колумбија у Њујорку са својим искуствима која су довела до жестоке свађе.

Он је покушао да научи говору младог чимпанзу званог Ним Чимпски — ово име добио је из академске шале по чувеном лингвисти Ноаму Чомпском чије су теорије о учењу деце језику биле од пресудне важности у расправама на симпозијуму.

Извесно време Херберт Терас је сматрао да његов штићеник Ним сасвим лепо напредује у учењу језика знакова или сигнала, такозваног амеслана.

Нешто касније приметио је да се Нимов језик битно разликује од развоја језика код деце. Ним је дуго само понављао (помоћу знакова) речи које је научио. Када је почео да прави реченице, оне су се углавном састојале од понављања ограниченог броја речи на разне начине.

На пример: „Дај поморанцу мени; Дај јести поморанцу мени; Јести поморанцу мени дај; Јести поморанцу дај мени ти...“

Да ли се ово може сматрати креативном речени-

ХАНС-МАТИЧАР

цом или само низом једва повезаних папагајски научених речи? Ово питање је од највеће важности јер се језиком, односно говором, сматра само прављење свесних логичких реченица.

Многе животиње могу да науче речи, нарочито папагаји чији је говорни апарат такав да су у стању да их изговарају баш као људи, али је корак до претварања речи у језик огроман.

СИНДРОМ ПАМЕТНОГ ХАНСА

Учитељи мајмуна тешко су прогутали Терасове закључке. „То је најбездарнија теорија из ове области коју сам икада чуо“, изјавио је у часопису „Сајанс“ (Наука) Алан Гарднер.

Неки објективнији, подржали су Тераса. Међу њима су и они који сматрају да су „мајмунолози“ жртве заблуде старе колико и сама експериментална психологија. Ова заблуда позната је „Синдром Паметног Ханса“.

Паметни Ханс звао се коњ који је умео да рачуна. На питања свог учитеља одговарао је ударцима копита, непогрешиво престајући код тачног резултата.

У ствари, како је установљено касније, Паметни Ханс није знао да рачуна, али је био одличан психолог. Он је пратио учитеље-

ве несвесне реакције и готово неприметан трзај његове главе, на пример, био му је знак да је дошао до траженог броја.

Експерименти су показали да је Паметни Ханс успевао да ухвати трзај учитељеве главе, не већи од једне петине милиметра! Ово је, несумњиво, било веома паметно с његове стране, али далеко од било какве математике.

Да ли су чимпанза Вашу и горила Коко савремене верзије Паметног Ханса? Ако је тако, онда су њихови учитељи починили исту несвесну грешку, односно ученици су их једноставно „прочитали“ и одговорили на њихове „сигнале“.

Највероватније је да ће чимпанзе морати много да напредују пре него што успеју да гану научнике. Мајмун који би био у стању да непрекидно прави нове реченице, да поставља питања, да „разговара“ са свим људима а не само са својим учитељима, сигурно би решио спор у корист „животиња које говоре“.

Засад животиње немају шта да кажу. Осим једног чимпанзе кога цитира часопис „Сајанс“ у вези са насталом препирком. Ево шта је дотични мајмун „изјавио“:

— Они који живе у научној цунгли не би требало да се мешају у законе праве цунгле.

Исти чимпанза „замолио“ је редакцију „Сајанса“ да не објави његово име.

ВИТАМИНОМ ПРОТИВ РАКА

Велике дневне дозе обичног витамина С могу да спрече стварање и зауставе, односно успоре, ширење рака, најнеухватљивије болје данашњице. То је крајем јула ове године званично изјавио амерички професор Лајнус Паулинг, двоструки добитник Нобелове награде (године 1954. за хемију, а 1962. за мир).

Савремена медицина, боље рећи њени представници лекари, нису баш спремни да прихвате професорову тезу, упркос његовом великом научничком угледу, јер им се чини исувише јединствено и једноставно.

Професор Паулинг је говорећи 30. јула ове године у Лондону на Међународној конференцији за превентиву и откривање рака, изјавио:

— Витамин С повећава отпорност организма према продирању канцерозног (латински сапсег — рак) ткива. Он такође стимулише организм да производи такозвани интерферон, хормон који је трезнито предмет мултимлионског истраживања да би се претворио у тржишни лек.

Лајнус Паулинг је пре-

пориочи дневну дозу од 10 грама витамина С што, отприлике, одговара садржини од 110 чаша свеже исцеђеног сока од поморанџе и представља 200 пута већу количину од оне коју нормално уносимо здравом и разноврсном дневном исхраном.

Негде на дугом путу своје еволуције, сматра цењени професор, човек је изгубио способност да у телу производи довољно способних одбрамбених супстанци против рака, као и против многих других обољења.

— Људи који су изгубили значајну моћ синтезисања, покушавају да се „боре“ на нижем нивоу — каже он. — Фармацеутска индустрија је занемаривала важност витамина С и није се истраживало у том правцу јер се није очекивало ништа спектакуларно.

Професор Паулинг такође сматра да лекари нерасадно прихватају, или чак одбијају, да проуче везу између рака и витамина С јер је решење, како се то каже, исувише просто да би било истинито.

Професор је на јулској лондонској Конференцији изнео да је доктор Еван

Камерон, хирург из Глазгова, још од 1971. године давао велике дозе витамина С неизлечивим пацијентима рака.

У почетку ни сам др Камерон није могао да поверује да обичан јевтин прах, односно таблета, витамина С има тако моћан утицај на опаку болку. Од 100 људи сврстаних у неизлечиве случајеве 22 су живела још годину дана, а сви су живели далеко дуже него што су доктори прогнозирали.

Седамдесет деветогодишњи професор из Калифорније препоручује свим пушачима да сваког дана узимају велике дозе витамина С да би надокнадили оно што губе пушењем и свели на минимум могућност да им рак нападне плућа или грло.

Роналд Равен, председavajuћи Лекарског саветодавног комитета Конференције у Лондону, рекао је да се витамин С показао веома успешан у лечењу пацијената већ оболелих од рака. Али, додао је, његова превентивна улога, то јест употреба да би се спречило стварање канцерозних ћелија, мораће још да прође кроз многе научне лабораторијске тестове

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗНАШ,
ПАЈО...

...ВЕК ОДАВНО
ЖЕЛИМ ДА ТИ СКРЕ-
НЕМ ПАЖЊУ ДА СИ
СЕ ЗАПУСТИО!

ИЗГЛЕДАШ К'О ПРОБИСВЕТ!
СРАМОТА МЕ ЈЕ БИЛО ВЕЧЕ-
РАС У РЕСТОРА-
НУ!

КУПИ СЕБИ
НЕКО ПРИ-
СТОЈНО
ОДЕЛО!

НЕ ЖЕЛИМ
ДА ТЕ ВИДИМ
СВЕ ДОК МЕ
НЕ ПОСЛУ-
ШАШ...

ТРЕБА МИ ПРИСТОЈ-
НО ОДЕЛО, КОШУЉА,
КРАВАТА И, НАРАВ-
НО, ШЕШИР...

ШЕШИР...
РАЗУМЕМ
!

ТО ЈЕ СВЕ ЗАЈЕ-
ДНО ЧЕТИР'СТО
ДЕВЕДЕСЕТ И
ОСАМ ХИЉАДА!

АУХ! АЛА ЈЕ ТО
МНОГО ПАРА! БАР
БУ СМЕТИ ПА-
ТИ НА ОЧИ!
КОТИРАКУ СЕ
КОД ЊЕ!

ОХ, ДРАГИ МОЈ
ПАЈО! ЈЕДВА ЧЕКАМ
ДА ИЗИЂЕМО НЕГДЕ
НА ВЕЧЕРУ!

АЛИ, ПАТО! О ВЕЧЕРИ
НИЈЕ БИЛО ГОВОРА! ТИ
СИ МИ САМО РЕКЛА ДА
ЖЕЛИШ ДА МЕ ВИДИШ
ПРИСТОЈНО ОБУ-
ЦЕНОМ,
ЗАР НЕ?

НЕ ТРАЖИМ ЗЛАТНИХ БРДА

**»САДА ЈА О СЕБИ ПРОРИЧЕМ: АКО МИ
ВЕРУЈЕТЕ И ПОМОГНЕТЕ, СПАШЋУ СЕ;
ИНАЧЕ ЋУ ПРОПАСТИ А СА МНОМ И
ДРУГИ« – ПИСАО ЈЕ СТЕВАН ТОМАШЕ-
ВИЋ. АЛИ НИКО МУ НИЈЕ ПОМОГАО...**

Чим је чуо да је умро бан Петар Таловац, херцег Стјепан — стари љубавник о чијој се авантури са неком лепом Фирентинком некада причало по целој јужној Европи — дао се на посао да освоји руку банове удовице Хедвиге, и с њом, наравно, банове поседе. Али и босански краљ Томаш је мислио да би се вредело потрудити око богате удовице: кажу да је планирао да њоме ожени сина Стевана. На крају се, ипак, Хедвигом није оженио ни херцег ни Томашев син...

Краљ Томаш је изгледа, чим му се Стеван замомчио, планирао како да његовом женидбом стекне моћне пријатеље. Неко време је, преко арагонског краља, покушавао да добије кћер португалског краља — али од тога ништа није било. Касније, 1456. године, молио је папу да се заложу како би његов Стеван добио кћер неког италијанског великаша.

Томаш је преговарао и са миланским војводом Франческом Сфорцем око једне његове кћери (незаконите, додуше, али с богатим миразом), али у тренутку кад је Сфорцин изасланик стигао у Босну да јави да је војвода дао пристанак — Томаш је већ почео преговоре око српске принцезе Јелаче, унуке деспота Ђурђа Бранковића и кћери деспота Лазара.

МЛАДОЖЕЊА ПОБЕГАО

Деспот Лазар је умро јануара 1459. не оставивши мушког потомства: оставио је само три мале кћери, од којих је најстарија била дванаестогодишња Јелача. Србијом је неко време најпре владало намесништво, а затим је за деспота проглашен слепи Лазарев брат Стеван. Али, Лазарева амбициозна удовица хтела је да пошто-пото обезбеди престо својој најстаријој кћери — и почела је преговоре око њене удаје за босанског краљевића.

Угарски сабор у Сегедину јануара 1458. године, сматрајући и Србију и Босну својим вазалним покрајинама, дао је пристанак да се босански краљевић ожени Јелачом и да се постави за српског деспота. Сабор и не помиње Стефана Бранковића који је већ седео на престолу! Прећутно, тиме су збачени Бранковићи, а престо уступљен босанској династији.

Док је Томаш преговарао у Сегедину — у Босну су упали Турци, похарали је и опленили, и опсели Врандук и тврди град Бобовац у коме се налазио младожења Стеван. Краљевић је ипак некако успео да се извуче из Бобовца и да, са стрицем Радивојем, по зими и снегу, одјаше тазбини у Смедерево. Деспотство је примио 21. марта 1459, а венчао се Јелачом 1. априла.

Неки су касније оптуживали Томашевог сина да није храбар и способан као његови претходници на српском престолу, али други га бране: Стеван је једино могао да, као византијски цар, храбро и часно погине у борби с Турцима, али да спасе Деспотовину пропасти — није имао никаквих шанси. Иако се његов отац хвалио Сфорци да му је син „учињен деспотом... по споразуму свих Рациана“, Стеван није имао праве подршке у Србији: Деспотовина је била сведена само на мали предео око Смедерева: помоћ споља никако није стизала... И тако, кад су Томашу стигли дубровачки свадбени дарови поводом синовљеве женидбе — Стеван је већ бежао из Деспотовине пред Турцима.

Двадесетог маја 1459. становници Смедерева понизно су предали султану Мехмеду Освајачу кључеве града. Стевану, његовом стрицу, и целој деспотовој породици Турци су дозволили да слободно оду из земље...

ПОБРАТИМСТВО СА СУЛТАНОМ

Стеван Томашевић, који није успео да буде српски деспот ни пуна три месеца, постао је по очевој смрти, 1461. босански краљ.

Орбини прича како је краљ Томаш ухватио једном султана Мехмеда док је уходио

Јајце, али пустио га је и чак — побратимио се с њим. Зато га је замрзао мађарски краљ Матијаш, наговорио је његовог сина и брата да га убију — и Стеван и Радивој су удавили Томаша у току борби код Бјелаја.

Јелан стари хрватски летописац има другачију верзију: краљ Томаш је укорио сина и брата што дангубе у Хрватској уместо да извршавају војни задатак који им је поверио — и зато су га увређени Стеван и Радивој убили под Ораховицом.

Историчари кажу да су ово само легенде. Томаш се, једноставно, разболео, молио је

Дубровчане да му пошаљу лекара, лекар је заиста послан у Босну — али старом краљу више није било лека...

Чим је сео на престо, Стеван је послао папи писмо у коме му је објашњено како се Турци спремају да га на пролеће нападну, како се, без успеха, обраћао за помоћ Мађарима, Млечанима и Скендер-бегу, и сада тражи помоћ од папе. „Не тражим златних брда“, поручивао је Стеван, него само подршку.

„Мој отац је прорекао твом претходнику Никколи и Млечанима удес Цариграда — писао је Стеван. Сада ја о себи проричем: ако ми верујете и помогнете спашћу се; иначе ћу пропасти и са мношћом и другима“.

На његову молбу, папа Пије II је, да би му повећао углед, послао краљевску круну — и Стеван Томашевић је новембра 1461. свечано крунисан у Јајцу.

ПОЋИ ЋЕМО У СРЕДУ

Као што Србију није успео да спасе од пропасти, Стеван није успео да сачува ни Босну. Земља је била разједињена сукобима и уморна од локалних ратова, а Турци су били на врхунцу моћи. Млади краљ се обраћао за помоћ угарском краљу Матији Корвину, Млечанима, папи, целој хришћанској Европи — али праве помоћи ниоткуда није било.

Уплашен, Стеван је у пролеће 1463. послао изасланике Порти с молбом за петнаестогодишње примирје. Султан је, кажу, отишао не давши краљу никакав одговор, а његови савезници, две подле паше, решили су да преваре Босанца.

— ... даћемо му примирје на петнаест година па ћемо одмах, не губећи време, поћи за посланицима — договарале су се паше. Нека посланици крену у суботу, ми ћемо за њима поћи у среду...

Султан је решио да Босну освоји по кратком поступку. Лично је повео војску преко Скопља и Косова на Дрину, па је одатле ударио на утврђени Бобовац. Изгледа да је, у журби, кренуо без довољно артиљерије, па је пред самим градом наредио да се излију топови. Али није ни морао да се труди: град му је предао неверни заповедник Радак надајући се нагиради. А кад је пало утврђење, за које су савременици сматрали да би могло да се брани бар две године, султан је хладно рекао издајнику:

— Кад своме господару исте вере ниси био веран — како ћеш бити мени, Турчину? — и наредио је да се Радак погуби.

На вест да је Бобовац освојен, босански градови предавали су се један за другим, или су падали уз слаб отпор. Чим је чуо да султан креће на Јајце, Стеван је с пратњом побегао на запад. Уз пут је свратио у Кључ, а нека продана душа је то одмах јавила Махмуд-паши Анђеловићу. Истог дана стигао је Махмуд с војском у град и почео да наговара Стевана да се преда: нека само „пољуби цару руку, и нека му преда неке градове, и нека се подвргне плаћању харача“ — и султан ће му поштедети живот.

Стеван је поверовао обећањима слаткоречивог паше. Али, кад је Махмуд одвео заробљеног краља султану у Јајце (које се само предало после краљевог бекства) — Мехмед Освајач је наредио да се Стеван одмах погуби.

За мање од шест недеља Босна је пала готово без икаквог отпора. Султан „ухвати краља Стевана“ — бележи српски летописац — „главу му одсече, а брата му и сестру пороби. А госпођа његова, звана деспотовина Јелача, кћи Лазарева, побеже Угрима с ризицом својом“.

НЕ ТРАЖ ЗЛАТНИ

ДОК ЈЕ ТОМАШ ПРЕГОВАРАО У СЕ-
ГЕДИНУ — ТУРЦИ СУ ОПСЕЛИ ГРАД
БОБОВАЦ У КОМЕ СЕ НАЛАЗИО
МЛАДИ КРАЉЕВИЋ. СТЕВАН ЈЕ И-
ПАК НЕКАКО УСПЕО ДА СЕ ИЗВУЧЕ
ИЗ БОБОВЦА И ДА ОДЈАШЕ ТАЗ-
БИНИ У СМЕДЕРЕВО.

КИМ Х БРДА

КРАЉ СТЕВАН ТОМАСЕВИЋ ЈЕ ПОВЕРОВАО ОБЕЋАЊИМА СЛАТКОРЕЧИВОГ ПАШЕ ДА ЋЕ МУ СЕ ПОШТЕДИТИ ЖИВОТ АКО СЕ ПРЕДА. АЛИ НАД ЈЕ ПАША ОДВЕО ЗАРОБЉЕНИКА СУЛТАНУ У ЈАЈЦЕ — МЕХМЕД ОСВАЈАЧ ЈЕ НАРЕДИО ДА СЕ СТЕВАНУ ОДРУБИ ГЛАВА.

Илустрација Б. Веселиновић

ПОРУКА ВРЕДНА 422898 ЖИВОТА

Услови живота заробљенина у Андерсонвилу били су тано тешки да су хиљаде умрле од глади, хладноће и заразних болести.

У току америчког грађанског рата војници Севера једнога су се бојали више од смрти — могућности да доспу у заробљенички голор Конфедерације у Андерсонвилу у Џорџији. Не без разлога. Услове живота који су тамо владали, историчари данас упоређују са онима у нацистичким логорима II светског рата.

Од 50 хиљада северњачких војника, колико их се у овом логору нашло у фебруару 1864. године, до маја 1865. тринаест хиљада умрло је од глади, хладноће и разних заразних болести. За немали удео који је у свему томе имао, командант логора капетан Хенри Вирц изведен је на крају рата пред војни суд и осуђен на смрт вешањем.

Треба ипак рећи да су ужасни услови живота заробљеника у Андерсонвилу пре били последица опште оскудице армије Југа у храни и опреми, него смишљене суровости. Но, у оно доба, војници Севера били су спремни да без трунке самилости, по кратком поступку, смакну сваког непријатељског војника који је имао ма какве везе са озлоглашеним логором.

Управо једном од тих омражених људи — и то блиском сараднику команданта Хенрија Вирца — поверен је задатак који је дуго остао најбоље чувана војна тајна четворогодишњег крвавог сукоба.

ХИТАН САСТАНАК

Године 1864. амерички грађански рат примицао се крају, а главешинама и

председнику Конфедерације (савеза) једанаест јужних робовласничких држава, Џеферсону Дејвису, постајало је све јасније да су изгледи за победу давно изгубљени.

На рачун борбености јужњачких војника није се могло изрећи ни реч за мерке. Једноставно, са сваком новом годином ратовања бивало је све очигледније да ће далеко богатији и по броју људства надмоћнији Север на крају тријумфовати. Знао је то и сваки обичан војник Конфедерације — босом и гладном, било му је довољно да само једном погледа неког северњачког војника па да схвати колико је овај боље опремљен.

Почетком те 1864. године председник Џеферсон записао је хитан састанак свом државном секретару. Предмет њихових вишечасовних консултација — писмо адресовано на Абрахама Линколна, председника САД. Мада тачан садржај поруке, која је тога дана састављена, никада није обелоданен, опште прихваћено мишљење је да је у њој Џеферсон Дејвис изразио спремност за предају своје армије и истакао неколико основних услова под којима би примирје било склопљено.

Пошто је писмо написано, председнику Конфедерације остало је да реши још само један проблем: како да га уручи Линколну? Јер, између зараћеног Севера и Југа нису постојали дипломатски односи. Преостајала је, дакле, једна једина могућност — да се писмо уручи лично примаоцу, а то је значило да је требало наћи човека вољног да зађе дубоко у непријатељску територију и способног да се некако пробије до председника, а

да га при том не открију. Срећом Џеферсону Дејвису није било тешко да тражену личност пронађе. Ако је ико у стању да се усред ратног вихора нађе лицем у лице са Линколном, рекао је Џеферсон, онда је то сигурно мој нећак Семјуел Дејвис, некадашњи члан управе заробљеничког логора у Андерсонвилу.

ГРЕШКА

Пошто је офарбао косу, навукао цивилно одело и зацрио писмо у поставу капута, поручник Дејвис коенуо је на опасни пут снабдевен фалсификованим британским пасошем на име извесног Стјуарта.

Од престонице Конфедерације, Ричмонда у Вирџинији, преко Балтимора у Мериленду, сналажљиви носилац понуде за мир за неколико дана обрео се у Колумбусу у Охају — дубоко на непријатељској територији.

Како је са собом носио и попис „сигурних кућа“, односно људи за које се знало да су симпатизери Конфедерације, од Охаје до Вашингтона стигао је без икаквих тешкоћа и истога дана затражио дозволу за разговор са председником.

Издајући се за британског новинара који жели да га интервјуише, Дејвис је пчинио кобну грешку. Требало је да зна да у тим

одлучујућим тренуцима рата Линколну сигурно није било до ћаскања са неким знатижељним страним репортером. Његова молба глатко је одбијена.

У нади да ће му се срећа ипак осмехнути, непоколебљиви поручник задржао се у Вашингтону још недељу дана, али су службеници око председника на све његове молбе упорно остајали глуви. Пошто је увидео да нема никаквих изгледа да задатак изврши, одлучио је да се врати.

Већ ионако лоша срећа поручника је, коначно, издала у граду Њуарку у Охају: два северњачка војника, повратника из логора у Андерсонвилу, препознала су га на улици и истога часа пријавили властима. Сат касније, Семјуел Дејвис седео је у великој заједничкој ћелији градског затвора и тупо зуррио у намргођена лица око себе.

КАЗНА ЈЕ — СМРТ

Иако су га приликом хапшења стражари помно претражили, Џеферсоново писмо, неким чудом, нису нашли. Па ипак, поручник је страховао од могућности новог претреса — други пут се, знао је, не би извукао. Био је свестан још нечега — да његов ујак ни у ком случају не би желео да се политички садржај толико значајног докумен-

та обелодани. Како више није било икаквих изгледа да ће га уручити, Дејвис је и писмо и сва документа која је имао при себи спалио у затворској пећи.

Нешто касније, Семјуела су из Њуарка пребацили у Синсинати, где је под оптужбом да је шпијун Конфедерације изведен пред суд. Пошто су му прочитали оптужницу, Дејвис је одговорио да признаје како је јужњачки официр, али не и да је шпијун, већ само „курир“.

Заступник оптужбе његово објашњење, разуме се, није прихватио:

— Ви сте непријатељски војник, ухваћени сте на нашој територији са лажним пасошем и под лажним именом. По ратним законима ове земље, ви сте шпијун, а казна за то је — смрт.

Тек тада је заробљеник одлучио да о природи свог задатка каже нешто конкретније. Признао је да је носио строго поверљиву поруку за Линколна, и мада је одбио да о њеном садржају изустити и реч, тражио је од суда да ступи у везу са Џеферсоном Дејвисом, јединим човеком који је могао да потврди да је говорио истину. Његова молба је одбијена.

Тужилац је остао при своме, тврдећи да ништа не може да измени околности под којима је оптужени ухваћен. Суд се са његовим мишљењем сложио. Поручник Семјуел Дејвис осуђен је на смрт и одведен на Џонсоново острво да тамо сачека извршење казне.

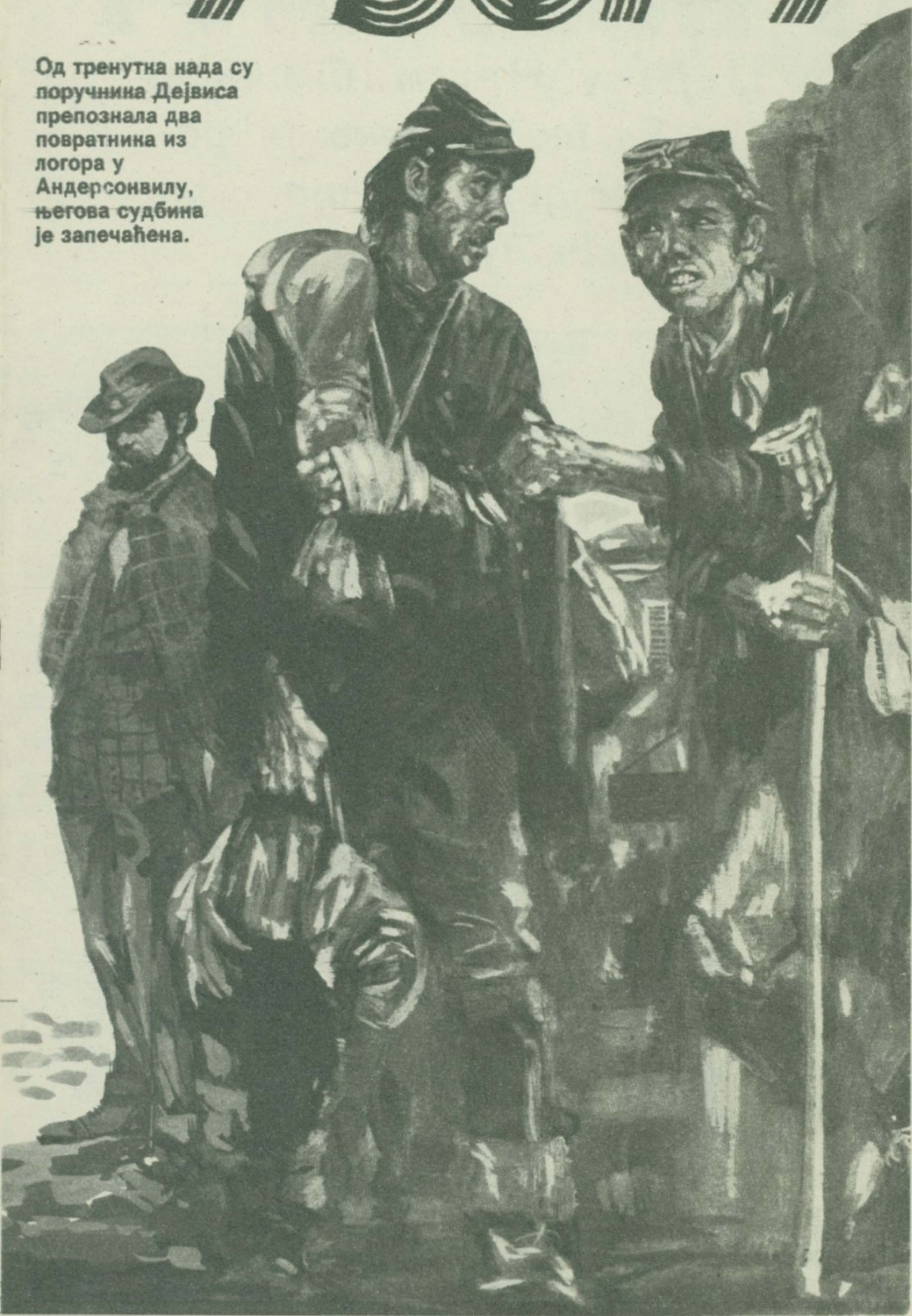
САМИЛОСТ ИЛИ НЕШТО ДРУГО

Срећом, и председник Линколн сазнао је за читав случај. Да ли је заиста поверовао оптужениковим тврдњама или се једноставно радило о самилости, никада се неће сазнати. Тек свега неколико сати пре стрељања заказаног за

ЉАЊЕ У ЗОРУ

Од тренутна нада су
поручника Дејвиса
препознала два
повратника из
логора у
Андерсонвилу,
његова судбина
је запечаћена.

зору, на Џонсоново острво
из Вашингтона је стигао
гласник са председниковом
наредбом за помиловање.
Семјуел Дејвис провео је
остатак рата као заробљен-
ник, а када је 1865. потпи-
сано примирје, ослобођен
је.

Ни Џеферсон Дејвис, ни
поручник до краја живота
никоме ниједном речи ни-
су споменули неуспелу
тајну мисију. Да је писмо
на време доспело у Лин-

колнове руке, 248.356 се-
верњачких и 174.542 ју-
жњачких војника колико
је убијено, рањено или
проглашено несталим од
часа када је Џеферсон
Дејвис послао своју понуду
за мир до краја рата, мо-
жда би било спасено.

КРИСТАЛНО МЕЗИМЧЕ

Реч је о можда најве-
ћем кристалу у свету ко-
ји поседује двадесет ше-
стогодишњи Енглез Реј
Глакмен. Створио га је уз
помоћ пурпурне течности
коју хемичари називају
хром-сулфат, у време кад
је имао 14 година. Данас,
после 12 година, кристал
тежи око 18 килограма и
од врха до његове дупле
пирамиде има укупно 62
сантиметра дужине.

Кристали су веома нео-
ичне творевине. Чврсти
су и формирају се при
хлађењу неке течности
или раствора. Најбољи
пример је дијамант. Со и
шећер су такође криста-
ли. Величина кристала
зависи од тога како се
раствор хлади. Уколико
се то лаганије обавља,
кристали су већи.

Где год да иде Реј свој
кристал носи са собом. И
у Кембриџу, где је студи-
рао машинство, од њега
се такође није одвајао.
Једном недељно он га
„купа“ у раствору хром-
сулфата који начини у
топлој води, сачека да се
мало охлади и њиме за-

тим прелије кристал.
Раствора мора да буде
довољно да га потпуно
прекрије, како би могао
да расте.

— Мој кристал је из
недеље у недељу све ве-
ћи — каже Реј. — Веру-
јем да може да достигне
величину куће.

То је вероватно могуће,
али Реј већ има проблема
са његовим смештајем;
ускоро ће морати да га
пресели у каду.

Д. В.

БОЛЕСТ ЖИТА — ЛЕК ЗА ЉУДЕ

Ако вас пут нанесе поред њиве
са ражи у доба класања и цветања,
свакако ћете из појединих класака
запазити црне израштаје у облику
псећих ноктију. То је гљивична бо-
лест, тврда главница (научно: Clavi-
cers purpurea). Када млевем дође
у хлеб, у мањим количинама изази-
ва главобољу са повраћањем, а у ве-
ћим несвестицу, па чак и смрт.

Међутим, из ових црних израштаја
добија се скупocen лек против јаког
крвављења, нарочито код породиља,
као и других женских болести. Осим
тога, из тврде главнице добија се и
једна маст из које се, под утицајем
Сунца, добија витамин Д, веома зна-
чајан за нормалан развој костију, на-
рочито код деце.

ВРЕДНЕ И ПАМЕТНЕ

За време лета, чим се температура у кошници
попне изнад 30°C, пчеле знатно обустављају свој
рад на прикупљању нектара из цвећа. Ови вредни
створови тада предузимају опсежне мере да се то-
плота у кошници снизи. Распоређују се по саћу и
почињу упорно да машу крилима. Када ни то не
помаже, пчеле излећу, уносе у кошницу воду и још
прилежније машу крилима. Испаравањем воде
и махањем крила температура кошнице снижава се
на подношљиву меру. Дакле, слично као када се
улице градова у доба летњих жега полију водом
или када домаћица да би топлота у стану била
подношљива око свога стана или куће полије во-
дом тротоар или земљу.

Температура у кошници изнад 50°C доноси пче-
лама — смрт.

ДОКТОРЕ, ИЗМИСЛИТЕ НЕКУ НОВУ ИГРУ

рекао је Џејмсу Нејсмиџу шре-
нер раџбисџа Галик и џако је ро-
ђена кошарка, најдинамичнија игра
на свеџу.

Спрингфилд, град у држави Масачусетс (САД), јесен 1890. године. Крша ромџа и натапа травнате терене Школе за вежбање Интернационалне хришћанске организације младих људи. Тридесетогодишњи протестантски пастор, доктор Џејмс А. Нејсмит седи у свом кабинету и забринуто гледа у небо. Његови млади раџбисти више не могу да тренирају. Сезона је завршена и до наредног пролећа све активности престају.

Иста брига мучи и првог тренера школе, доктора Лутера Х. Галика. Шта учинити да се младићи забаве за време дугих зимских месеци?

„Када је доктор Галик дошао у мој кабинет — писао је доцније Нејсмит у својој књизи успомена — био је забринут колико и ја. Наши младићи били су међу најбољима у Сједињеним Државама Америке и није било упутно прекидати рад са њима на тако дуго време. Зато ми је наложио да „измислим“ неку игру лоптом која се може одвијати у сали за гимнастику.

Управо тако: да „измисли“. Џејмс Нејсмит се дубоко замислио. Фудбал је било тешко играти у сали јер су димензије те просторије биле сувише мале да би се у њих поставило прописно фудбалско игралиште. Поготово је био мали простор за голове. Шта учинити?

Размишљања је Нејсмит почео око смањивања димензија гола. Но, како се он смањивао, тако га је било теже погодити ногом. Зато се одлучио: „нови“ спорт играће се руком! Основно правило: да буде брз и да вештина буде битнија од снаге.

БРЕСКВА ЈЕ УШЛА У ИСТОРИЈУ

Да ли је заиста јео брескву у тренутку док је размишљао или је то доцније смишљена анегдота, данас је тешко утврдити. Углавном, коштица убачена у корпу за отпатке, по сопственом тврђењу, дала му је идеју! Покушао је исто са лоптом за фудбал и — тако је рођена „нова“ игра. Почетком 1891. године Џејмс Нејсмит пише и прва правила од 13 тачака од којих су чак 12 важила пуних 50 година.

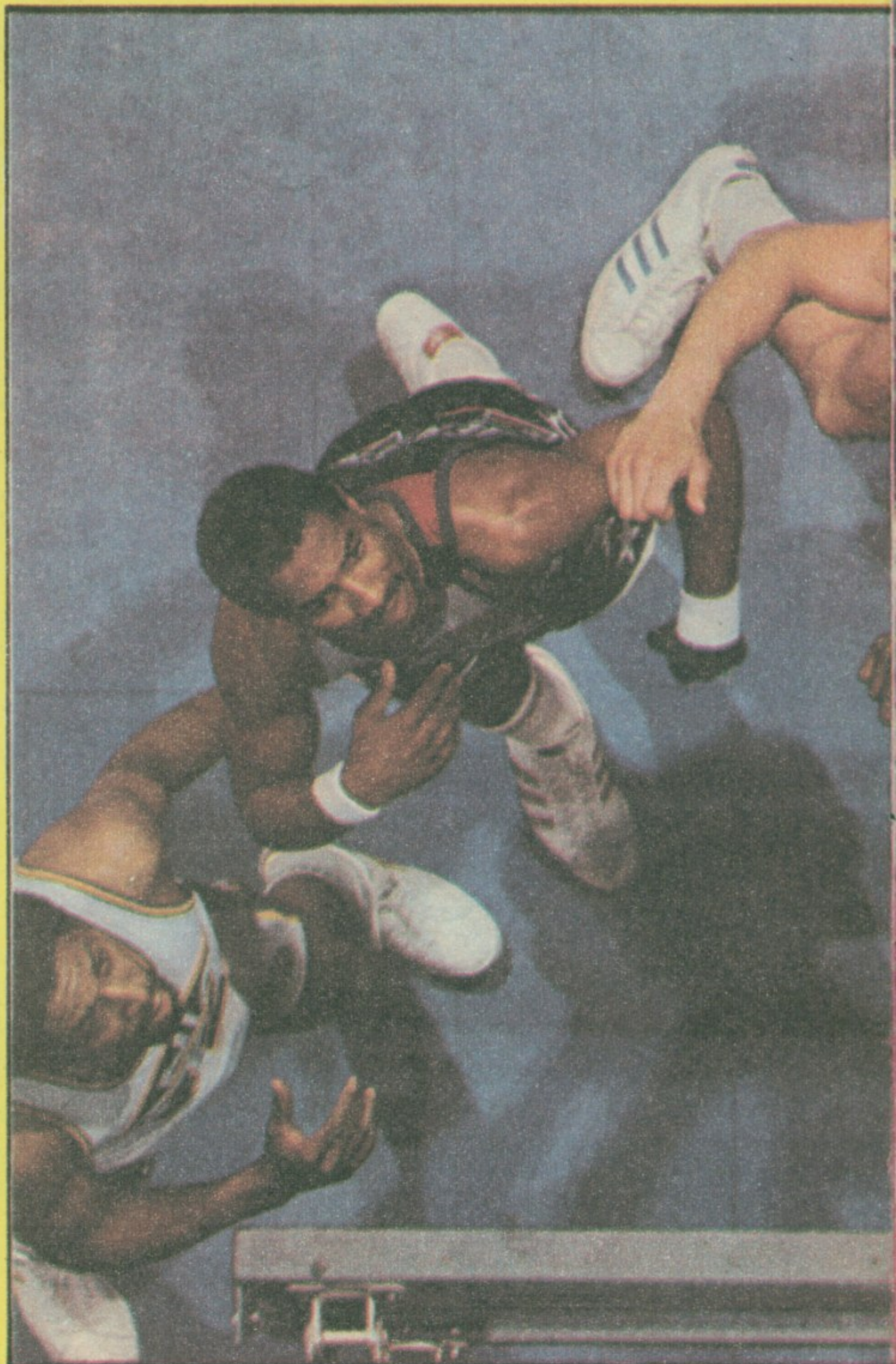
Студенти, којима се ова игра одмах допала, радо су је играли, а посматрајући их Нејсмит је усавршавао свој „изум“. Прво је кошеве са пода подигао на зид дворане. У висини рамена. Но, високи играчи лако су их заклањали телима. Тада је поставио корпу на ниво који нису могли играчи да досегну руком стојећи испод ње.

Појавила се нова слабост: лопта, једном убачена у корпу, тешко се из ње вадила упркос мердевинама које су увек биле у близини. Да би убрзао ток игре, Нејсмит је пробио дно на корпама, а да би спречио навијаче да, са галерије гледалишта, ометају пут лопти у кош, поставио је и за њих заштитне табле. Коначно, 1893. године корпу за отпатке заменио је метални обруч са мрежином.

Брзином пожара, нова игра, названа „баскетбол“ (баскет — корзпа, бол — лопта) ширила се Сједињеним Америчким Државама. Како је почела да се игра у Интернационалној школи, свршени студент преносили су је у своје домовине. Врло брзо, кошарка је постала позната и популарна на готово свим континентима.

Ипак, њена званична „демонстрација“ свету приказана је 1904. године за време Летњих олимпијских игара у Сент Луису. Девет година касније, Нејсмитова правила преведена су на 30 светских језика. Но, њен прави развој је ипак почео доцније: 1924. на Играма у Паризу поново је само „демонстрирана“, да би тек 1936. у Берлину била званично уврштена у олимпијски програм. У финалној утакмици САД су победиле Канаду са 18:9.

Три године доцније, 28. новембра 1939, умро је „отац кошарке“ Џејмс Нејсмит, 22 дана после свог 76. рођендана. Остао је једини човек у свету за чије се име искључиво

чиво везује настанак једног спорта који данас у свету игра, по неким проценама, око 200 милиона људи.

У ДВОРИШТУ II МУШКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Помогнут од Лиге Црвеног крста, Вилијам Вајланд упутио се 1922. године у Европу са жељом да проучава ондашње спортове, и, уједно, пропагира међу Европљанима америчке. Тако се, исте године, обрео и у Београду.

Гимназијалци Светислав Вуловић и Ранчић, ученици II мушке, заинтересовали су се и убрзо веома „загрејали“ за „basketbol“. Исте године штампали су и први превод правила, а директор гимназије Мирко Поповић одобрио је да се нова игра у-пражњава на часовима физичког вежбања. Тако су у Београду игране прве утак-

мице у дворишту II мушке гимназије које се налазило на месту данашње зграде НО „Политика“. Међутим, одласком Мирка Поповића са положаја директора, отишла је 1924. и ова игра из Београда јер његов наследник није имао разумевања за њу.

Десет година касније кошарка је стигла у Загреб и чланови Соколског друштва Загреб II штампали су нова правила, а игру назвали данашњим, нашим именом — кошарка.

Ипак, до завршетка II светског рата кошарка није ухватила у нас дубље корене, а као куриозитет помиње се Прво првенство Југославије одиграно у Борову 1940. године и утакмица у којој је женска селекција Београда победила своје супарнице из Загреба са — 2:0. Једини кош постигла је Ружица Радовановић, данас саветник у Југословенском олимпијском комитету, и то из „слободних бацања“.

Кошаркашки савез Југославије основан је 1948. године и одмах је примљен у Светску кошаркашку федерацију (ФИБА). Од тада, успеси наших репрезентација учинили су овај спорт другим по популарности у нас, одмах иза фудбала. Мушка кошаркашка репрезентација Југославије је званични првак света, освојила је и недавно у Москви своју прву златну олимпијску медаљу што је и највећи успех до сада.

ДА ЛИ СУ МАЈЕ ИГРАЛЕ КОШАРКУ

Прича о кошарци и њеном настанку не би била потпуна ако не би споменули и најновија истраживања историчара.

Пронађени су многи спортови лоптом који би могли бити у некој далекој вези са данашњом кошарком. Најприближнији је онај коју с-

Зоран Славнић и кошаркаши Југославије освојили су на Играма у Москви златну медаљу, последњи велики трофеј који им је недостајао

Америка је „колевна“ кошарке а студенти на колеџима носиоци овог спорта — прво као аматери, а потом и као професионалци

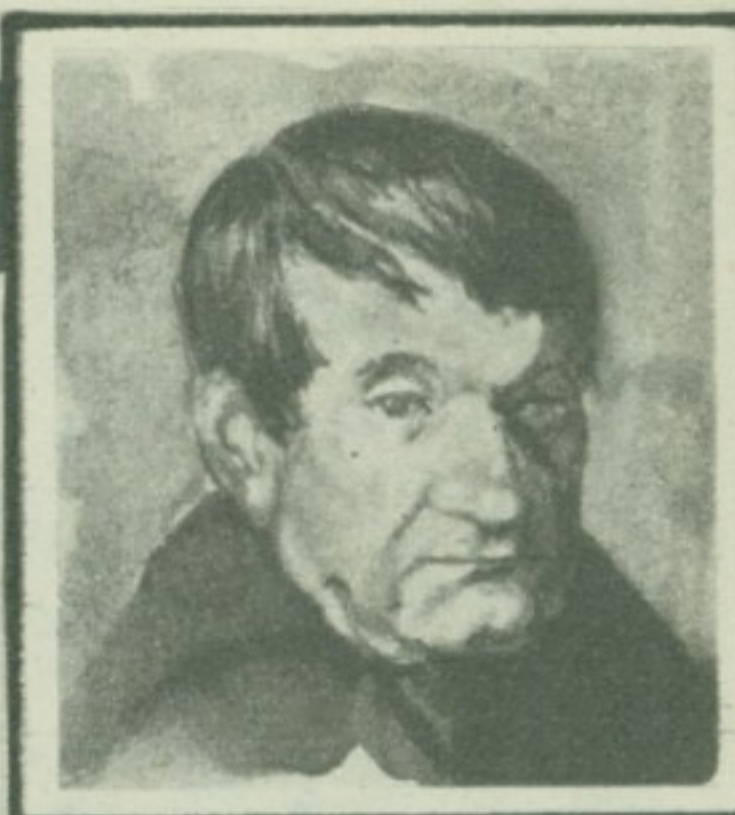
играли Маја Индијанци на Јукатану око 500 година пре него што је Кристифор Колумбо открио Америку (1496).

Утврђено је да су Маје убацивали лопту у неку врсту плетене кошаре причвршћене на зид. Међутим, каква су била правила игре и колико је у њој учествовало играча, остала је тајна.

Зато се и сматра да је Џејмс Нејсмит творац кошарке. Од њених почетака до доцнијег усавршавања. Од осам играча, са колико се почело на свакој страни, преко повећања на девет, па смањена на седам и коначно пет. Од самог почетка игру су водила двојица судија. Лопта се никада није смела ударити неким другим делом тела изузев шаком. И то отвореном, док се за коришћење „песнице“, према Нејсмитовим правилима, играчу могла изрећи и дисквалификација из игре (члан 5)!

Тако је једна кишна сезона и нерасположење рагби играча да се, преко зиме, баве у дворани гимнастичким вежбама, довело до проналаска кошарке о чијим се првим корацима, за разлику од многих других спортова, данас све зна.

Родољуб Марковић

АВАНТУРЕ ЈОАКИМА ВУЈИЋА

— КО НИЈЕ ВИДЕО СТРАДАЊЕ МОРСКО — УЗБУЂЕНО ЈЕ ЗАПИСАО ОСНИВАЧ ПОЗОРИШНОГ ЖИВОТА У СРБИЈИ — ТАЈ НИЈЕ НИШТА НА СВЕТУ ВИДЕО, ЈЕР ЈЕ СТРАДАЊЕ ЗЕМНО ПРЕМА МОРСКОМ САМО ИГРАЧКА!

У зиму 1803. године једна од галија тршћанског трговца и бродовласника Антонија Квекића заплвила је низ обалу Истре, поред Пирана и Пуле, прво према Задру и Дубровнику, а доцније ка грчким водама. На њој је као писар путовао и врло необичан путник, жељан поморских доживљаја, сусрета са непознатим људима и виђења далеких, мало знаних делова света. Захваљујући управо њему, Антоније Квекић и његова лађа и ово узбудљиво путовање ући ће у историју српске књижевности. Јер, Јоаким Вујић, како се писар Квекићев звао, бележио је све доживљаје са ове дуге и напорне пловидбе. А њих је било у изобиљу...

КРОЗ СМЕТОВЕ И СТУДЕН

Али, погрешно је и помишљати да је Јоаким био обични авантуриста. Најјачи мотив да путује, а његова путовања често су била опасна по живот, била је жеља да што више сазна и научи; од страног језика до обичаја људи далеко од своје домовине. Водећи понекад живот скитнице, увек занесен и спреман за нова путовања, Вујић као младић, свршени правник, креће 1796. године пешке у Трст. Двадесет четворогодишњак је желео да по сваку цену научи италијански језик и сматрао

ПОД ГУСАРСКО

ЉУБОВНАЈА ЗАВИСТ ЧЕРЕЗ ЈЕДНЕ ЦИПЕЛЕ

У аутобиографији „Јоакима Вујића, славно-србског списатеља животописање и чрезвична његова прикљученија“, која је штампана у Карловцима 1833. године, можда се најбоље уочава нарочита, увек помало самохвалисава нарав њеног писца: „Ово је целоме роду нашем познато да нико од

Срба до мене није се попео био на театрално по-

зориште и да је на нашем српском језику какво театрално позориште изводио“. Вујић, истина, признаје да је и пре њега било позоришних представа, али оне су, по њему, биле сасвим наивне: изводили су их учитељи са ђацима. Међутим, захваљујући обимном делу и преданом раду, Јоаким Вујић се сматра оснивачем српског позоришта.

Рођен је 9. септембра

1772. године у Баји, месту које је припадало Мађарској, гимназију похађа у Колачи и Сегедину, а лицеј и права у Пожуну (Братислава). Од 1796. године путује по европским земљама, учи стране језике, гледа позоришта, даје повремено позоришне представе са дилетантима, пише и преводи. Као писца и глумца гледали су га житељи Бечеја, Футога, Земуна, Пеште, Сент-Андреје, Баје, Новог Сада, Темишвара, Панчева, Арада...

Године 1830. показало се да испрени и немирни Јоаким Вујић није у свему одан напретку и новим идејама. Наиме, те године завадио се са Вуком и до краја свог живота остао непомирљив противник реформе оснивача наше писмености. После 1839. године након абдикације свог заштит-

ника кнеза Милоша, прелази у Панчево и повлачи се у манастир Бездин, одакле средином 1840. креће на своје последње путовање по јужној Русији. По повратку, 1842. године, настањује се у Београду где живи заборавањем болестан и у беди, до 8. новембра 1847. године коначне Вукове победе.

У Мађарском позоришту у Пешти даје 12. августа 1913. године прву српску позоришну представу. Написао је, превео или прерадио око тридесет дела. Превео је Рихтерово дело „Љубовања завист через једне ципеле“ које му се, неоправдано, приписује као оригинал. Ипак, изузетно је заслужан за развој културе у Србији.

је да је то једино могуће у овом граду на Јадрану.

Пробијајући се пешке кроз сметове и студен, успео је да од родне Баје стигне до Карловца. Изранављеног, промрзлог и измученог, ту су га пронашли и спасли неки српски трговци. Али, упорни Јоаким тада није посустао нити се одрекао жеље да оде у Италију.

После повратка у Бају и неколико година боравка у породици, што је за тако немиран дух какав је био овај писац исувише дуго, опет бацају завезљај на раме и упућује се у Трст. Што разним кирицијским и

сељачким колима, што пешке преко брда и доли-на, после двадесет дана путешества, неуморни Јо-аким стиже најзад у Трст. Учен, говорљив и непосред-ан, лако се запослио као приватни учитељ српског и немачког језика у дому и-

Квекићева трговачка ла-ђа кренула је на далек и дуготрајан пут. Требало је да обиђе најпознатије луке у Грчкој и њеном архипе-лагу, потом у Јафи искрцао неке ходочаснике, одатле да пође у Смирну и Ца-риград и да затим оплови готово цело Црно море, нарочито руске трговачке луке, од Таганрока, до О-десе, да искрцава и укрца-ва робу и онда да се врати у Трст са што већом доби-

умири капетан Иван — са-мо се добро држите да вас ветар не одува у море.

Међутим, унезвереном Јо-акиму то је била слаба у-теха која је звучала чак као иронија. Високи таласи с лакоћом су бацали лађу горе-доле, на њој су пуца-ле греде и даске, са пра-ском се ломиле катарке и цепала једра.

— О, господе — јаукао је пребледели Јоаким — дај ми само да моја нога на

ји морнари најпре сазива-ли све светитеље, а ви-девши потом да они не прискачу у помоћ, почели да их псују, громко и гор-ко, да Јоаким није пропу-стио да забележи: „Стра-шније псовке у животу никад нисам чуо“.

Но, чврста и отпорна ла-ђа, вођена сигурном руком, успела је ипак да срећно прође кроз све те невоље и да на повратку из Црног мора уплови у Алексан-дрију. Тако се Вујић обрео на ушћу Нила и ту је, пр-ви и последњи пут у жи-воту, видео уз остале нео-бичности и „једнога страшнога великога ра-збојника крокодила“ и присуствовао лову на ту неман. Видео је и „нилко-ња“ или „воденог бика“, како га он још назива, па потом ихнејмона или „фа-раонског миша“, који та-мани мишеве, пацове и змије. О тим животињама он је опширно писао у свом „животописанију“ и донео њихове слике, сма-трајући да је све то ново и врло занимљиво за српску читалачку публику. Сем тога, навео је и своја за-пажања о Египту, о њего-вој историји, обичајима и животу народа, о привре-ди.

Из александријске луке кренула је Квекићева га-лија ка Трсту 28. јануара 1805. године. Дакле, већ две године ваљао се Јоа-ким Вујић на валовима, постајући и сам искусан морски вук. И њему самом се чинило да је море и ње-гове ћуди потпуно упознао и да га више ништа не може изненадити на пла-вом бескрају. Као и остали чланови посаде, и новопе-чени морепловац раловао се скором повратку у воде домаћих домовина, не слу-тећи да их све тек сада очекују највећа искушења.

НАПАДА СТРАШНИ АБДУЛА

Када су били близу Малте, бродски дечак из коша на катарци угледао је непознату, сумњиву ла-ђу с великом црвеном за-ставом која је настојала да им се што више приближи. Била је то гусарска галија „пустахије морског“ Аб-дуле из Триполиса, који је, по наговору Француза, крстарио око Малте, напа-дајући и пљачкајући трго-вачке лађе.

У почетку је капетан И-ван, користећи погодан ве-тар, одмицао гусару Абду-ли, испаливши за сваки случај један топовски хи-тац као позив у помоћ. А-ли, ветар је изненада про-менио правац и раздаљина између његове и гусарске лађе била је све мања. Тршћански капетан огласио се још једним пуцњем, уследила су затим још два, но пучина је и даље била пуста. Абдула се прибли-жавао и ускоро су његови топови засули Квекићеву галију. Другог излаза није било сем да се прихвати

неравноправна борба: огла-сили су се и топови са ла-ђе на којој се налазио престрашени Јоаким Вујић, али је раздаљина била још велика и ђулад су падала у море.

— Ено црни се нешто на-мору и хита све ближе! — опет се огласио дечак са катарке.

Вешто маневришући ла-ђом да би био што даље од гусарских хитаца, капе-тан Иван је чекао помоћ непознатог брода. После једног часа стигла је ен-глеска корвета која је кр-старила око Малте и кон-тролисала трговачки пут. Тада су Енглези и Аустри-јанци били савезници у рату против Француза и дужност Енглеза била је да бране и аустријске тр-говачке бродове.

Тако се страшни Абдула ненадано нашао између енглеске ратне лађе и тршћанске галије. Гусару су поломљене све катарке али је оштећена и корвета. Увидевши да му прети пропаст, гусарски заповед-ник је скинуо црвену за-ставу и уместо ње истакао белу у знак предаје.

ПОНОВО У БОЈУ

Од две стотине чланова посаде на разбојничкој ла-ђи, њих шездесет је поги-нуло, уз много тешко ра-њених. Жртва је било и на Квекићевој галији: че-тири морнара су погинула, три су рањена, а штета на бродским уређајима такође је била знатна. Преосталу гусарску посаду Енглези су заробили и оковали у лан-це. Није изостала и за-хвалност капетана Ивана који је своје спасиоце да-ровао лепим поклонима. „И-ко није видео сраженије морско, ревносно је забележио бродски писар Јоа-ким Вујић, „тај није ништа на свету видео, јер је сра-женије земно према мор-скоме само играчка“.

Међутим, као да су се небо и море заверили про-тив лађе на којој је он пловио, напад гусара Абду-ле није био и крај Вујиће-вом страдању. На самом у-лазу у Јадранско море на-пала их је једна францу-ска ратна лађа, али су им опет помогли Енглези. Битка је трајала осам ча-сова и по Вујићевој забеле-шци „Енглези јесу Французе надбили, зароби-ли и потом на острво Мал-ту одвели“.

Најзад је, после дугог, напорног и узбудљивог пу-товања, бродски писар у-гледао тршћанску луку. По тадашњим прописима по-сада је најпре морала да буде у двонедељном каран-тину заједно са својом ла-ђом, да потом 18. марта 1805. године, „свечано у Тријест под пристаниште уплови“.

Иван Логчар

М БУЛАДИ

мућног Антонија Квекића. Захваљујући о-вом познанству, Вујић ће доживети авантуре о ко-јима раније није могао ни да сања.

ДРЖИТЕ СЕ

Наравно, све је почело ситуацијом тако честом када се људи везани за копно нађу на пучи-и.

„А када је дошао трећи дан мог пловљења, добих морску болест“, бележи Јо-аким и назива је „шкор-бут“. Боловао сам од ње две недеље, а после сам био здравији него пре“.

ти. Галија је на том путо-вању често пролазила кроз буре и не једном долазила у ситуацију да је и капе-тан Иван, иначе искусан поморац, губио сваку наду у спас.

У таквим приликама „сувоземни“ Јоаким Вујић из далеке Баје преживља-вао је најтеже тренутке. Већ у Отрантским вратима, једним од најопаснијих места за морепловце у це-лом Јадрану, Квекићеву лађу захватила је страхо-вита олуја, а то је био тек почетак дугог путовања.

— Не бојте се, господине — покушавао је Вујића да

благословену суву земљу ступи, па морао хиљаду миља потом да идем пе-шке. Више волим тих хи-љаду сигурних миља на земљи него једну на овој води.

Али, још страшнија олу-ја захватила је галију на пучини Црног мора.

НАЈГОРЕ ТЕК ДОЛАЗИ

Била је то „морбура“ у којој се у истом часу сје-динило море и небо са му-њама и громовима, тако је-животи да су и најискусни-

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ТЕЛЕФОНСКИ ПОЗИВ

С камењена од страха, Корал Леки је неколико тренутака зурила у телефон на ноћном сточићу крај кревета. Позив у три ујутру, помислила је, може да значи само једно — Нику се догодила несрећа!

Читаве те недеље време је било лоше, дувао је јак ветар и падала киша, али он није хтео да је послуша — упркос њеним молбама, јуче у зору, отишао је у рибарење...

Дрхтавом руком подигла је слушалицу и с другог краја жице до ње је допрло дубок мушки глас: — Жао нам је што вас будимо у ово доба, госпођо Леки, али дужност нам је да вас обавестимо да се „Блесд Ридимер“, бродич вашег мужа, од пре неколико сати и службено сматра несталим.

Како је жена занемела, човек је, у жељи да је утеша, додао: — Наравно, сасвим је могуће да га је време приморало да се негде укотви... Проверили смо у свим оближњим лукама... за сада није примећен... крећемо у акцију спасавања у зору...

Пошто је једва изговорила — „хвала вам“, Корал Леки је спустила слушалицу. Знала је да неће више ни тренути, па је одлучила да сиђе у кухињу и припреми шољу кафе.

Када је отворила врата од ходника, осетила је дим. Одмах је схватила да нема времена за губљење и да кућа гори. Избезумљена од страха, улетела је у собу у којој су мирно спавале трогодишња Кристал и двогодишња Цејн.

ГДЕ ЈЕ ЕРНИ

Двадесет и четири часа пре телефонског позива који је пробудио Корал, 15. априла 1979. њен муж Ник испловио је са својим другом Ернијем Лопезом из Луке Форт Брег у Калифорнији. Већ на 20 миља од обале, схватили су да су у озбиљној опасности.

Море и небо су наједном побеснели. Урагански ветар подизао је циновске таласе на којима је 11,5 метара дуг „Блесд Ридимер“ поигравао као играчка.

Пуних дванаест часова трајала је неравноправна борба. Никова и Ернијева страховања на крају су се обистинила: бродич је изгубио битку са помахниталим морем, циновски талас захватио га је с бока и преврнуо.

У последњем тренутку Ник је успео да се докопа пластичног спласа са аутоматским надувавањем. Чврсто га се држао и уз велике напоре успео да се у њега убаци.

— Где је Ерни... Морам да га нађем — помислио је.

Гледао је у узбуркано море око себе, али од његовог друга ни трага. Онда му се одједном учинило да кроз хуку таласа и завијање ветра чује тихо дозивање:

— Ник... Нииик!... овде сам! Рукама је завеслао у правцу Ернијевог гласа, али му се, ма колико се трудио, чинило да се стално врти у кругу. Ношен тала-

ГУШЕЋИ СЕ ОД ДИМА КОЈИ ЈЕ ВЕЋ ПРОДРО У ДЕЧИЈУ СОБУ, ПОКУШАВАЛА ЈЕ ДА УМИРИ КЋЕРКЕ. ЊИХ ЈЕ МОГЛА ДА ТЕШИ, СЕБЕ НЕ: ВАТРА ЈЕ ЗАХВАТИЛА ЧИТАВ ДОЊИ СПРАТ КУЋЕ.

сима, његов сплав се час пропињао, час лебдео између неба и мора или се стрмоглављивао у водени бездан.

Изгледало му је да га сваки очајнички замаха руку носи све даље од места са кога се Ерни малопре огласио, али је ипак смогао снагу да му довикне:

Држи се, Ерни... долазим... Одговора није било. Двадесетак минута касније, изнемогао и на ивици нерава, Ник Леки је морао самом себи да призна да нема више наде: Ернија је прогутало море. Остао је сам, а могућности да га неки залутали брод открије, готово није било.

Пролазили су часови... Више није осећао ни хладноћу, ни умор, ни страх. Обузело га је неко тупо осећање безнађа из ког би се пренуо само при помисли на Ко-

рал и девојчице.

— Важно је да су оне живе и здраве. Мени нема спаса — помислио је, затворио очи и пустио да га таласи носе.

НЕ БОЈТЕ СЕ!

Негде у исто време Корал Леки је, гушећи се од дима који је већ потпуно испунио дечју собу, покушавала да умири још буновне девојчице.

— Не бојте се. Мораћемо одмах да изиђемо... кућа гори, али ако ме будете слушале, све ће бити у реду.

Њих је могла да теши, себе не — ватра је захватила читав доњи спрат. Зграбила је децу и повукла

их за собом у ходник. На сву срећу, мада пуне дима, степенице које су водиле у приземље биле су нетакнуте.

Једном руком је подигла Цејн, другом Кристал и чврсто их припила уз себе:

— Сада ћемо да стрчимо доле — рекла је.

Неколико минута касније, окружене суседима који су им похитали у помоћ, све три су са сузама у очима гледале кућу која је нестајала у пламеним језицима. За ватрогасце је било прекасно. Дом у коме је Корал Леки провела последњих пет година нестас је за мање од пола часа.

Све оно што су Ник и она годинама радили и штедели, било је уништено. А, Ник? Покушавала је да на њега не мисли. Обгрлила је девојчице, и дрхтавим гласом рекла:

— Издржаћемо ми ово, зар не? Ноћ су провеле у кући једне сусетке. Тек пошто су Кристал и Цејн испрпљене од страха заспале, Корал се усудила да позове станицу обалске страже.

— Наши чамци и хеликоптери су већ кренули. Чим нешто сазнамо, јавићемо вам — одговорили су јој.

То „чим“ претворило се у четири језиво дугих дана и ноћи. Када је Корал већ престала да се нада, јавили су јој:

— Ваш муж је жив. Пронашли су га морнари са једног грчког танкера. По ономе што нам је рекао, изгледа да га је море однело на неких 200 миља од места на коме је „Блесд Ридимер“ потонуо. Ерни Лопез није имао среће...

Први пут за последња четири дана, Корал је бризнула у плач

СРЕЋНИЈИ НЕГО ШТО МИСЛЕ

Тог истог дана, неколико сати касније, Ник и Корал су седели у кући Коралине мајке у Форт Бре-гу и разговарали о свему што су преживели. Када је чуо за телефонски позив усред ноћи, Ник је смећећи се рекао:

— Срећнији смо него што у овом часу можемо и да схватимо.

Био је у праву. Да није било телефонског позива и да се Корал пробудила само десетак минута касније, ни њој ни деци не би било спаса.

МИР МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА

ЦРНА
БРАДА:

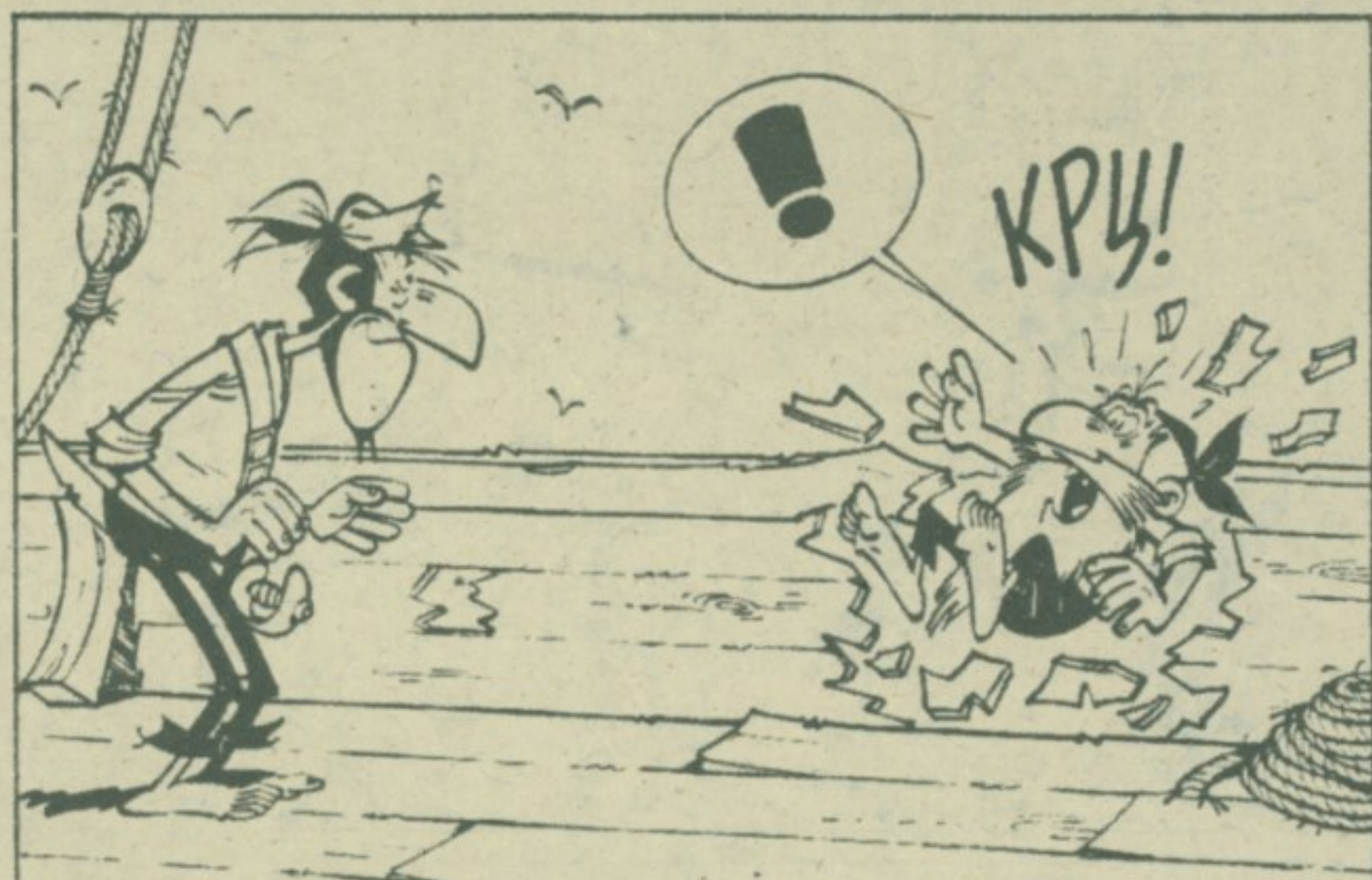
„КОД СЛАТКОГ ПОЧИНКА“

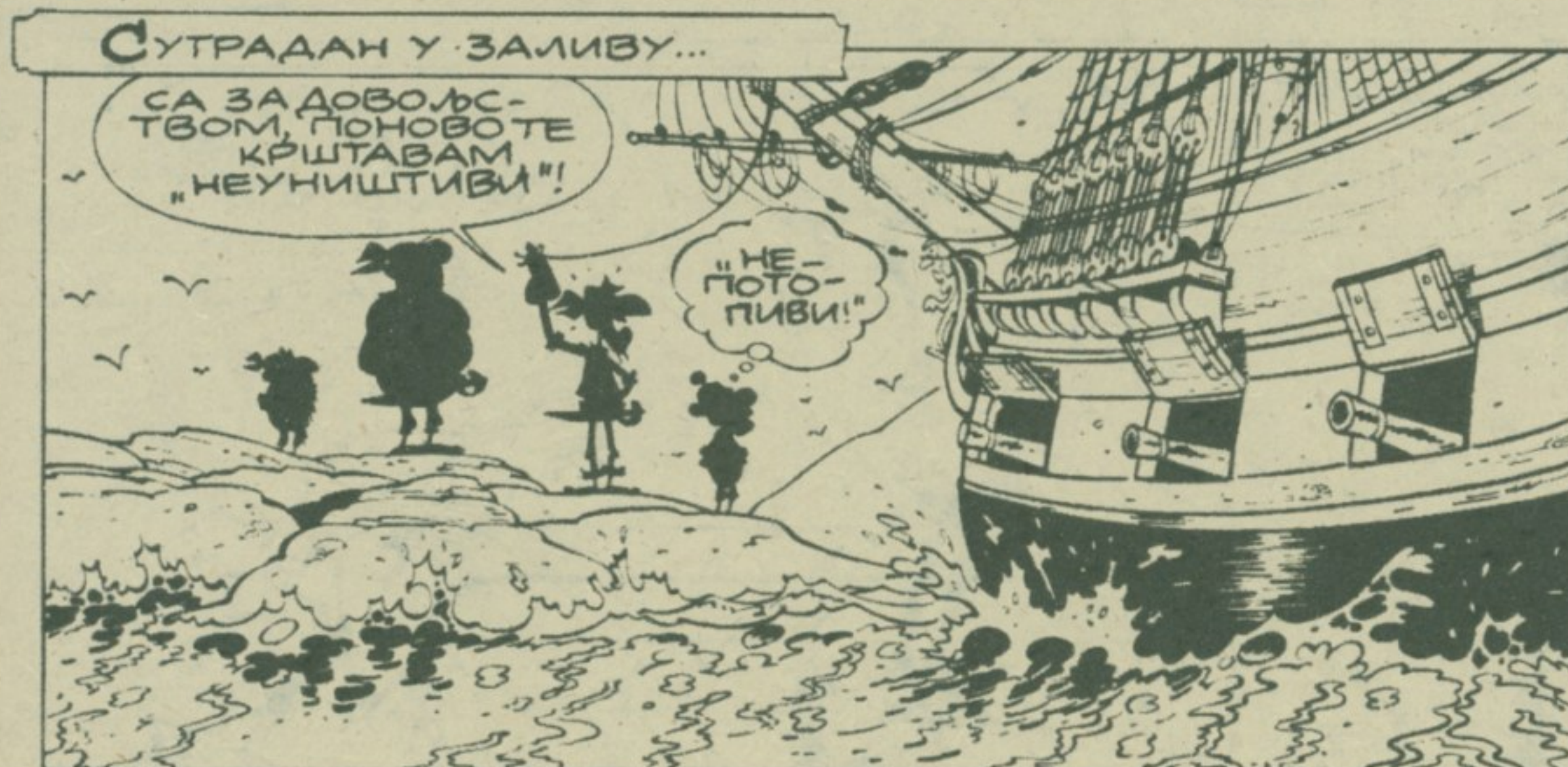
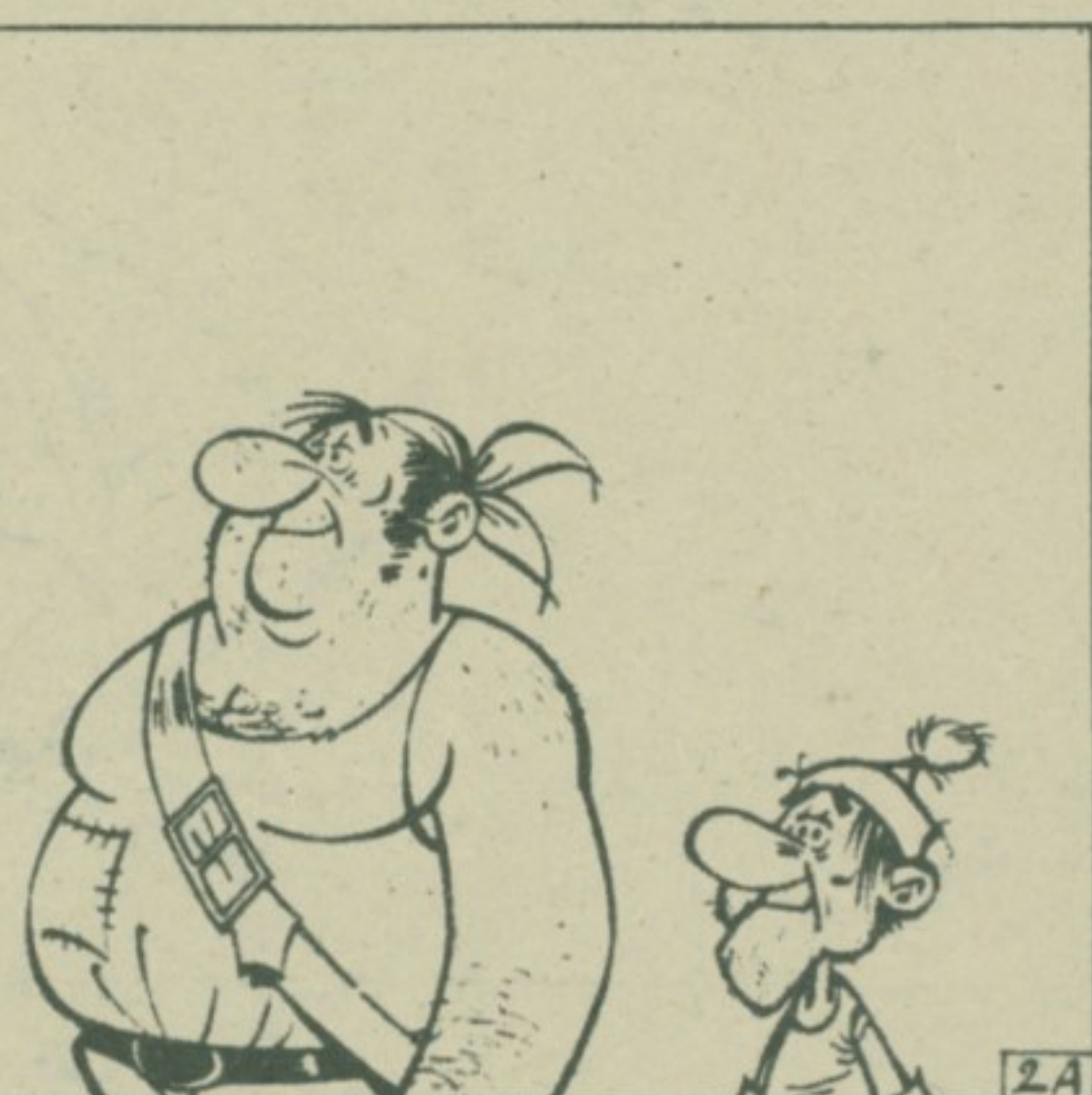
БРОД ГУСАРА
ЦРНЕ БРАДЕ
НАЈЗАД
СЕ ПРИБЛИЖИО
КОПНУ...

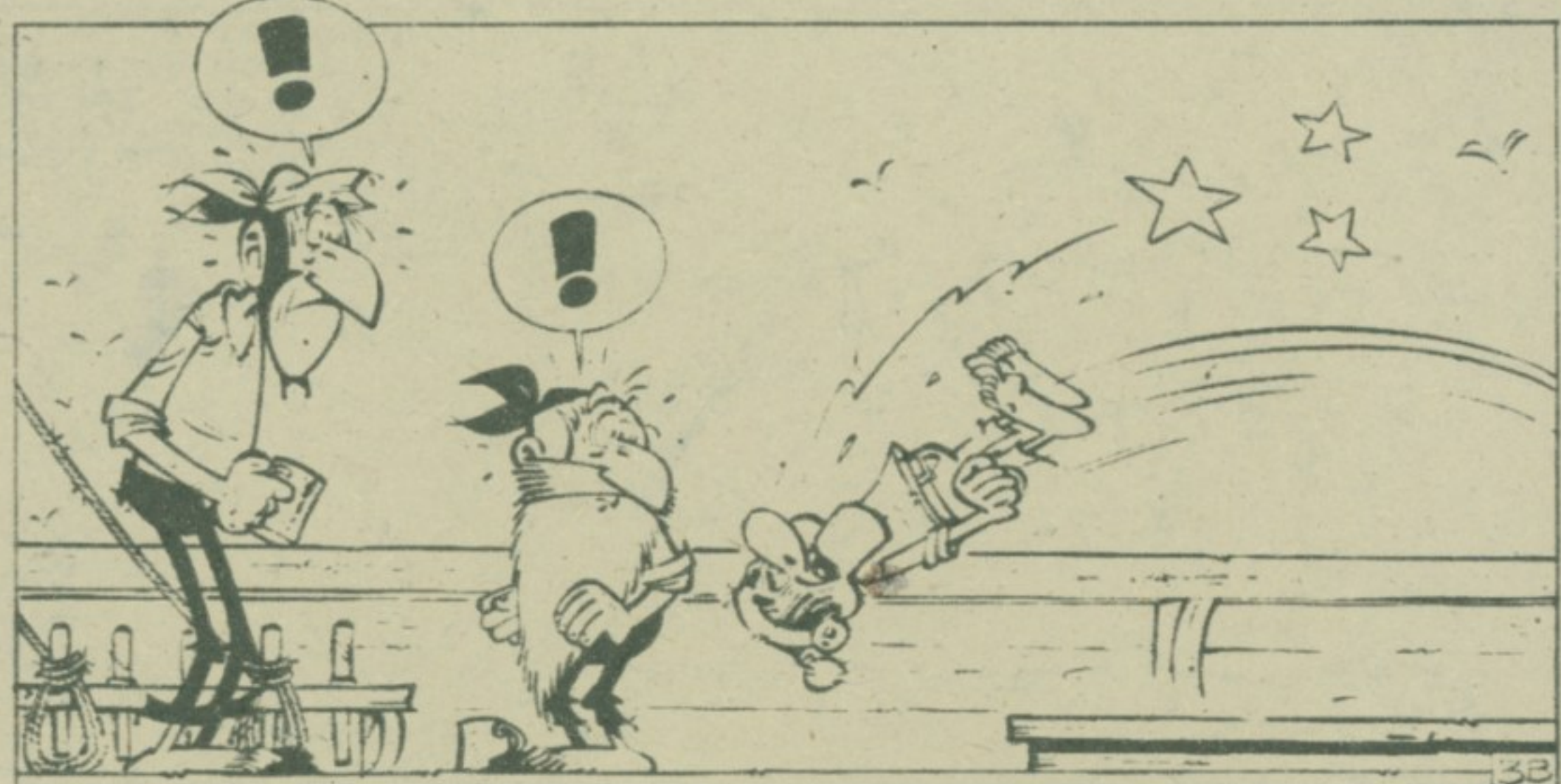
ЗЕМЉА!

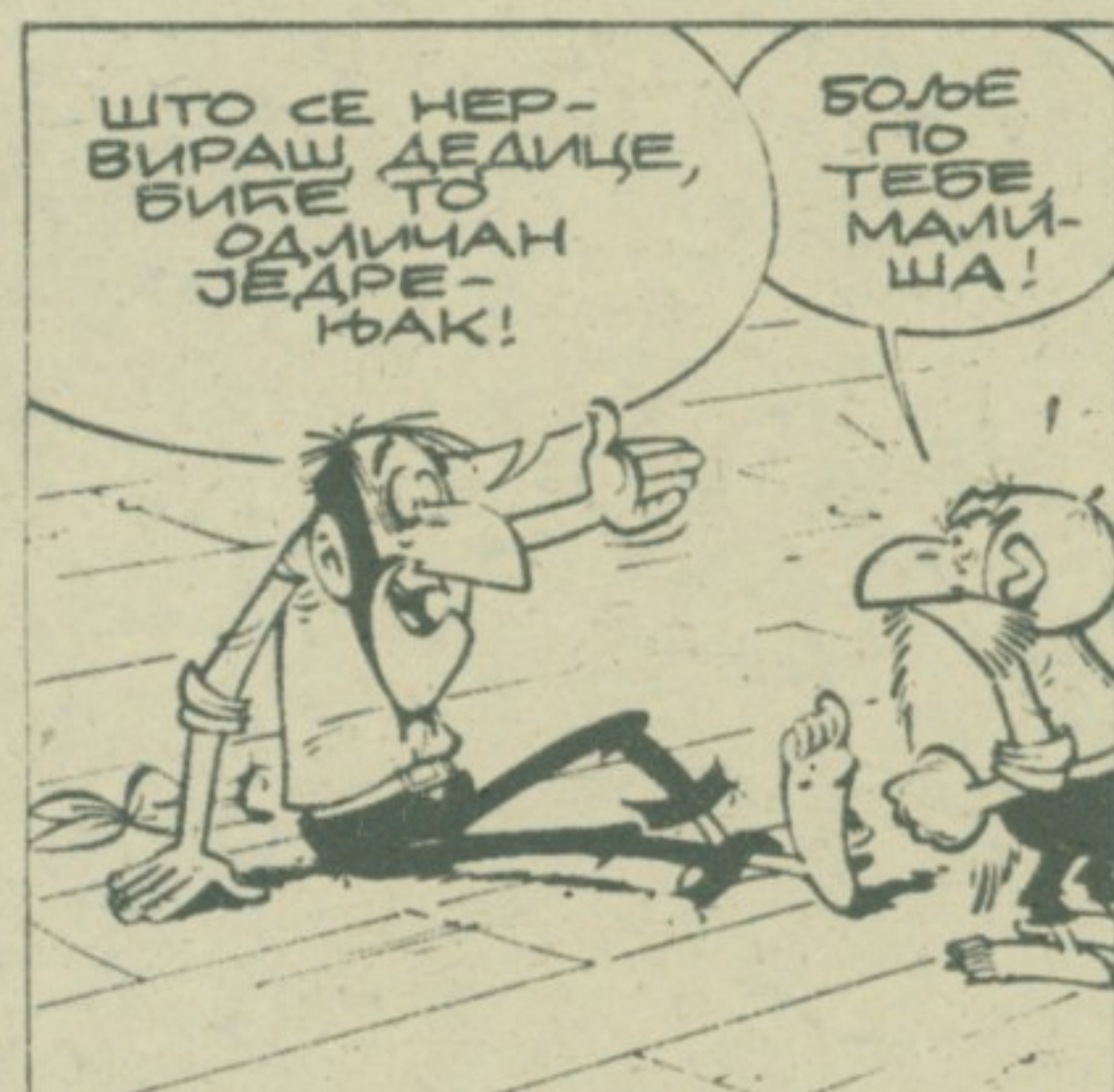
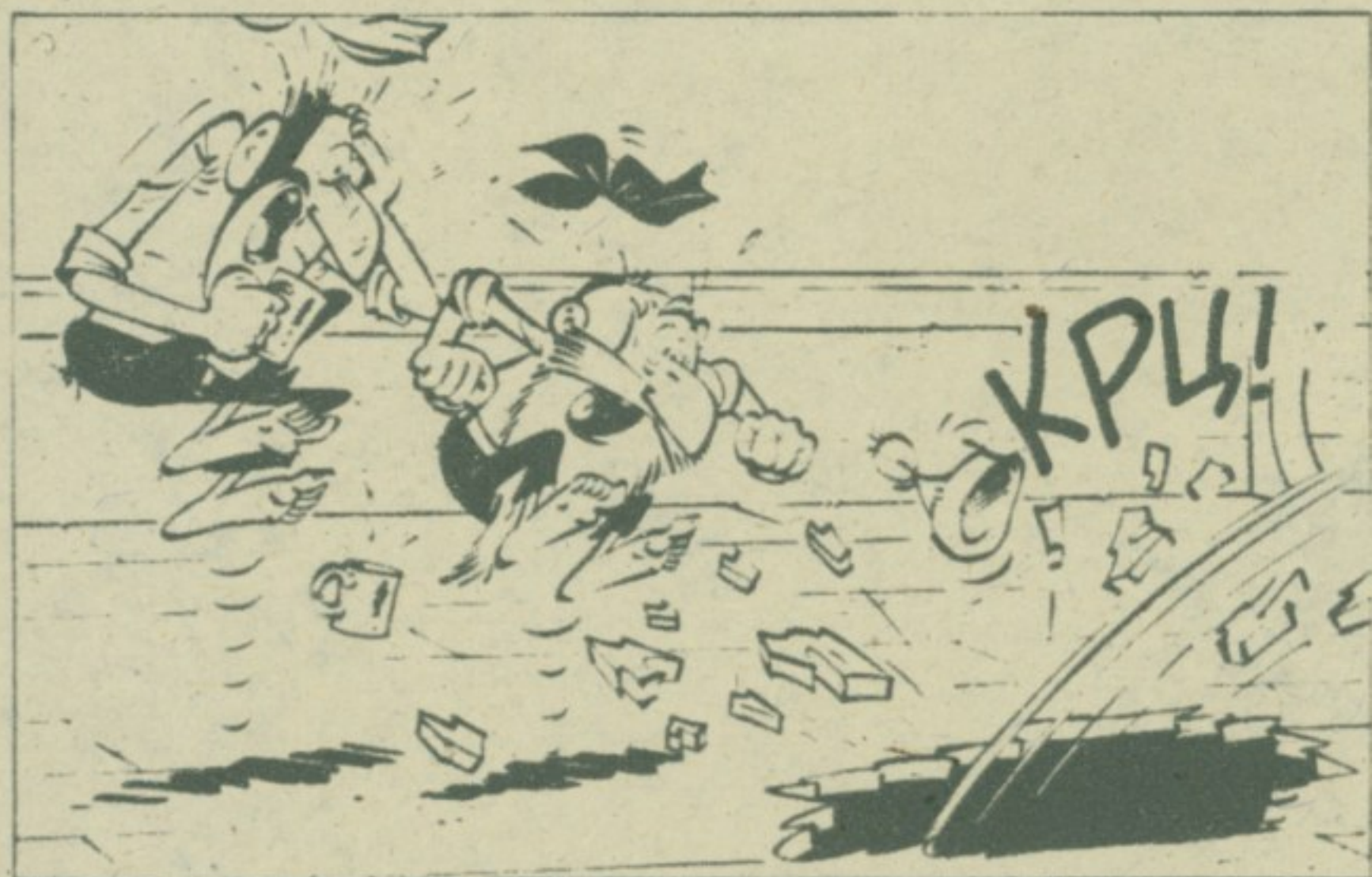
ДЕДИЦЕ,
МИСЛИМ ДА ЈЕ
ВРЕМЕ ДА
НАБАВИМО
НОВ БРОД!

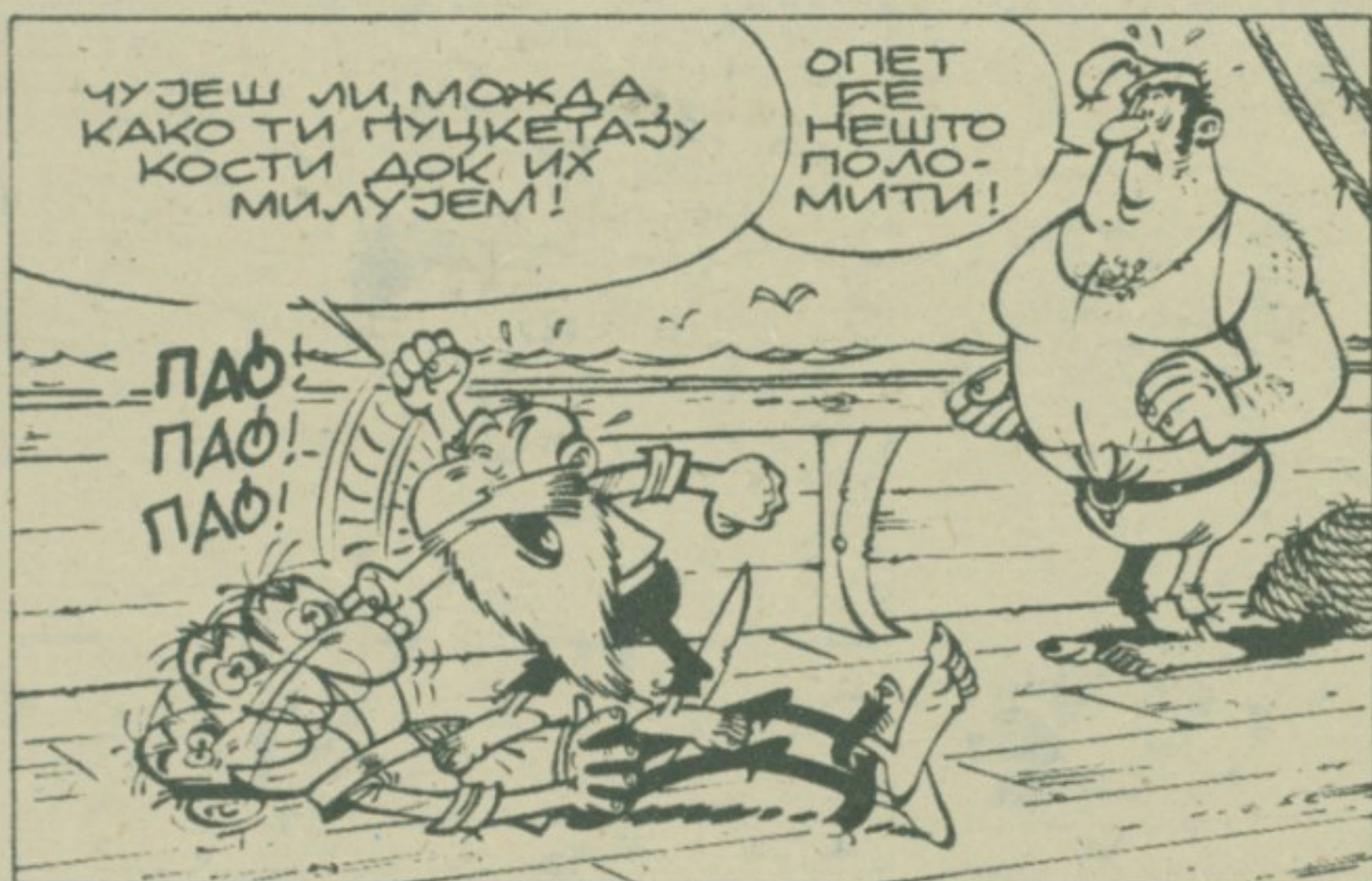
ОПЕТ
ПРЕТЕРУЈЕШ
МАЛИША! НЕ
ДОЛАЗИ У
ОБЗИР!

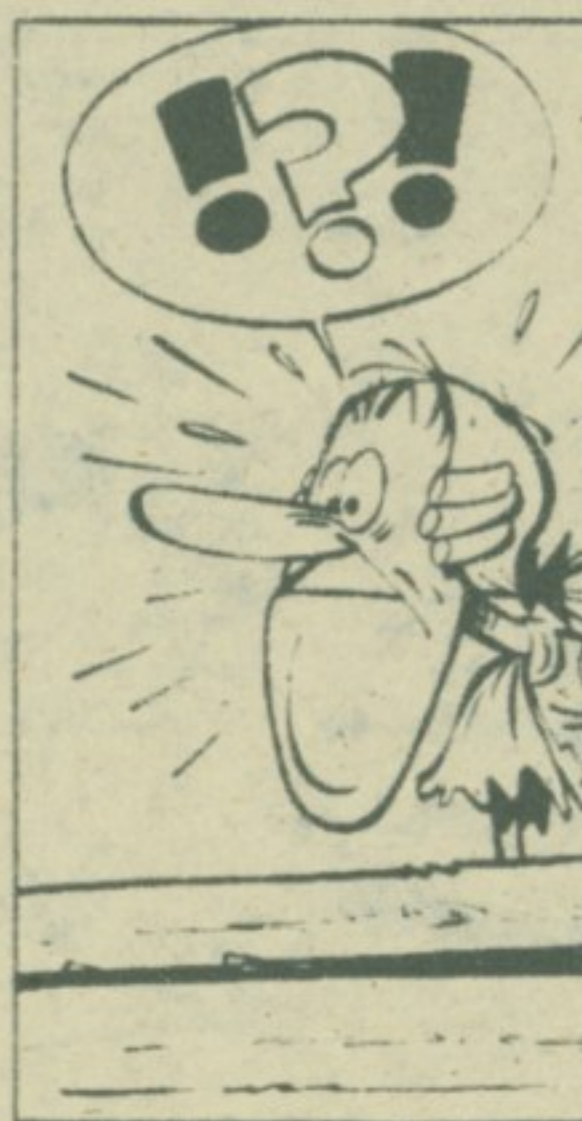
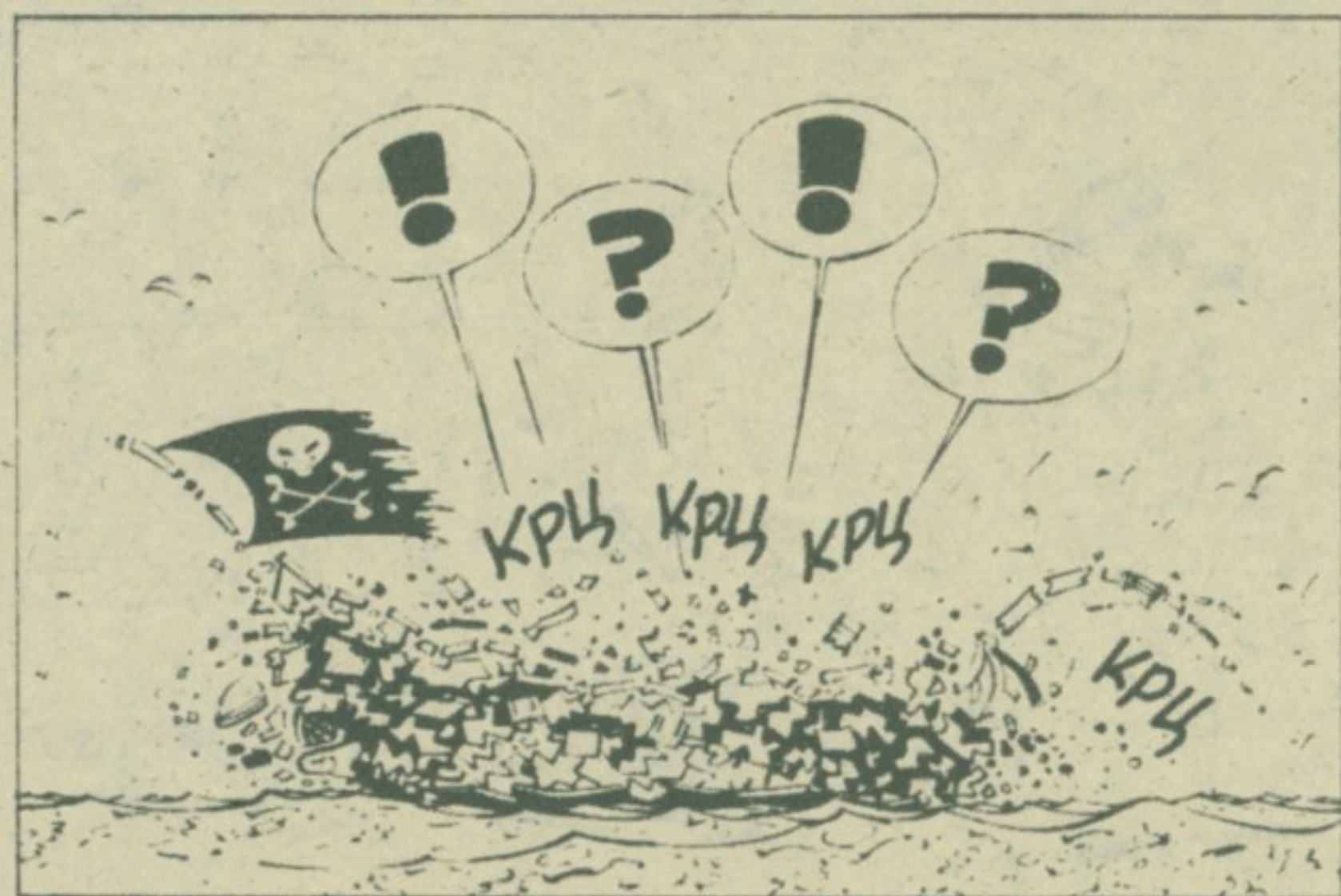
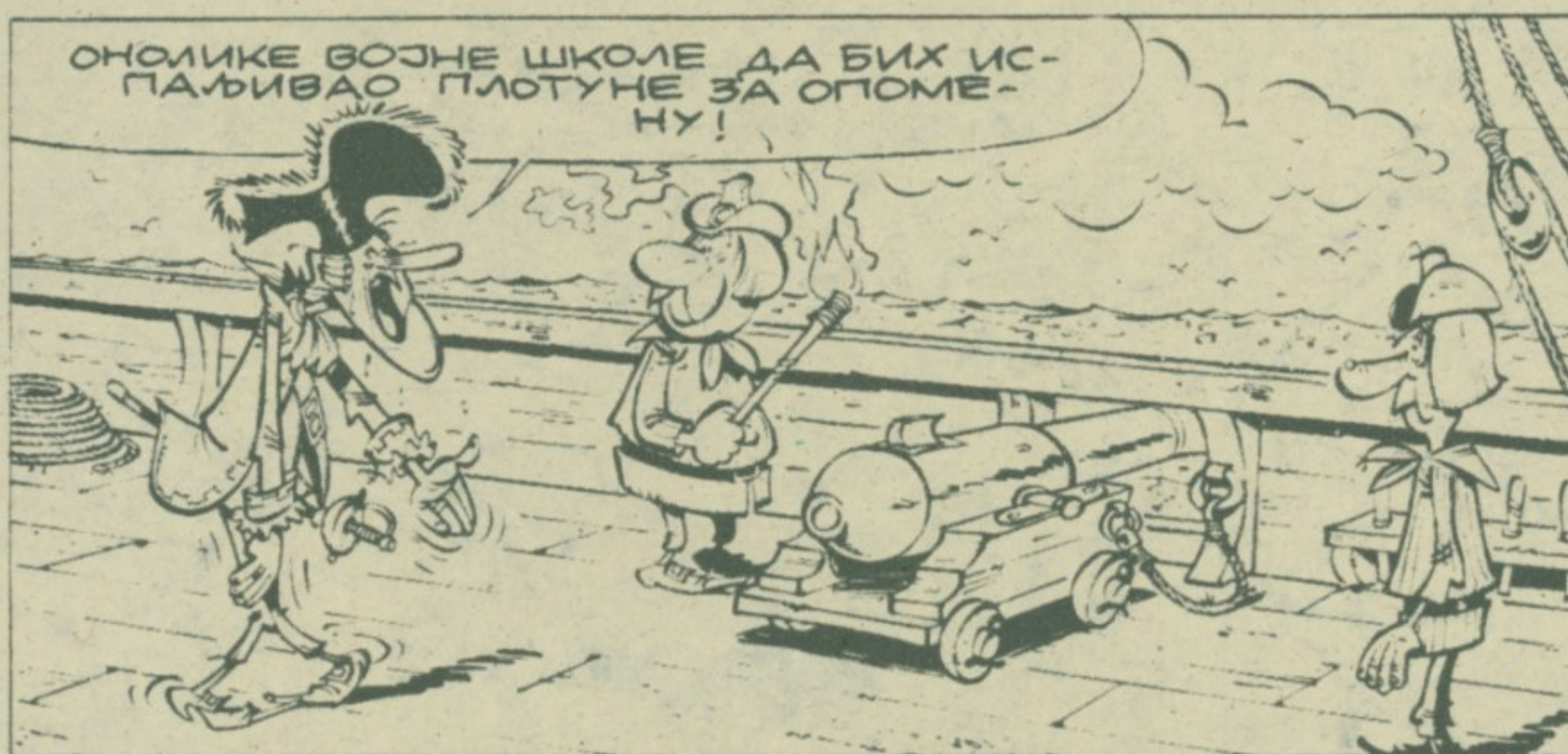

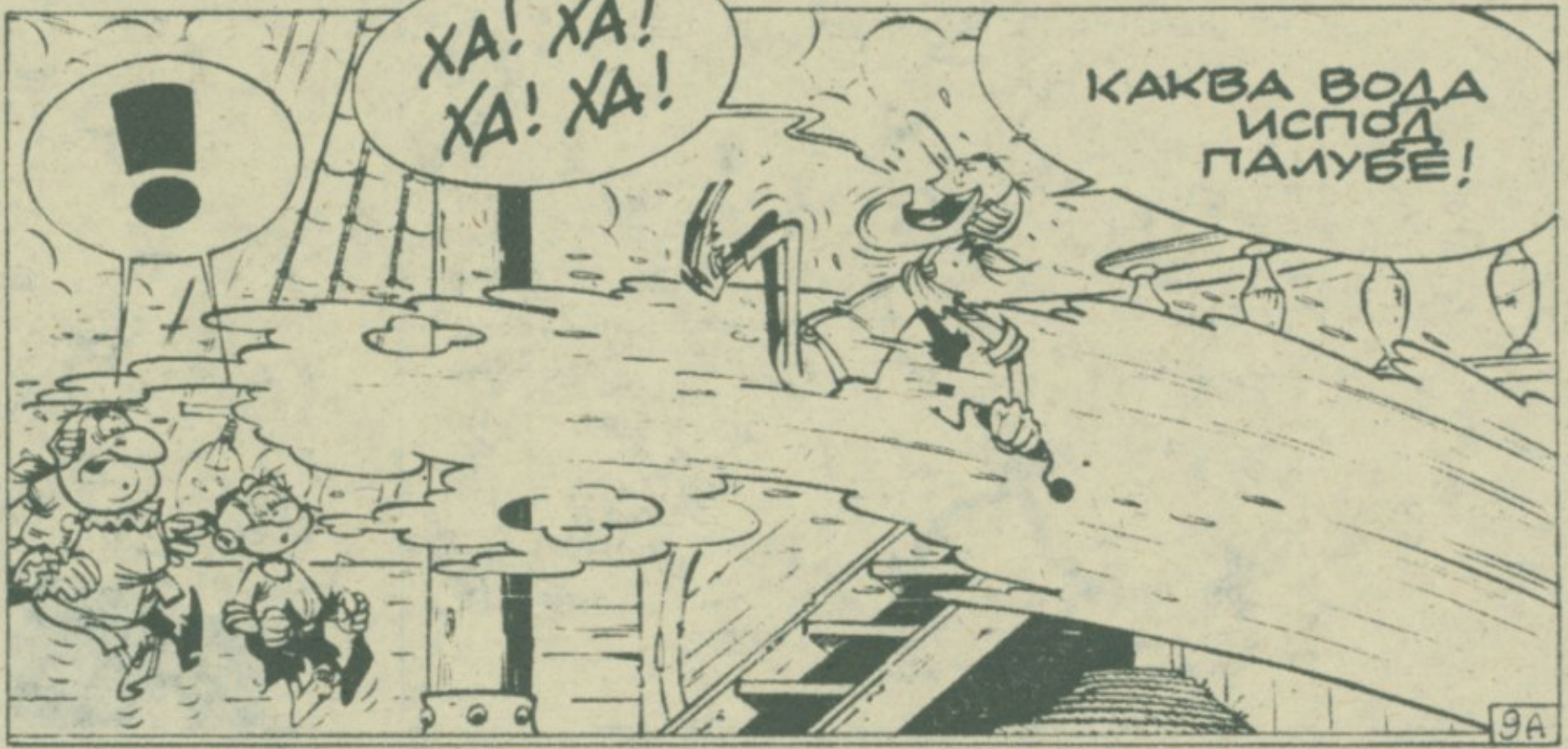

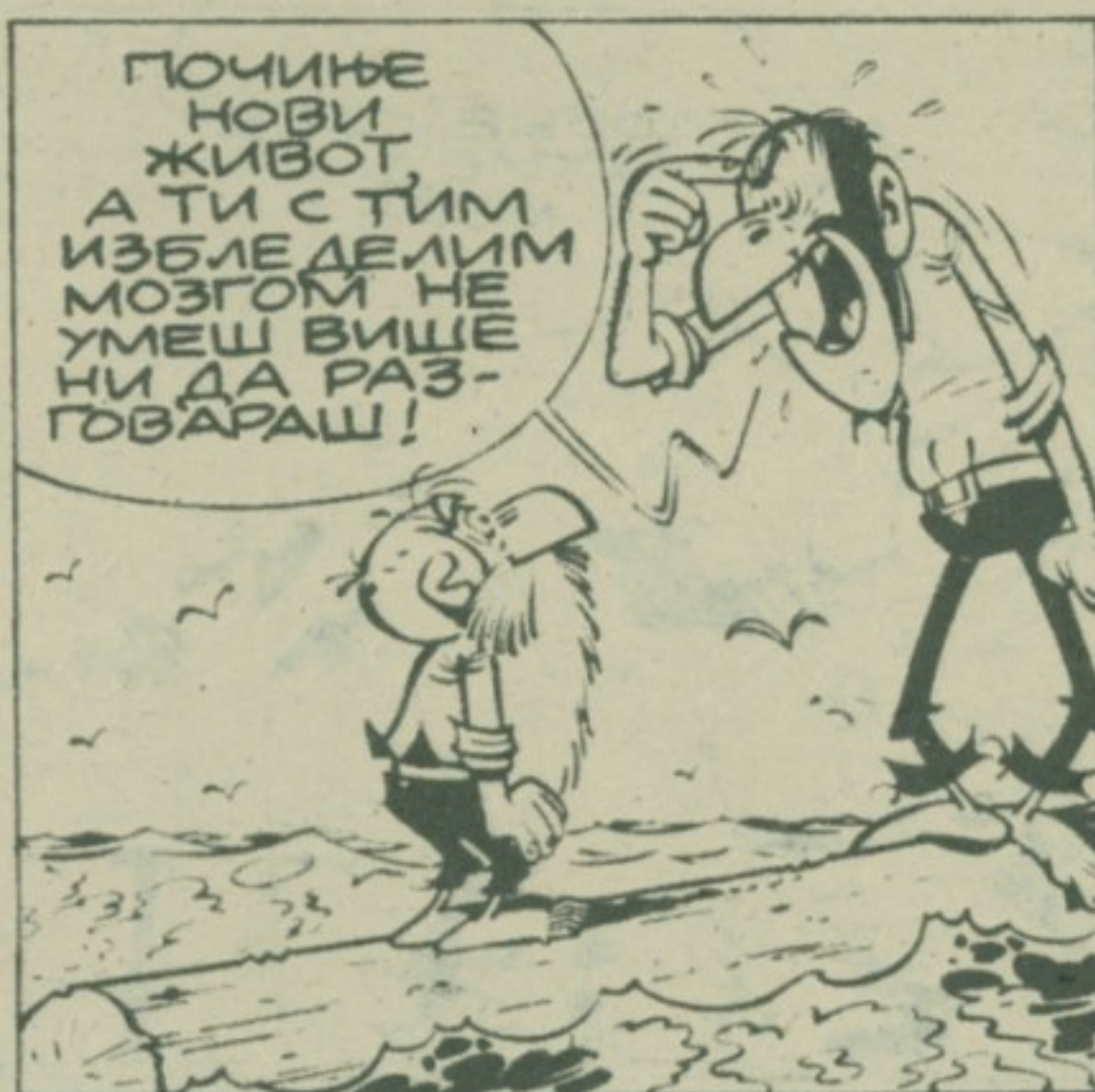

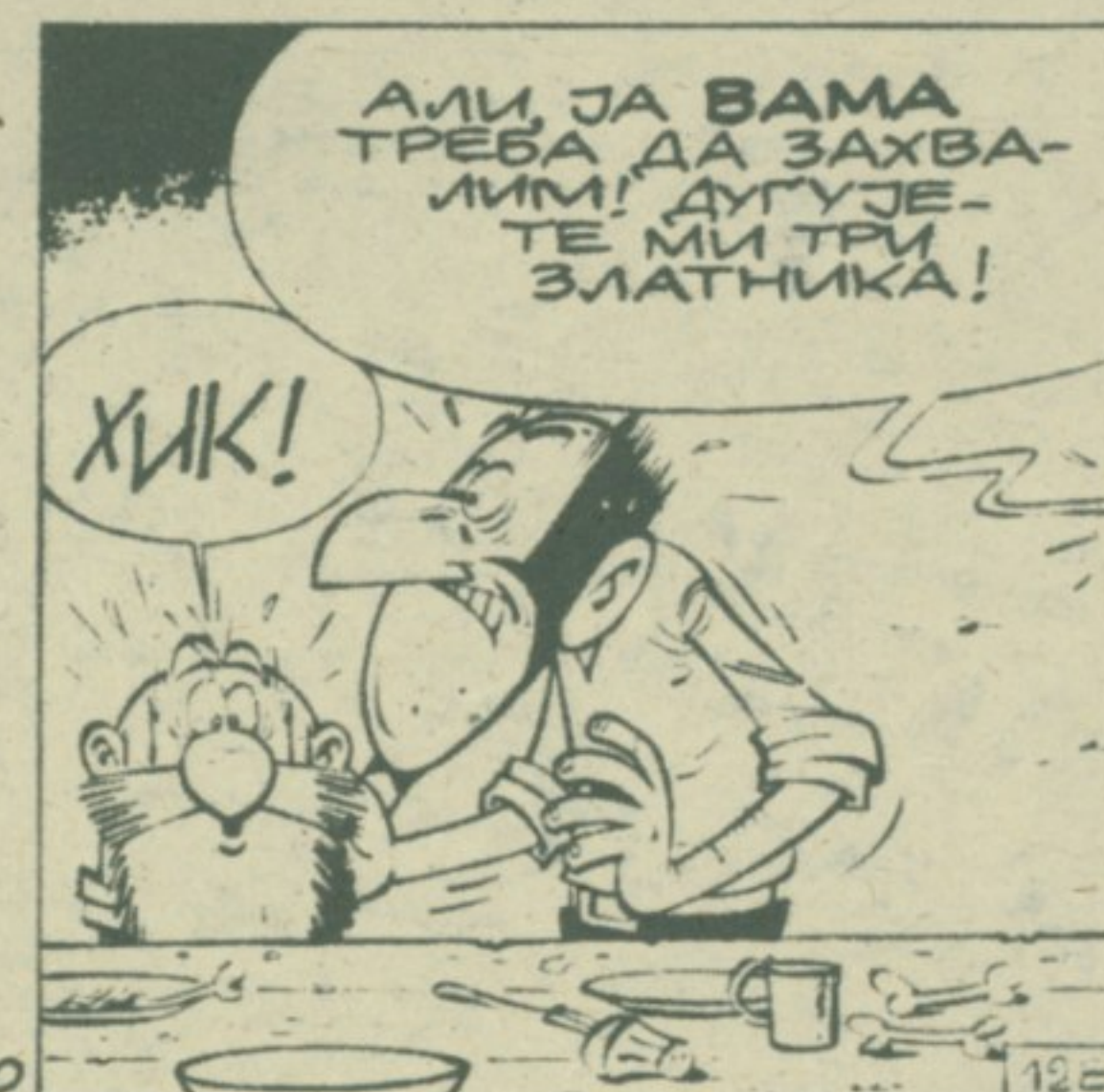

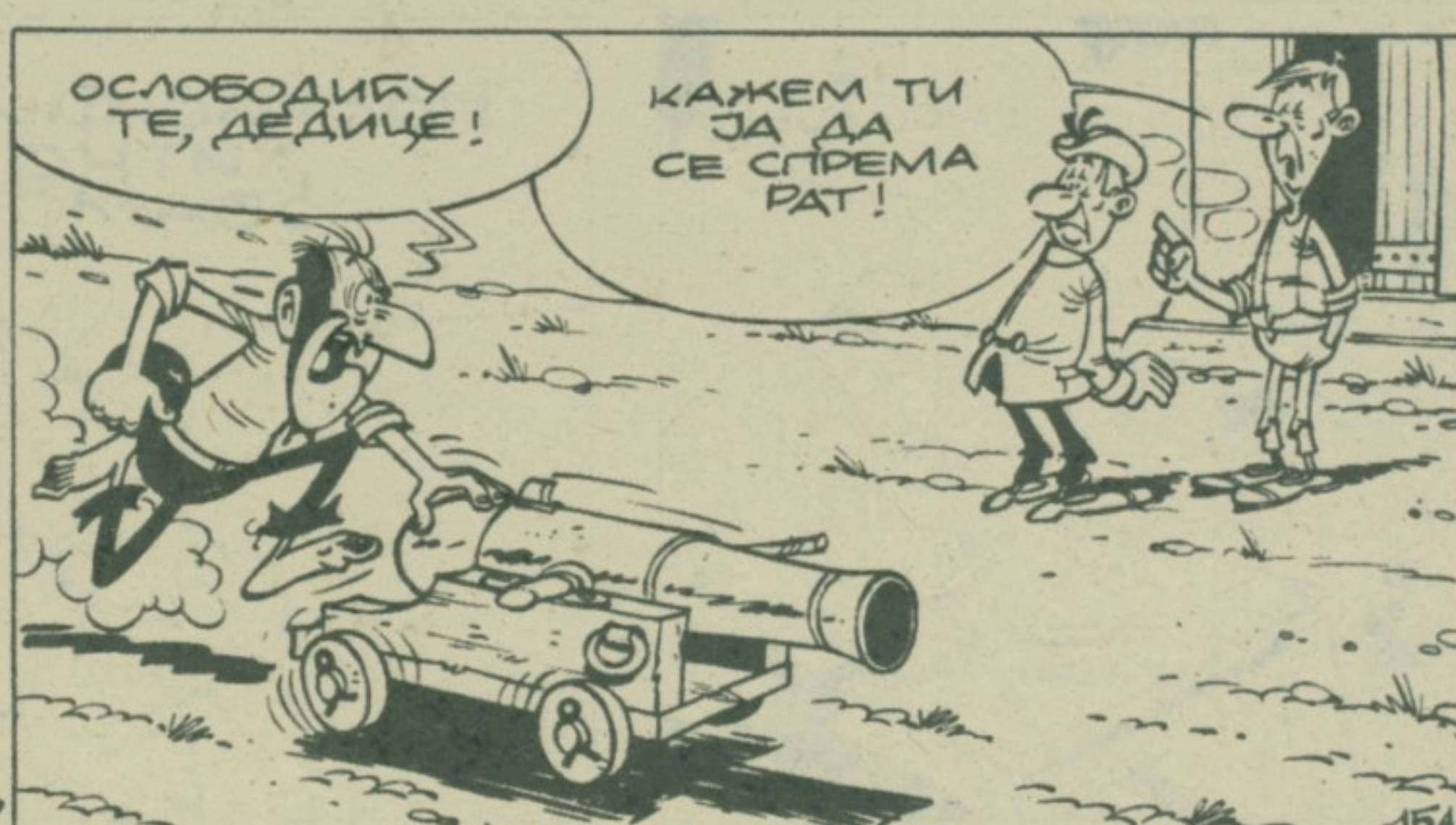

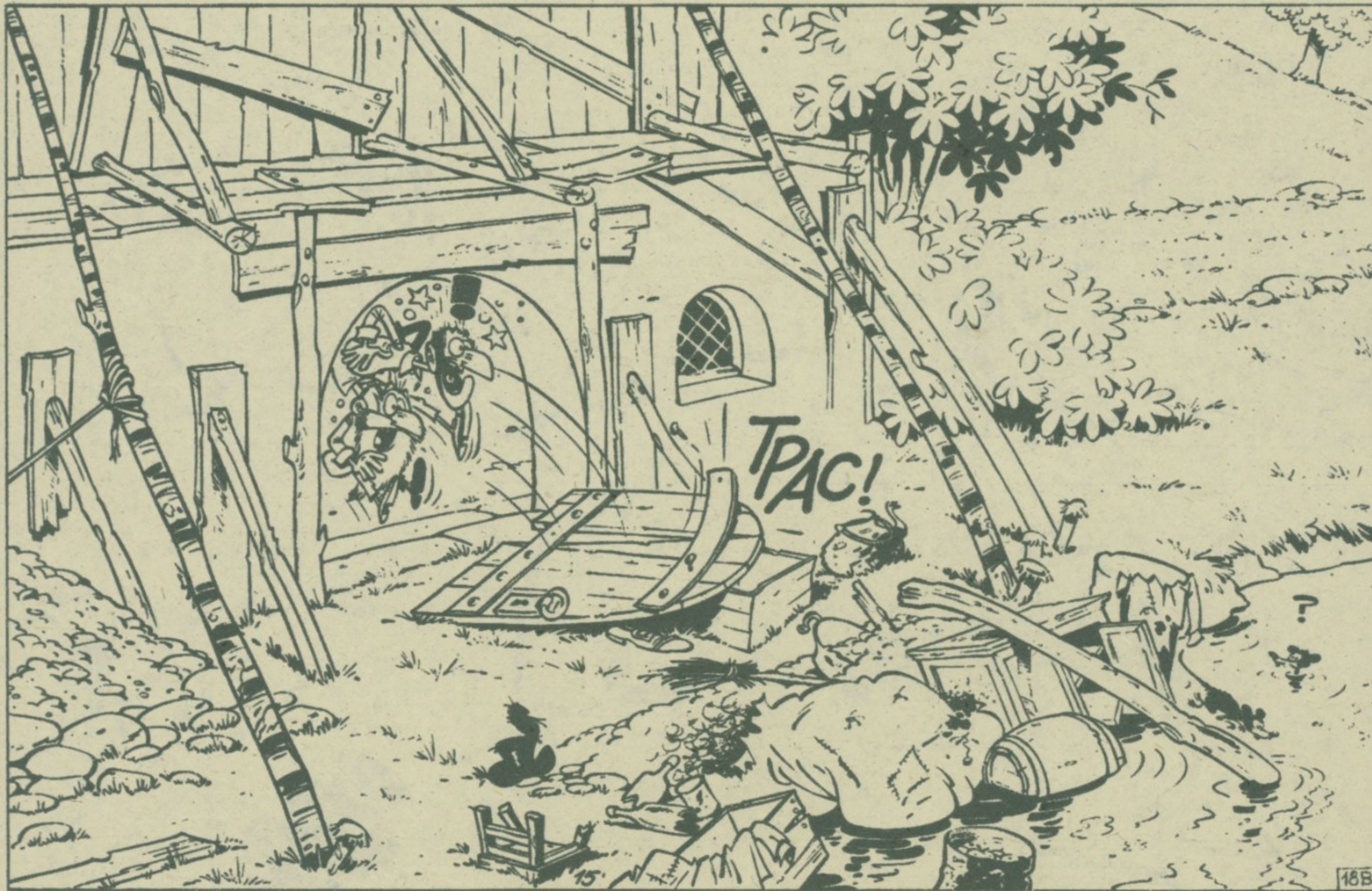
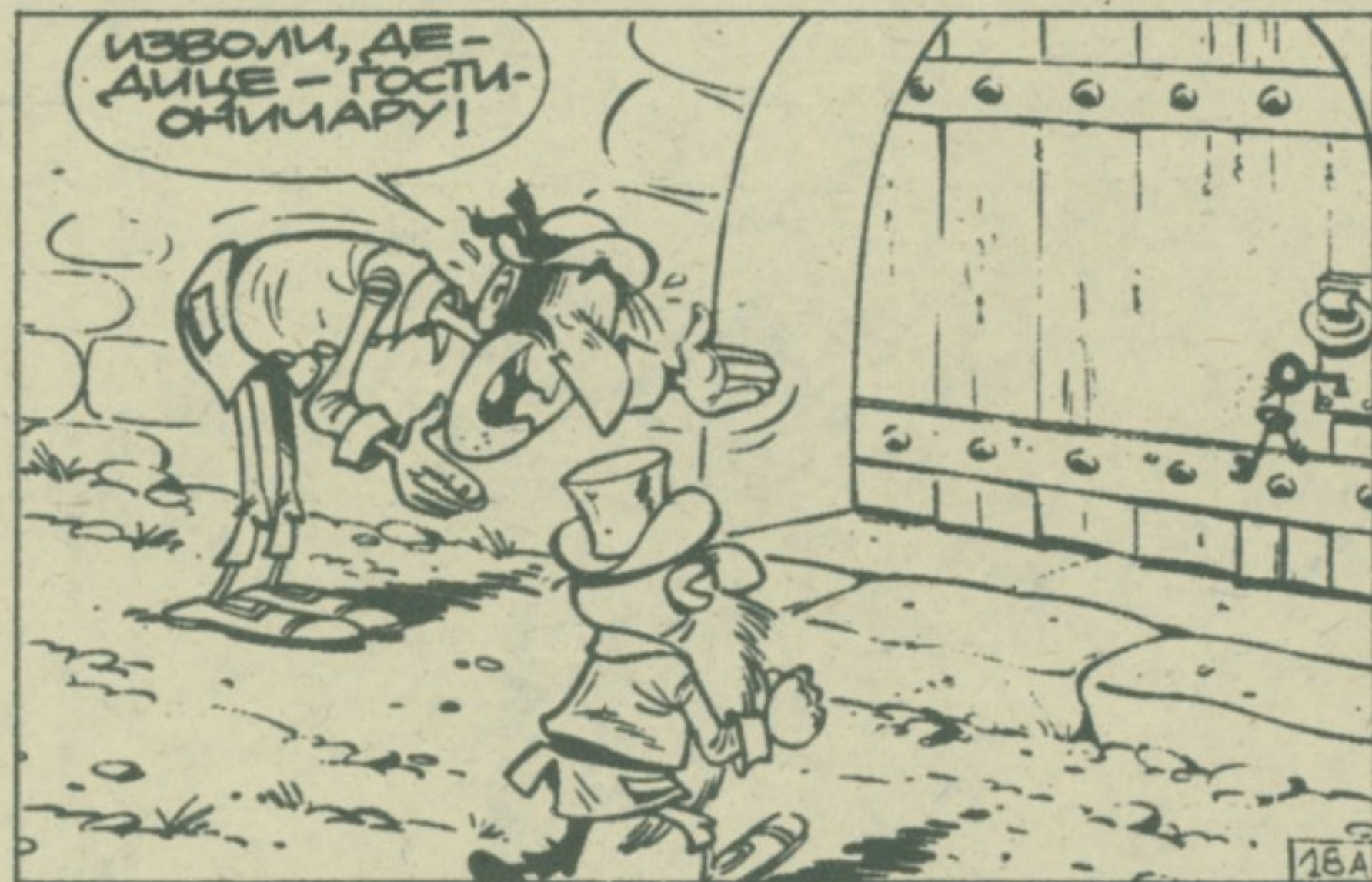

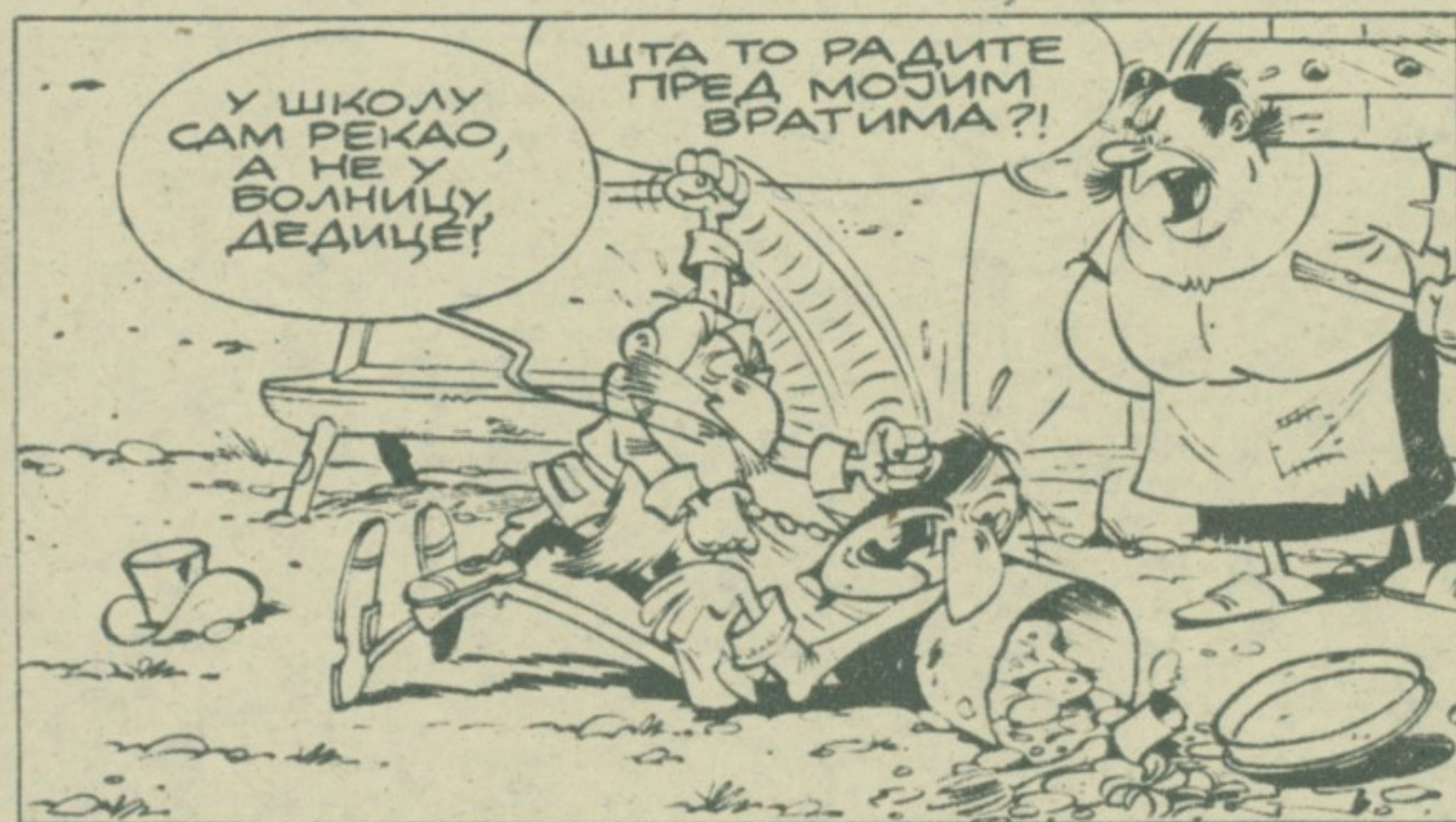

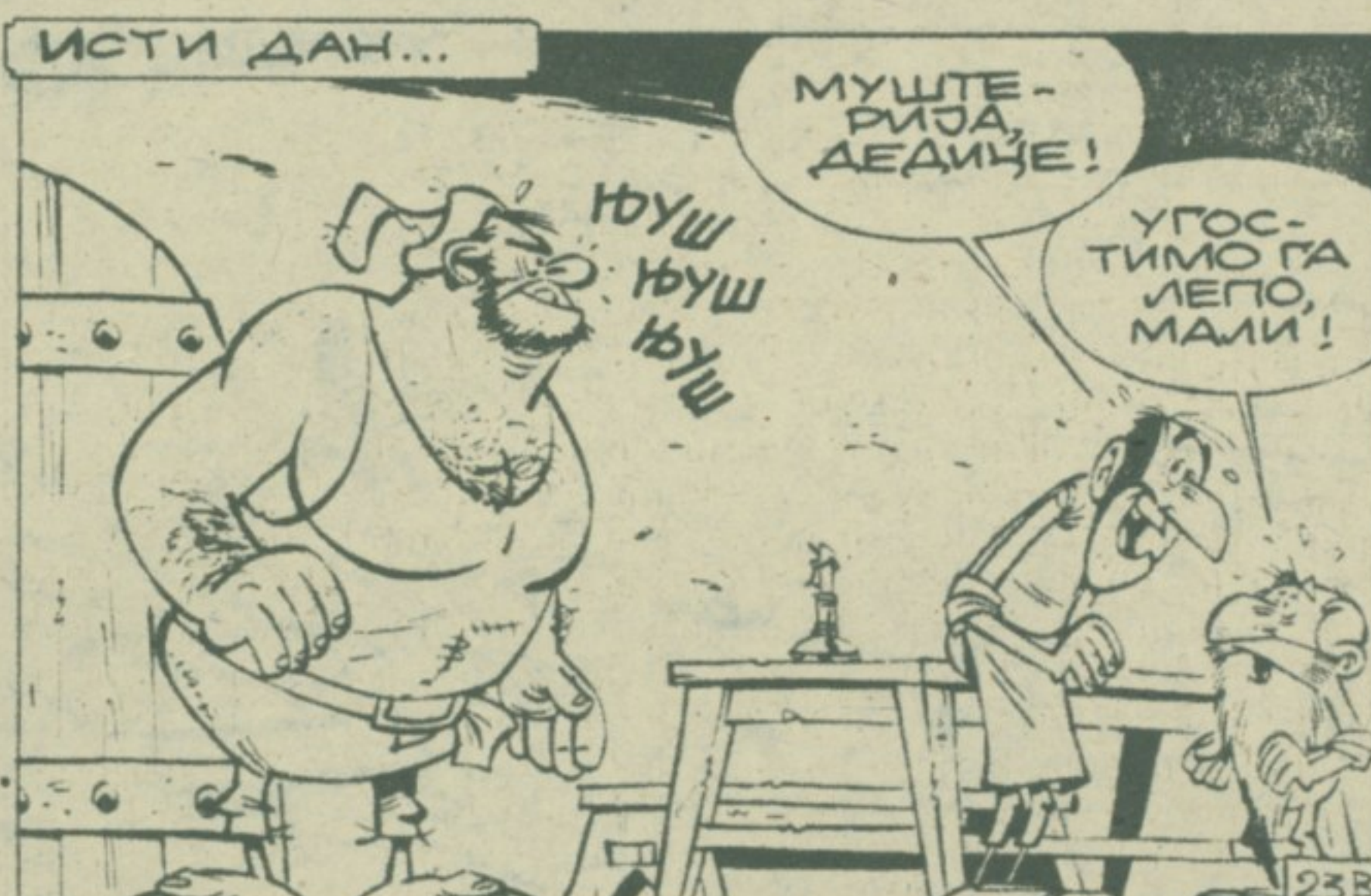
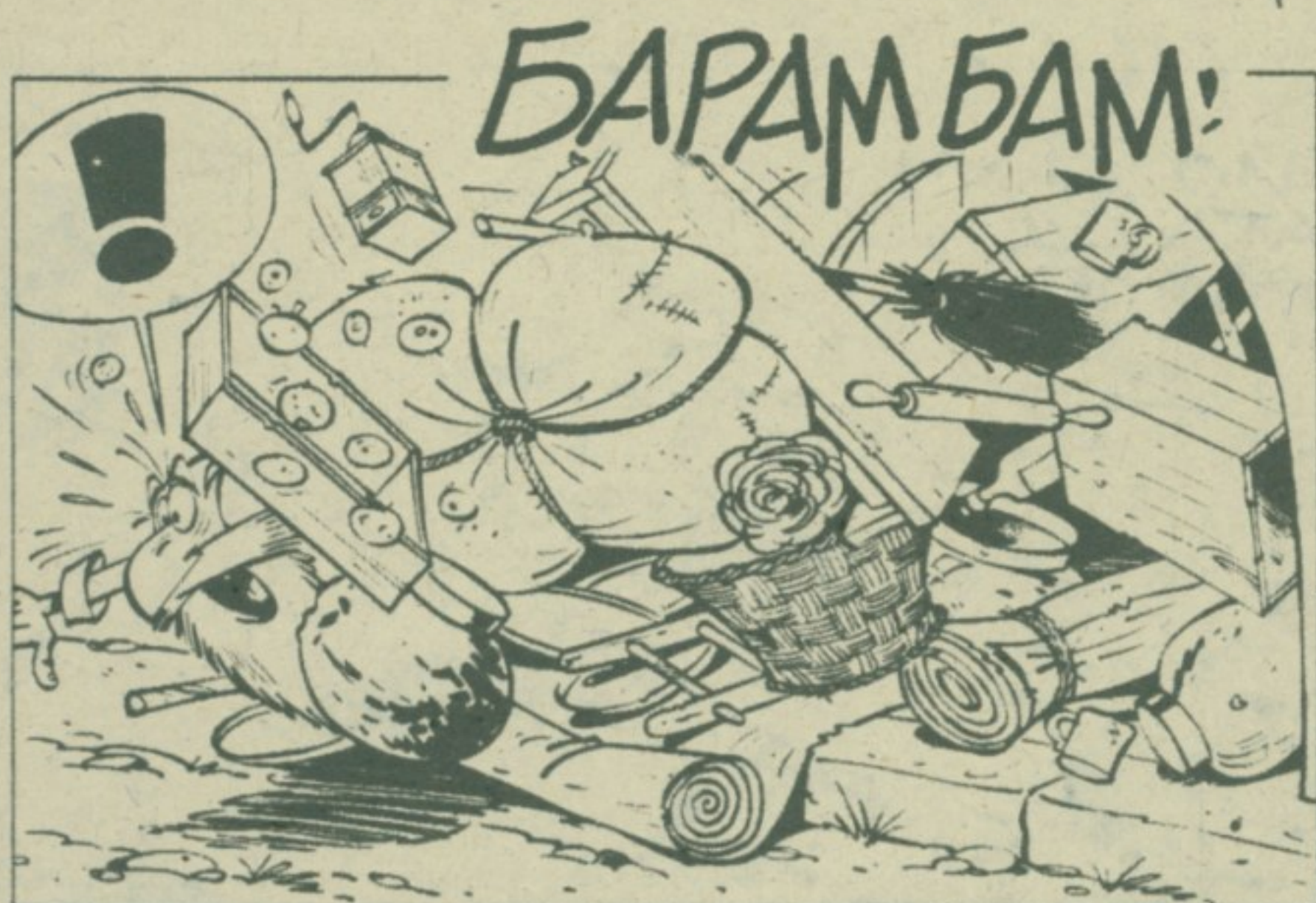

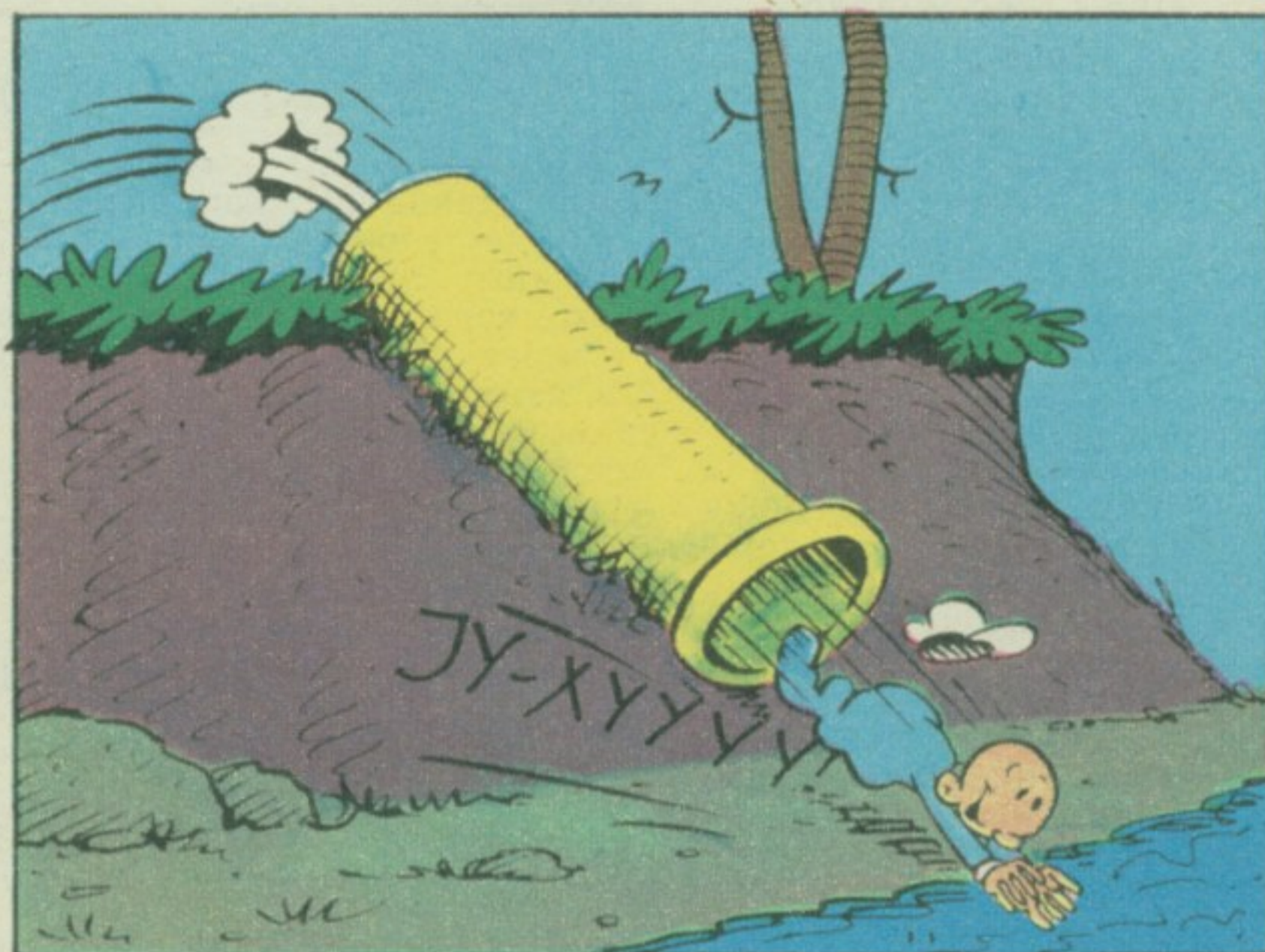
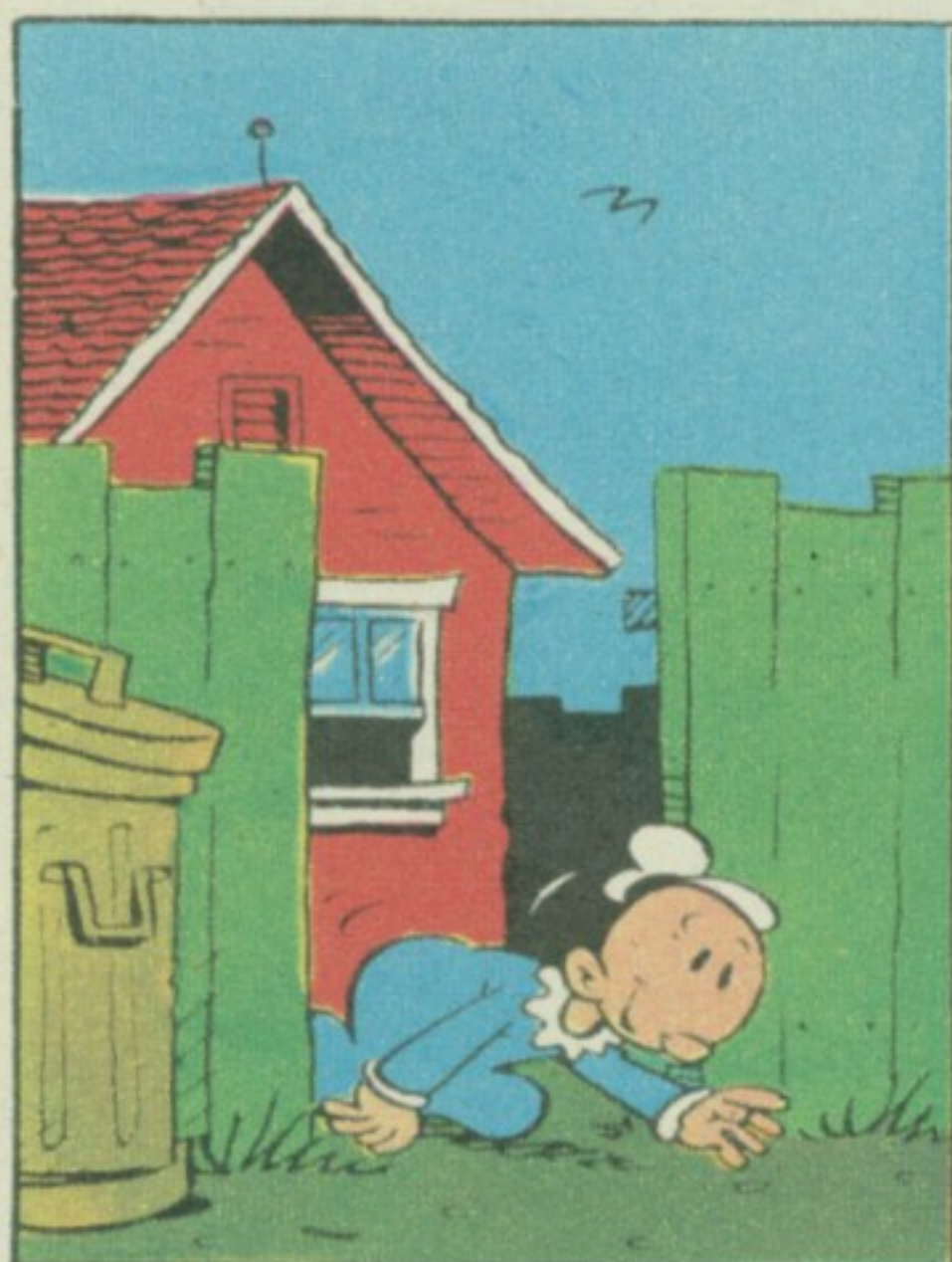
T

НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

БАЊИЦА ЛОГОР СМРТИ

Пренивео је пакао:
Милош Бајић

Милош Бајић је био „нерешен случај“. Тако су називани ухапшени и доведени у злогласни бањички логор у Београду за које није било доказа да су комунисти. Њих је очекивало дуго злостављање и одлука бескрупулозног управника Светозара Вуковића којој ће их групи припојити. Званично, од четири групе логораша — три су носиле ознаку „кривци“, а једна — таоци. Само груписање, међутим, није била виза за живот. Вујковић је често премештао несрећне заточенике из групе у групу, а све њих мање-више чекало је стрељање.

Док је лежао на поду и гледао у таваницу, Бајић је у мислима пребирао по животу. Иза њега је било двадесет девет година. Најсрећнији су били дани детињства у родном селу код Босанског Грахова. Агенти Специјалне полиције ухапсили су га на Грудној клиници у Београду, октобра 1942. Издао га је неки болничар као комунисту.

Сада је већ август 1944.

ДИЖ'ТЕ СЕ!

Уздахнуо је и преврнуо се на бок. Погледом је прелетео велику логорашку собу. Налазила се на другом спрату. Носила је број 67. Била је крцата; више од стотину људи лежало је згачено на поду. Они који су одређени за стрељање, обично су учили егзекуције премештани у сутерен. Ни у другим собама стање није било боље.

Поред већ уобичајене сваконевне квоте одређених за губилиште, на стрељање се изводило за најмању непослушност. Довољно је било да се затвореник приликом шетње у логорском кругу сачне, окрене, или проговори неколико речи! За дневно малтретирање били су задужени спратни чувари, такозвани кључари. Радили су у сменама сва 24 часа и после истека смене редовно подносили извештај озлоглашеном управнику затвора.

ЗАКАСНЕЛА ПОРУКА

— Учо, дођи овамо! — бесно је викнуо кључар. Знајући шта се управо догодило, затвореници су претрнули.

Шетња је била прилика да се удахне чист ваздух и покрене тело. Обављана је тако што су логораша полако ходали двориштем у — круг, један иза другог на метар растојања, са рукама на леђима. Разговор између затвореника био је строго забрањен. У двориште су извођени логораша једне, ретко из две собе истовремено. Број „кругова“ у шетњи никад није био већи од десетак.

Бајић се поново вратио у пређашњи положај. Нада да ће преживети страхоте логора била је све мања. Из размишљања га је тргло шкљоцање браве. На прагу се појавио кључар Обрад Белић са киселим осмехом на лицу.

— Диж'те се комуњаре и напоље!

РОДОБОЉИНА МОЛБА

Затвореници су корачали лагано да временски што више растегну „круг“.

Пред Бајићем, кога су логораша иначе звали — Уча, гетгао се Миле Марјан, а испред Милета, Бошко Војводић. Обојица су били скојевци из Смедеревске Паланке.

Неочекивано, на прозору собе број 17 појавила се глава Миће Родобоље. Соба је припадала сутерену, али је прозор досезао до колена шетачима у дворишту. Пазећи да Обрад Белић, који је стајао на малом степеништу дворишног улаза једне од зграда и осматрао, ништа не примети, Родобоља је шапатом позвао Војводића, држећи цедулицу у десној руци.

Колона се вукла удаљена неколико метара од зидова и прозора зграда. Бајић је муњевито схватио шта Родобоља жели. Схватили су то и остали „шетачи“ док су промицали поред прозора. Челни је повукао „круг“ ближе зиду. После трећег окретаја затвореници су се нашли двадесетак сантиметара од прозора собе 17. Мотрећи

на кључара Обрада, Војводић је скупипо храброст и разменио неколико речи са Родобољом. Бајић је чуо разговор: Родобоља је молио Војводића да преузме цедулицу и да је преко везе дотури у град.

— Бошко, молим те, имам пријатеље у Београду, покушаће да ме ишчупају, на цедуљи сам све написао!

Војводић је благо климнуо главом. Учиниће, али шта ако лукави кључар спази. Не гине му стрељање! У шестом „кругу“ отворио је шаку у пролазу. Када се нашао тик уз прозор Родобољине собе, логораш је бацио цедуљу у двориште. Пролетела је поред Војводићеве шаке и пала на тло.

Логораша који су корачали иза Војводића — претрнули су. Цедуља ће бити пронађена, утврдиће се која соба је била у шетњи, а тада... На то нико неје смео да помисли. „Шездесет седмица“ ће бити преполовљена!

Иста мисао пролетела је кроз главу и Бајићу. Миле Марјановић је ходао иза Бошка. Није се усудио да подигне цедуљу. Обрад је мотрио као јастреб. Наишао је Уча. Одлучио је да подигне папир па шта буде. Боље да због сагињања страда он, него половина заточеника из собе.

МУЊЕВИТА ОДЛУКА

Кључар је видео шта је Бајић учинио. Стојећи на степеништу, раздрао се:

— Учо, дођи овамо!

Испитивање је грајало кратко. Срећом, кључар није приметио да је Бајић, када је пошао према њему, дотурио у пролазу цедулицу једном затворенику из колоне. Уследио је Бајићев претрес. Шта си подигао... ништа... јеси... нисам, сагнуо сам се да наместим клонпу која ми је спала с ноге... не лажи... ако нећеш да признаш, пријавићу те Вујковићу!...

Вујковић! Свака пријава достављена њему водила је равно у смрт. Кључар је важио за немилосрдног, напавши се у соби, затвореници су се препустили ћутању, тешко је било наћи праву реч.

Кључарева смена завршавала је у десет увече. Извештај о „стању на спрату“ подносио је следећег дана изјутра. Можда се може умишљивити да заборави Учин случај. У помоћ је прискочио затвореник-слободњак Љубиша Томић. Придружио му се амбулантни лекар Штефан Ђелинео, такође логораш. Причали су, причали, убеђивали кључара да је Уча невин, истицали његове врлине, скромност и поштовање логорског реда, позивали се на кључареву људскост...

Успели су. Белић се одобровољио и обећао да неће подносити пријаву, али је театрално припретио прстом да се то више не понови.

На жалост, жртва је била узалудна. Почетком септембра Родобоља је одведен на стрељање. Приликом извођења из собе извикивао је слободарске пароле. Избезумљени Вујковић није могао да сачека да Родобољу одведу на стратиште. Млатарајући рукама цикнуо је:

— Убијте га, смејте!

Стражари су се бацили на храброг човека ударајући га кундацима и камама. Умро је са 17 убода!

У ствари, цедуља коју је Родобоља упутио, није стигла на време ономе коме је упућена. А интервенисано је, кажу, код Вујковића. Касно!

Милош Бајић је депортиран у Маутхаузен. Преживео је и тај пакао. Касније је постао угледни сликар и професор Факултета ликовних уметности у Београду. Сада је пензионер.

Миленко Тодоровић

Милош Бајић: Бањича

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

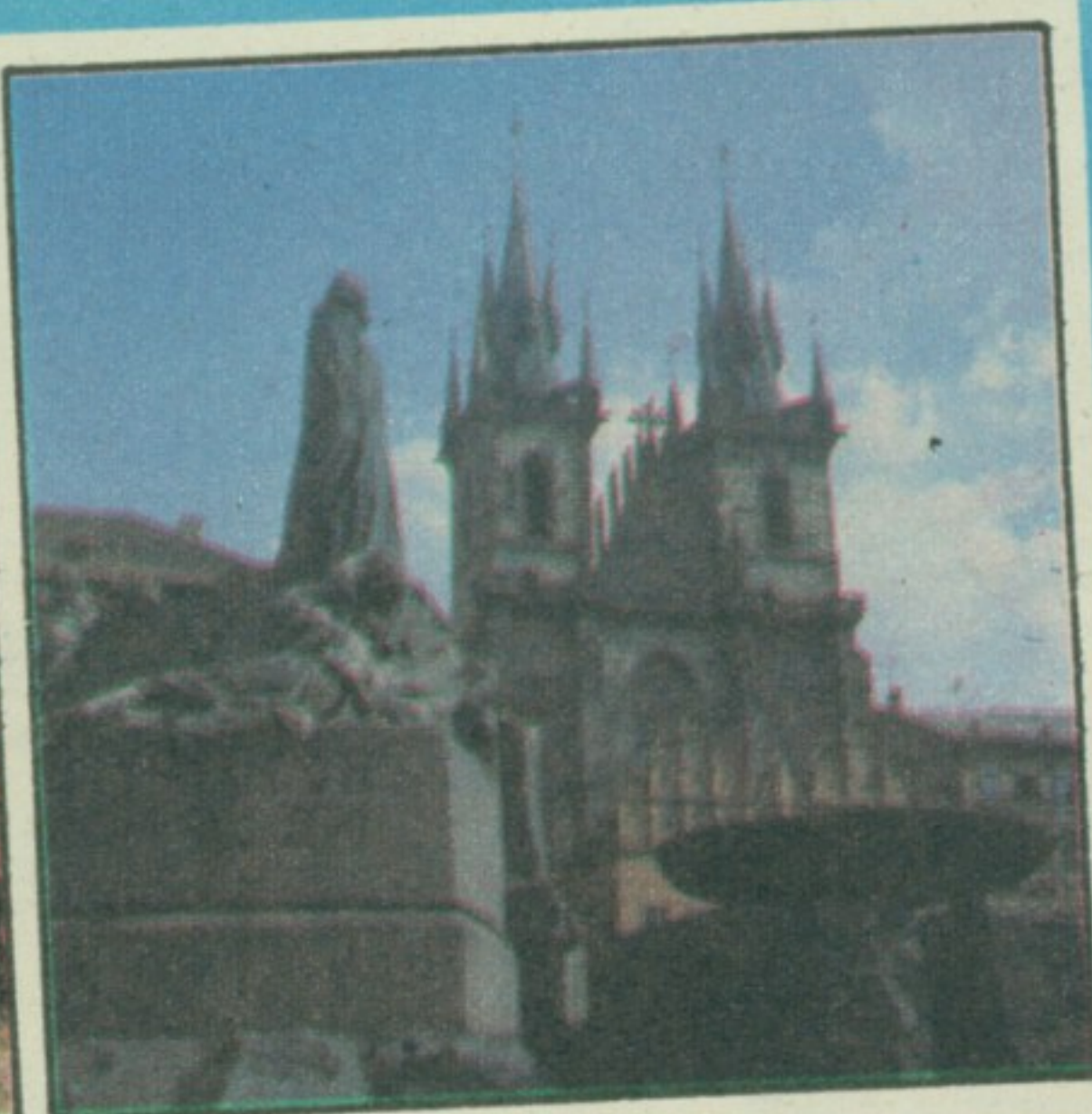
**ВАС
ВОДЕ
У
СВЕТ**

Почев од 7. новембра 1980. године на страницама »Политикиног забавника« очекује вас велика наградна игра коју наш лист организује у сарадњи са Југословенским аеротранспортом.

Сваком нашем читаоцу који тачно одговори на постављена питања пружа се могућност да буде један од добитника највредније награде — путовање у: Каиро, Париз, Варшаву, Лондон, Рим, Праг, Москву, Тунис, Берлин, Атину, Ла Валету или Софију, где ће награђене у оквиру својих »Air lift« аранжмана водити ЈАТ.

Учеснике игре очекује и низ поклона које су обезбедили Забавник и ЈАТ: џепни рачунари, модели авиона, спортске торбе, претплате на Забавникова издања, књиге, мајице, привесци, значке и друге вредне награде.

Опширније о игри и наградама читајте у следећем броју »Политикиног забавника«.

МОДА ЛУДА САДА И НЕКАДА

ШИЛИНДА

Џејмс Хенри, лорд Сомерсет, барон од Раглана, веома храбар енглески генерал, изгубио је руку на Ватерлоу у бици против Француза 1815. године.

Да би се, када је извидао ране и прездравио, елегантно одевен и даље појављивао у високом друштву, а истовремено скромно прикрио губитак руке за отаџбину, барон од Раглана смислио је огромне несразмерне рукаве чији се шав налазио скоро код саме крагне капута.

Да није тих раглан рукава које носимо и данас, ко би се уопште сећао срчаног генерала са Ватерлоа? Помиње га, истина, енглеска историја али га је далеко крупнијим словима забележила историја одевања.

ИМАТЕ ЛИ МЕКИНТОШ?

Многи помодари задужили су моду далеко више од других познатих по нечем другом или чак анонимних људи по којима су силне ствари заувек добиле име.

Чувени кицоши као што су, на пример, староримски арбитар елеганције Петроније, Џорџ Брајан звани Бо (Лепи) Брамел, Луј XIV „Краљ Сунце“, екстравагантни књижевник Оскар Вајлд диктирали су, сваки у своје време, мушку моду и облачењем и понашањем обележили епоху у којој су живели. Упркос тим „заслугама“ ниједан одевни предмет није понео њихова имена.

Изгледа да су војници, којима мода није била ни на крај памети, управо били њени креатори. Артур Велзил први војвода од Велингтона славан је, због многих ратничких и дипломатских заслуга домовини, али највише зато што је поразио Наполеона Бонапарту код Ватерлоа.

„Гвоздени Војвода“, како су га звали, носио је, сасвим прикладно за једног војника, кожне чизме које су се код колена мало шириле. Е па, у Енглеској се и дан-данас све чизме, чак и гумење децје, зову велингтонке и нико их у продавницама обуће и не тражи под другим именом.

Кад смо код чизама, да поменемо и кишне мантиле. Они се у многим земљама зову **мекинтош** а од те речи изведен је у енглеском језику и глагол који значи учинити непроницавим или импрегнирати.

Мало ко зна да је шкотски хемичар и изумитељ Чарлс Мекинтош који

Лорд Џорџ други ерл од Спенсера одевен у свој случајни „изум“.

је умро 1843. године први понео такав кишни мантил. За свет је мекинтош обична заједничка именица и нико је не везује за скромно непознатог научника из прошлог века.

РОЂЕН ИЗ ВАТРЕ

Једне вечери крајем 18. столећа задремао је лорд Џорџ Џон други ерл од Спенсера крај камина у својој раскошној дневној соби. Био је одевен за вечерњи пријем. Када се пренуо, приметио је да му је пешеве фрака захватила ватра. Насупрот камину налазило се велико биљурно огледало и лорд Спенсер је, пре него што је стигао да се ужасне, приметио да му фрак без „репова“

лепше стоји јер га чини вишим и виткијим.

Те вечери само је променио фрак, а већ сутрадан наручио је код свог кројача неколико „горњих капута“ — данашњих, рецимо, сакоа, без пешева.

Тако је настао **спенсер**, „сако“ спреда сасвим кратак као фрак, а страга дужи, али без пешева. Спенсер јакна, не лорд, одмах је ушла у моду мушку и женску, цивилну и војничку, и то широм Европе.

Први талас спенсера дошао је и прошао да би се поново појавио средином 19. века.

— Ето, како се мода враћа уназад — вајкао се коментатор једног тадашњег листа. — Довољно је да процућамо по својој старој гардероби или чак

Чувени кицоши какви су били Петроније, арбитар елеганције, Бо Брамел, Луј XIV, Оскар Вајлд... све су дали за љубав лепог облачења, па ипак одевни предмети носе више имена генерала него модних креатора или познатих помодара

по сандуцима наших очева и дедова и одевени смо по последњој моди. Опет се носе спенсери из 1815. године...

Непознати коментатор вероватно би се утешио када би знао да су спенсери поново у моди код оmlадине на Западу, а појављују се помало и код нас.

НОСИМО ИХ И ДАНАС

Вероватно скоро сви знају, захваљујући школској историји ко је Оливер Кромвел. Захваљујући њему Енглеска је једно време била република, али се подухват неславно завршио и лорд-протектор Кромвел погубљен је 1658, а глава му је око 20 година стајала на крову Вестминстерског хола у Лондону, тадашњег Врховног суда.

Ципеле **кромвел** — црне, лаковане, украшене сребрном шналом — и данас но-

се Шкотланђани као дес националне одеће. Занимљива је прича о **кромвел-шепиру** који су носили саборци и следбеници Оливера Кромвела.

Шешир кромвел је на главама многих енглеских исељеника прешао Атлантски океан и у Америци уз мало измене убрзо добио име **квекерски шешир**. Онда је доживео још једно прекоокеанско путовање на глави маркиза Лафајета који се до 1781. године борио против Енглеза за ослобођење Северне Америке. У Француској су та носила револуционари као симбол слободе.

Атлантиски су прешле и панталоне **никербокере** које су данас важан део женске „шашаве“ моде под скраћеним именом **никерс**. Оне нису добиле име по једној особи већ по читавој породици.

Холандска фамилија Никербокер стигла је у Нови свет 1974. године у богато набраним панталонама скупљеним испод ко-

Дама на слици из 17. века носи шешир кромвел.

Р НА ОПРУГУ

Холандски исељеници у панталонама нинер бонерс.

Женске панталоне блумерс ноје су 1851. године изазвале скандал, а данас су, са сунњом или без, у великој моди.

никербокерса за увлачење у чизме као и за играње голфа.

ДРСКА ГОСПОЋИЦА БЛУМЕР

Далеке 1851. године женске панталоне блумерс, веома омиљене у последње време, изазвале су прворазредни скандал. И блумерс имају широке наборане ногавице, али су дугачке и причвршћене за ножне чланке попут шалвара.

Такве панталоне прва се усудила да понесе Американка Амелија Блумер и то веома одважно усред епохе чипака, трака, волана и металних обруча, другим речима кринолина, које су добро сакривале женско тело.

Госпођица Блумер храбро се побунила против тортуре кринолина и непрактичне одеће која се вукла по прањини и свесрдно помагала ширењу туберкулозе, сепсе, колере — инфекција које су тада харале.

Амелија Блумер је, истини за вољу, преко тих панталона натукла краћу сукњу — и комбинација је одлетела право у седамдесете године 20. века!

Али, пре него што су о-

својиле данашња женска срца, блумерс су стигле у пуританску Велику Британију на чијем је престолу чврсто, седела позната „чистуница“, енергична краљица Виктореја. Њено Величанство се згрануло и ужаснуло, остало је забележено да је рекла:

„Та... одећа је атак на чистоту британског породичног огњишта. Вероватно ће изазвати еманципацију жена и понизити мушкарце!“

Када је краљичина изјава доспела до ушију „дрске“ госпођице Блумер, ова је, не трепнувши, одговорила да на северу Велике Британије мушкарци носе сукње и то непристојно кратке. Мислила је, наравно, на шкотску сукњицу килт.

ЗАБОРАВЉЕНИ КУМОВИ

Шешир жибис још није доживео модни повратак (ревивал како кажемо ми и Енглези; ретко на фран-

цуском) па засад мало ко зна како он изгледа, а вероватно нико да је име добио пои господину ЖИБису, некада отменом француском шриширији.

Шешир жибис је сјајан црни цилиндар са „специјалитетом“: с унутрашње стране има опругу помоћу које може, по жељи, да се спљошти.

Жибисова радња налазила се 1834. године на Тргу Виктор у Паризу и била је главно место за набавку шешира управо због практичних жибиса који, спљоштени, нису заузимали много места у ионако претрпаном тадашњим гардеробама.

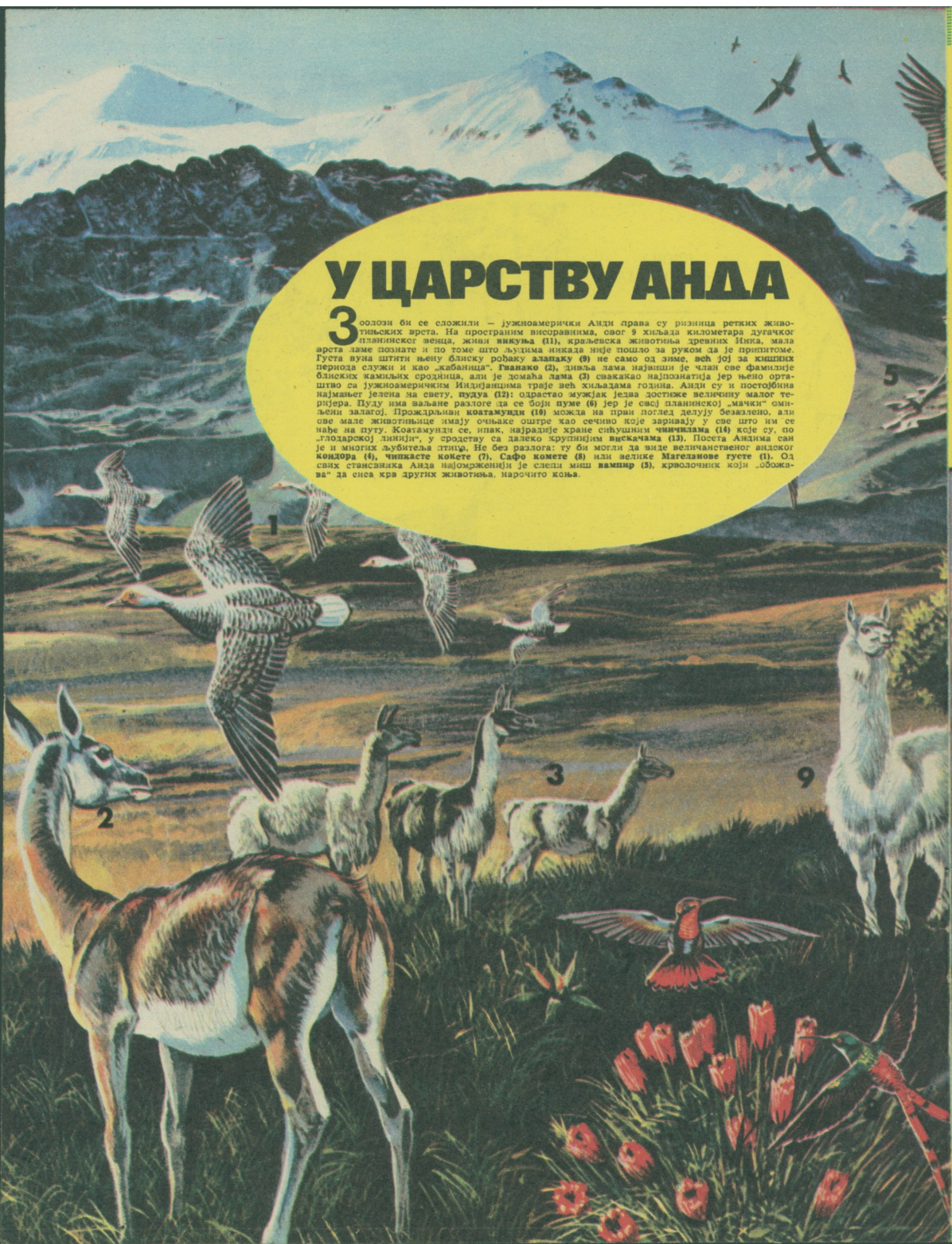
Дугачак је списак модних „детаља“ који су добили име по одређеним, познатим или непознатим особама. Беретке рафаело по чувеном сликару Рафаелу Санцију, крагна робеспјер према једном од вођа Француске буржоаске револуције, крзнена капа дејви крокет по имену познатог трапера, мантил са нараменицама монтгомери који је „лansirao“ славни енглески маршал из другог светског рата.

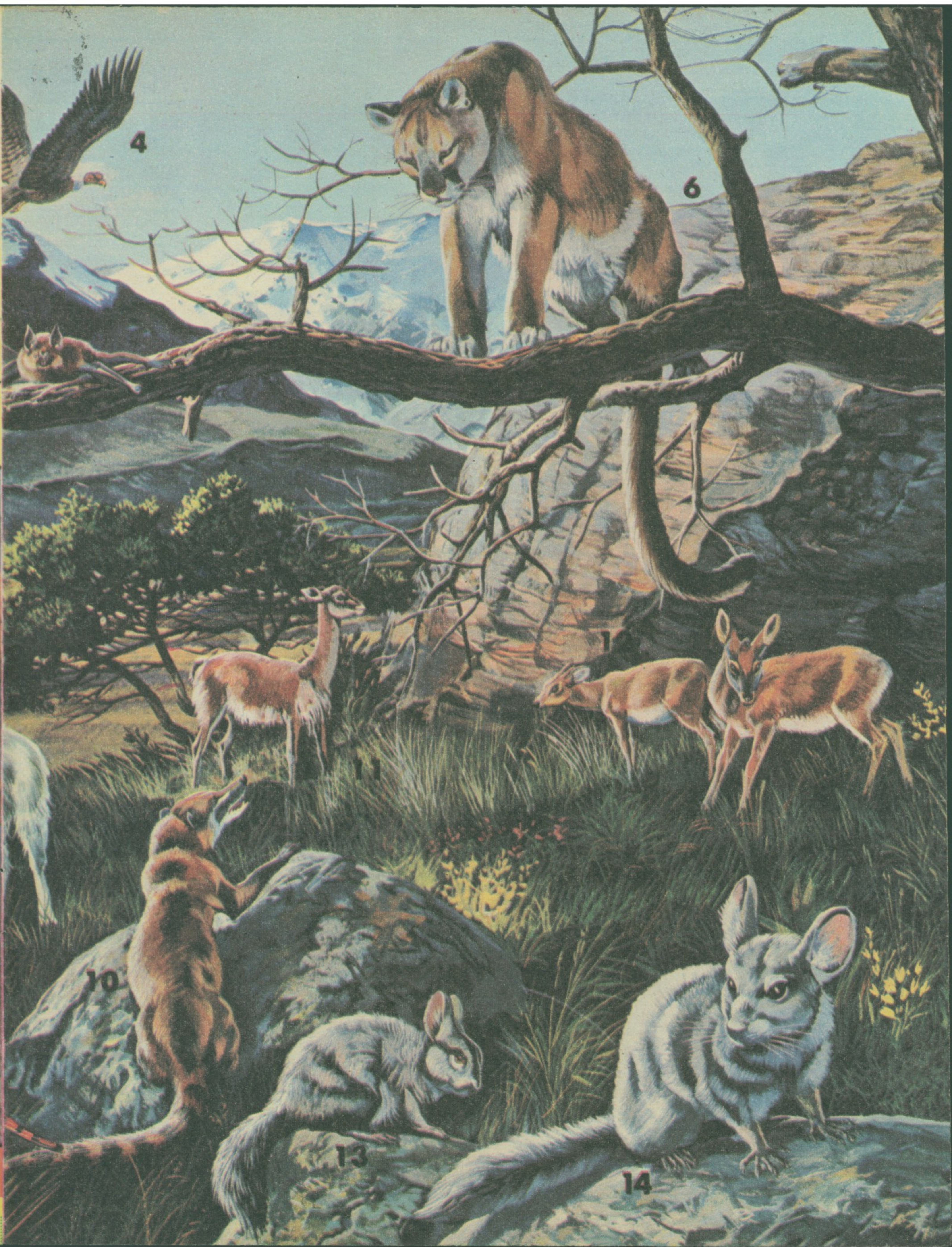
Са повратком старе моде вратиће се многа заборављена имена оних који су јој, макар и нехотице, кумовали.

Париска верзија нинер бонерса уз помодне бицикле.

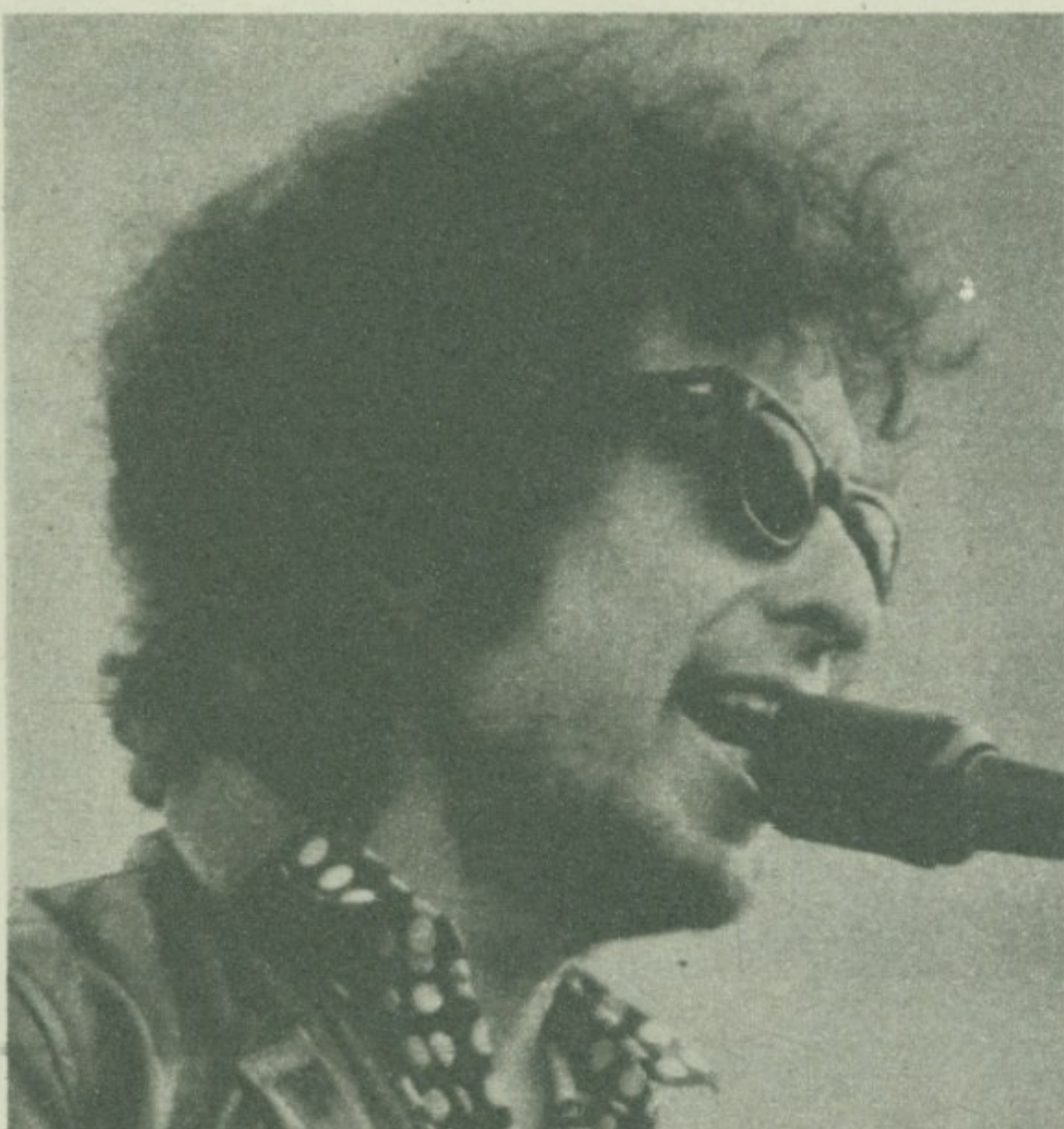
У ЦАРСТВУ АНДА

Зоолози би се сложили — јужноамерички Анди права су ризница ретких животињских врста. На пространим висоравнима, овог 9 хиљада километара дугачког планинског венца, живи викуња (11), краљевска животиња древних Инка, мала врста лама познате и по томе што људима никада није пошло за руком да је припитоме. Густа вуна штити њену блиску рођаку алапаку (9) не само од зиме, већ јој за кишних периода служи и као „жабаница“. Гванако (2), дивља лама највиши је члан све фамилије блиских камиљих сродница, али је домаћа лама (3) свакако најпознатија јер њено орташтво са јужноамеричким Индијанцима траје већ хиљадама година. Анди су и постојбина најмањег јелена на свету, пудуа (12): одрастао мужјак једва достиже величину малог теријера. Пуду има ваљане разлоге да се боји пуме (6) јер је свој планинској „мачки“ омиљени залагој. Прождрљиви коатамунди (10) можда на први поглед делују безазлено, али ове мале животињце имају очњак оштре као сечице које заривају у све што им се нађе на путу. Коатамунди се, ипак, најрадије хране сићушним чинчилама (14) које су, по „глодарској линији“, у сродству са далеко крупнијим вискачама (13). Посета Андима сан је и многих љубитеља птица. Не без разлога: ту би могли да виде величанственог андеог кондора (4), чипкасте кокете (7), Сафо комете (8) или велике Магеланове гусе (1). Од свих стансаника Анда најомрженији је слепи миш вампир (5), крволочник који „обожава“ да сиса крв других животиња, нарочито коња.

ХИТ - СТРАНА

БОБ ДИЛАН • BOB DYLAN •

Отирике у исто време када се код нас у продаји појавила последња плоча Боба Дилана „Стиже пи-лићар“ (»Slow Train Coming«), у Америци је већ издат и његов најновији ЛП „Избављен“ (»Saved«). Овим албумом Дилан се у потпуности окренуо религији.

Подсетимо је још једном да је БОБ ДИЛАН своју успешну каријеру започео 1961. године. Тада се, као бивши студент, обрео у Њујорку свирајући по малим клубовима. Није дуго чекао на успех. Исте године снимио је свој деби-албум који је преко ноћи доживео успех. Својим ангажованим текстовима у којима је критиковао рат у Вијетнаму, владину политику, као и социјалне проблеме омладине, постао је говорник целокупне генерације.

На прве проблеме наилази 1965. године, када се у Њупорт фестивалу први пут појављује са електричном гитаром. Следбеници фолк-музике сматрали су то издајом и Дилан је први пут био измишљан. Плочом „Џон Везли Хардинг“ (»John Wesley Harding«), издатом 1968. године, завршава се први циклус изузетних остварења. Плоче које следе нису приказивале Дилана у правом светлу. Тек 1975. године, албумом „Крв на шинама“ (»Blood On The Tracks«) Дилан је засијао пуним сјајем.

Албум »Slow Train Coming« такође, у извесном смислу, представља прекретницу у Дилановом раду. Данас Дилан инспирацију налази искључиво у религији, али то нимало није угрозило његову популарност јер су композиције и даље изузетно квалитетне. Да ли ће и новом плочом »Saved«, поновити такав успех, ускоро ћемо видети.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

КАО КОТРЉАЈУЋИ КАМЕН

(LIKE A ROLLING STONE)

Музика и текст: Боб Дилан
Пева: Боб Дилан

Once upon a time you
dressed so fine,
You threw the bums a dime
in your prime
Didn't you?
People call, say beware doll
your bound to fall
You thought they were all
kiddin' you.
You used to laugh about
Everybody that was
hangin' out
Now you don't talk so loud.
Now you don't seem so proud
About having to be
scrounging for your
next meal.
How does it feel,
how does it feel
To be without a home
Like a complete unknown

LIKE A ROLLING STONE?
You've gone to the finest

ЛЕД ЦЕПЕЛИН (LED ZEPPELIN)

Ово лето прошло је у знаку многих концерата и турнеја чувених светских група. Једна од најатрактивнијих била је турнеја ЛЕД ЦЕПЕЛИНА по Европи.

Још 1968. године чланови састава ЛЕД ЦЕПЕЛИН покренули су тешки рок. Њихова грандиозна опрема и заглушна бука коју су стварали на концертима доводила је многобројне присталице групе у прави хистерију. Данас, после више од десет година, ЛЕД ЦЕПЕЛИН свира далеко мирније. Звук је и даље беспрекоран, али подношљив. Буку и светлосне ефекте очигледно су оставили млађима.

Концерти им данас трају преко два часа. За то време Џими Пејџ (Jimmy Page) и његови другови изводе готово све најпопуларније песме са свог репертоара. Роберт Планта, певач који је у последње време доживео доста тешких тренутака, поново је у пуној форми. Коса му је краћа него уобичајено и на лицу му се већ виде боре, али енергије има напретек. Џон Пол Џонс (John Paul Jones) је и даље најмирнији члан групе. Потпуно концентрисан на своју бас-гитару или органу, делује као да је случајко залутао на сцену. Џими Пејџ, гитариста ретких могућности, једини изгледа уморно и незаинтересовано и очигледно је да му недостаје свежине и права инспирација. Џон Бонем (John Bonham) покретачка снага групе, као и увек је насмејан и расположен. Он је задужен за добро расположење ЛЕД ЦЕПЕЛИНА.

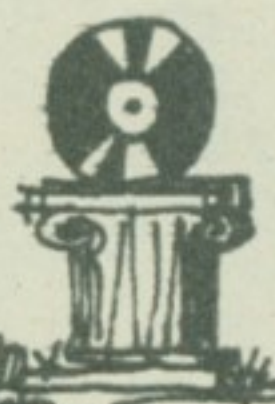
СОФИ И МЕГАЛИ (SOPHIE AND MAGALY)

СОФИ И МЕГАЛИ, петнаестогодишње близнакиње, ове године на такмичењу за Песму европизације заступале су Луксембург. У Хагу је њихова комична песма „Тата Пингвин“ (»Papa Pingouin«) освојила тек девето место, али је присутна публика бурно поздравила ове симпатичне Луксембуржанке.

Софи и Меги су рођене у Паризу 24. 8. 1964. године. Мајка им је позната новинарка, а отац драмски писац Камил Жил. После завршене основне школе 1979. године, сестре су се уписале на Академију за глуму и игру у Паризу где су училе класичан балет, степовање и глуму. Открио их је француски продуцент Жан Пол Кара и одмах им дао шансу да се у Хагу огледају и као певачице. Награду су освојиле, али је вероватно да ћемо их у будућности чешће виђати јер стручњаци кажу да време Софи и Меги тек долази.

Берза плоча

Продајем следеће ЛП плоче: »War of the Worlds« (Jeff Wayne), Jazz« (QUEEN), »Pyramid« (Alan Parsons), »Just Testing« (WISH-BONE ASH), »One of a Kind« (BRUFORD), »If You Can't Stand the Heat« (STATUS QUO), »Lionheart« (Kate Bush), »Approved by the...« (MOTORS), B 52's, »The Very Best of...« (Leo Sayer), »Heavy Horses« (JEFF TULL), »A Single Man« (Elton John), »Live in Europe« (CREEDENCE

CLEARWATER REVIVAL), »Pieces of Eight« (STYX). »Кад мисли ми врлудају (АЕРОПРОМ) и др. Све плоче су одлично очуване.
Едо Палангић,
Смићкласова 16,
47000 Карловац

Продајем добро очуване ЛП плоче: »Heroes« (David Bowie), »A Night at the Opera« (QUEEN), »13« (THE DOORS), »III« (LED ZEPPELIN), »Festival« (SANTANA), »Harbor« (AMERICA), »A

Question of Balance« (THE MOODY BLUES), »Beatles for Sale« (THE BEATLES), »Going for the One« (YES), »Souvenirs« (Demis Roussos) и »The Song Remains the Same« (LED ZEPPELIN).

Анђелија Стеванов,
Вардарска 11/а,
23000 Зрењанин

Купио бих касете група ДИВЉЕ ЈАГОДЕ и НОКАУТ. Цена по договору.

Рахте Абдула,
Немањина 14,
38400 Призрен

Продајем следеће добро очуване ЛП плоче: »Wall« (PINK FLOYD) и »Oceans of Fantasy« (BONEY M).

Саша Веселиновић,
Краљевића Марка 24,
26000 Панчево

shot all right Miss Lonely
But you know you only used
to get

Juiced in it
And nobody's ever taught
you how to live on the street
And now you're gonna
have to get

Used to it
You said you'd never
compromise
With the mystery tramp,
but now you realize
He's not selling any aibis
As you stare into the
vacuum of his eyes
And ask him do you want to
Make a deal?

How does it feel ...

You never turned around
to see the frowns on the
jugglers and the clowns
When they all came down
And did tricks for you
You never understood that
it ain't no good
You shouldn't let other

people
Get your kicks for you.
You used to ride on the
chrome horse with
your diplomat
Who carried on his
shoulder a Siamese cat
Ain't it hard when you
discovered that
He really wasn't where
it's at

After he took from
you everything
He could steal.

How does it feel ...

Princess on the steeple
And all the pretty people're
drunkin', thinkin'
That they got it made.
Exchanging all kinds of
precious gifts and things
But you'd better lift your
diamond ring
You better paw it babe
You used to be so amused
At Napoleon in rags nad the
language that he used

Go to him now, he calls you,
you can't refuse
When you got nothing,
you got nothing to lose
You're invisible now,
you got no secrets
To conceal.

How does it feel ...

ЛИТЛ РИВЕР БЕНД је за нас
релативно нов и непознат састав.
Међутим, групу сачињавају изузетно искусни и проверени музичари који већ го динама свирају заједно.

Своју каријеру су започели у родној Аустралији. Певач Глен Шорк (Glen Shogrock), који има 35 година и најстарији је у групи, предводио је у граду Аделејду састав ТВАЈЛАЈТС (TWILIGHTS). У то доба били су међу најпопуларнијим у Аустралији. За собом су имали 12 хитова и 12 златних плоча. Сматрали су да је то довољна препорука за Европу и угледајући се на БИ ЦИЗЕ 1969. године долазе у Лондон. На жалост, у Енглеској нико није показао интересовање за њих и ТВАЈЛАЈТС су убрзо пали у потпуни заборав, да би се одмах затим и дефинитивно разишли. Једино је Глен остао упоран. Био је члан многих енглеских састава и певач по клубовима широм земље. Успех никако није долазио и Глен је 1974. и сам напустио свет музике желећи да се врати у Аустралију. Тада је срео Грејема Гобија (Graham Goble) и Биба Биртлеса (Beeb Birtles) чија је музичка судбина била

МИГЕЛ БОЗЕ • MIGUEL BOSE •

Када се појави на великој позорници у облаку црвеног дима, публика из свег гласа узвикује: Мигел! Мигел! То су углавном девојчице од шеснаест, седамнаест година које непрекидно аплаузом поздрављају свог љубимца. Мигелов шоу траје један час и двадесет минута. Да би се поставила позорница за његов наступ, потребан је читав дан, а у Мигеловој пратњи налазе се техничари, музичари, костимографи, играчи, укупно тридесет три особе. Ради се о новом Мигеловом шоу који је настао после његовог боравка у Америци када је одлучио да остави филм и посвети се музици и игри.

Мигел је рођен 3. априла 1955. године. Отац му је тореадор Мигел Домингин, па је и Мигел желео да крене очевим стопама, иако је од малих ногу показивао живо интересовање и за музику и игру. Али, задешила га је несрећа (бик му је повредио ногу) и Мигел је морао да заборави на арену. Тада се прво посвећује филму, а затим игри и музици.

Овог лета био је на великој турнеји по Италији, а онда се упутио у Америку где ће, како каже, провести најмање шест месеци. И док буде далеко, с друге стране океана, његови поштоваоци моћи ће да слушају последњи Мигелов ЛП „Мигел“ (»Miguel«) на коме се налази и песма „Олимпијске игре“ (»Olympic Games«) са којом је и постигао највећи успех.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ БИЈЕЉИНЕ

ЗЛАТКО ДАВИДОВИЋ је прије свега одличан ученик и друг, али и добар музичар. Његаје рокенрол и жели да пронађе свој стил, што му у данашњој поплави група и пјевача неће бити нимало лако. Златко је веома талентован и има специфичан глас, па му у Бијељини сви проричу лијепу музичку будућност.

Зоран Рончевић
Војвођанских бригада 66
Бијељина
(хonorар 150 дин)

ЛИТЛ РИВЕР БЕНД (LITTLE RIVER BAND)

слична његовој. Они су такође у Лондону дошли из Мелбурна, али су са саставом МИСИСИПИ (MISSISSIPPI) доживели неуспех. Одлучили су да крену из почетка. Вратили су се у Аустралију, где су им се

предружили гитариста Дејвид Бригс (David Briggs) и бубњар Дерик Пеличи (Derek Pellet). О сопственом трошку снимали су деби-плочу. Тада им се први пут осмехнула срећа. Једном познатом диск-џокеју у Америци допала се њихова музика и, емитујући је сваки дан преко таласа, омогућио им је да потпишу уговор за америчко тржиште. Већ 1976. године, кренули су на прву турнеју по Америци. Данас свака њихова плоча за кратко време постаје златна. Изузетак није ни последњи дупли албум групе „Пропусница“ (»Backstage Pass«).

МОЈ ИЗБОР

«Увођењем рубрике Мој избор постигли сте пун погодан. Дали сте шансу и читаоцима да искажу свој музички укус», пише нам ПЕТАР БАУЕР из Сомбора. „Ја бих, поред Забавнина, на пусто острво понео ових десет композиција“:

ДОМАЋЕ

1. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО И НЕ ЉУБИ МЕ ВИШЕ — Бијело дугме
2. ЛУТКА СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ — Риђа чорба
3. КУМОВА СЛАМА — Леб и сол
4. НОВО ВРЕМЕ — Булдожер
5. СРЕТНО ДЕТЕ — Прљаво назалиште

СТРАНЕ

1. YESTERDAY — Beatles
2. BRIDGE OVER TROUBLED WATER — Simon Garfunkel
3. CHILD IN TIME — Depp Purple
4. WHEN THE DAYLIGHT COMES — Ian Hunter
5. SAMBA PA TI — Santana

НАША КАРИКАТУРА

ТОЈА ВИЛКОКС (TOYAH WILCOX)

мадам Рококо : ПОВИШЕЦА

SCHMIDT

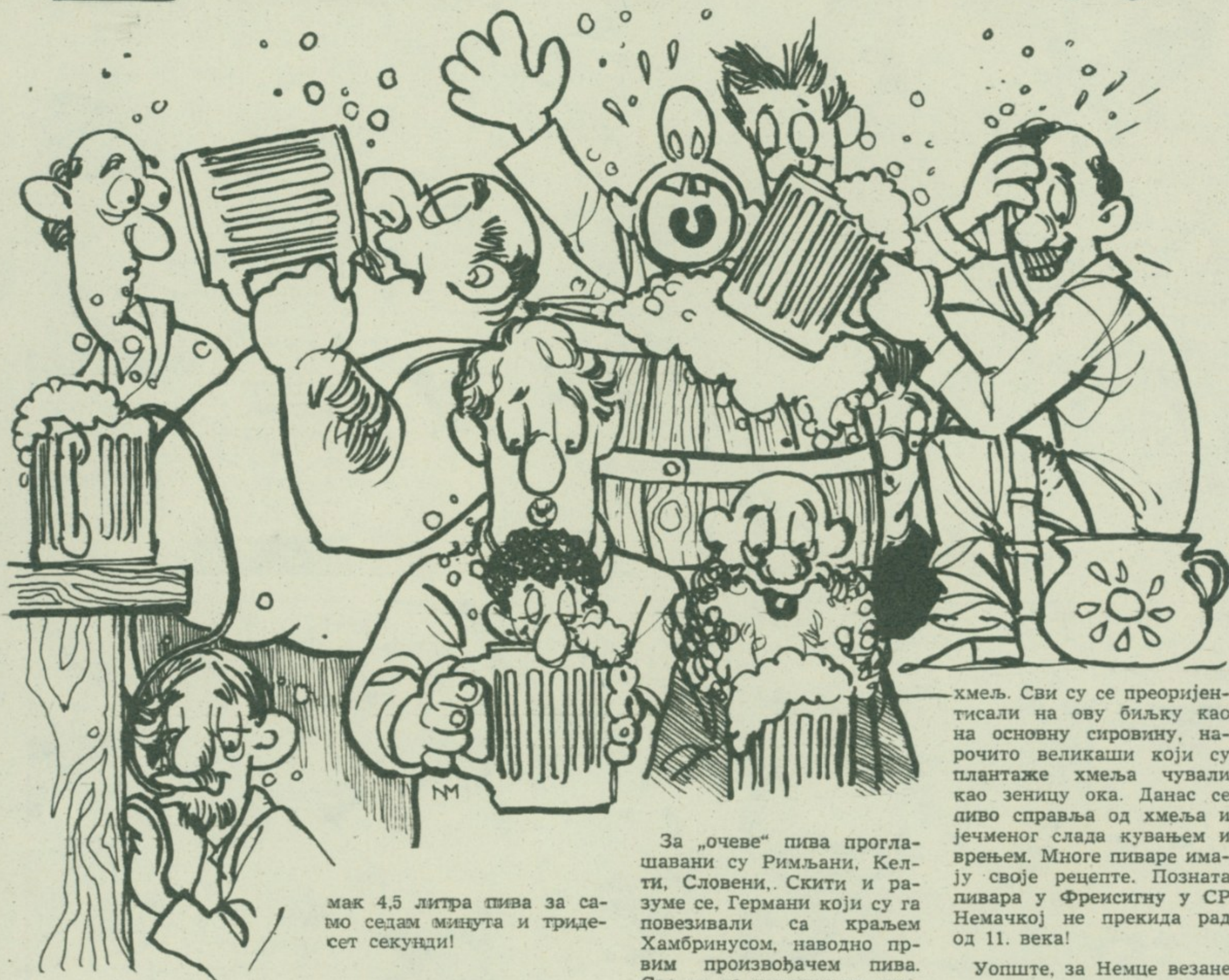

КРАЈ

С ПЕНОМ ИЛИ БЕЗ. МОЛИМ?

НЕ ЗНА СЕ КО ЈЕ ИЗМИСЛИО ПИВО, АЛИ СЕ ЗНА ДА СУ ГА ИНДУСТРИЈСКИ ПРАВИЛИ ЈОШ СТАРИ ЕГИПЋАНИ ДВАДЕСЕТ ВЕКОВА ПРЕ НАШЕ ЕРЕ.

мак 4,5 литра пива за само седам минута и тридесет секунди!

ТЕЧНИ ХЛЕБ

Године 1968. у једном лондонском хотелу нашле су се највеће пивопије на свету да одмере снаге. Било је ту и кршних и жгољавих, али су сви били при пивском апетиту и сви спремни да иду „до краја“. Читаву недељу дана раније енглеска штампа најављивала је ово сасвим службено и озбиљно светско првенство, а приземне просторије хотела биле су тесне да приме све који су желели да присуствују догађају и навијају за своје љубимце.

Спектакл је отворен поздравним говором. Судија, човек средњих година, проверавао је да ли је све у реду, жири је мирно чекао да почне „битка“, а такмичари су се за шанком премештали с ноге на ногу.

Најзад, дат је знак за почетак. После једног часа „битка“ је завршена и утврђени су резултати. Светски шампион постао је тридесет седмогодишњи Лајонел Тафт из Тедингтона који је за један час попио 13,7 литара пива. Истовремено је поставио и светски рекорд у брзини испијања изручивши у сто

Изумитељ пива, ако се уопште то данас најраспрострањеније пиће може назвати проналаском, непознат је. То право највише својатају Немци. Недовољно упућени их као такве и прихватају, углавном зато што су убеђени да су они највеће пивопије. Какве ли заблуде! Истина је: Немци су највећи пивски следокусици, али највише пива на свету пију Аустралијанци!

Име човека који је измислио пиво није познато, али се зна да су га индустријски правили још стари Египћани у 20. веку пре наше ере. Њихов поступак справљања дуго се примењивао и у новом веку. Начин је био једноставан: печени хлебчићи од житарица, најчешће јечма или кукуруза, потапани су у воду и сад остављан у близини неког извора топлоте. После окончаног процеса врења текућина се процеђивала и... ето пива! Египћани су га називали „пелусионским напитком“, по граду Пелусиону, највећем произвођачу ове течности.

За „очеве“ пива проглашавани су Римљани, Келти, Словени, Скити и разуме се, Германи који су га повезивали са краљем Хамбринусом, наводно првим произвођачем пива. Све су то неистините приче. Истина је само да је западнонемачко пиво са нешто измењеним именом некадашњег германског краља — Гамбринус — одиста доброг укуса.

За разлику од данашњег, некадашњег пиво било је друкчије по боји и укусу. Опијало је као и данашње, чак жешће јер је у себи садржавало већи проценат алкохола. Служило је као пиће, али и као храна. Јер, позната је: пиво брзо засити и... гоји! Сиротиња га је називала — течним хлебом! У старом веку прављено је са толиким постотком алкохола да је човек од једне повеће чаше био „гроги“.

Пиво је дуго било најприступачније пиће јер је свако могао да га справи. Зато је и важило за пиће плучког становништва којем је много укусније вино било прескупо.

ПОЛА ЛИТРА ЗА ДВА СЕКУНДА

Ствар се изменила 1178. године када је за израду пива први пут употребљен

свим континентима. Жестоке пивопије су и Енглези. Стога је ваљда јасно зашто је баш Мајк Гален постао рекордер у брзом испијању. Нејасно је једино како је успео да попије пола литра пива за само два секунда! Није се загрцнуо, чак је понудио опкладу да ће поновити рекорд у следећем „путу“. Нико није прихватио понуду. Са литром пива, међутим, ишло је мало спорије: Гален је ту количину попио за шест секунди!

Вин Дик из Мисурија у Сједињеним Америчким Државама друга је прича. Пошто је малтене цео живот провео у пивари у Сен Луису, углавном као дегустатор, прогласио је себе професором пива. Није претерао. Вин Дик зна о пиву више него ико. Када каже да укус пива зависи од чаше, онда му и највећи ауторитети за пиво верују.

— Чаша за пиво мора бити беспрекорно чиста, не сме се прати детергентом и брисати! — често упозорава Дик љутит што се томе поклања најмања пажња. — После прања чаша се мора сама од себе осушити. Ако се све то не поштује, пиво неће бити пиво!

По Вин Дик у боца са пивом не сме се трести већ пиво ваља лагано сипати у чашу. Буду ли се подизали мехурићи са дна чаше — од пене и укуса нема ништа!

Шта је Вин рекао за Енглеза Криса Соуткомба који је две кригле пива попио за 45 секунди дубећи на глави — непознато је!

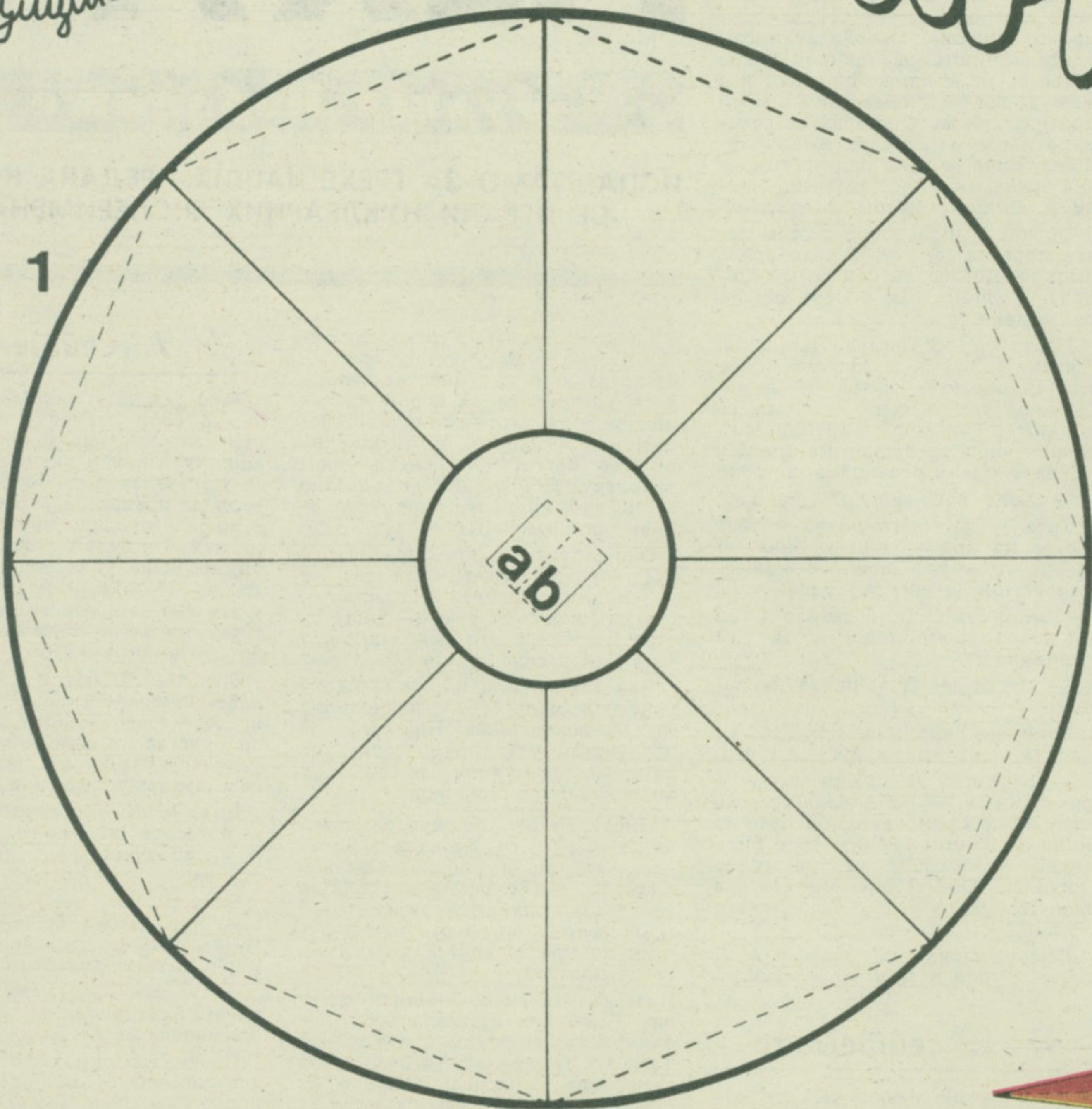
Пиво гаси жеђ у летњим данима, али и опако опија. Нарочито ако се узима на празан стомак.

М. Тодоровић

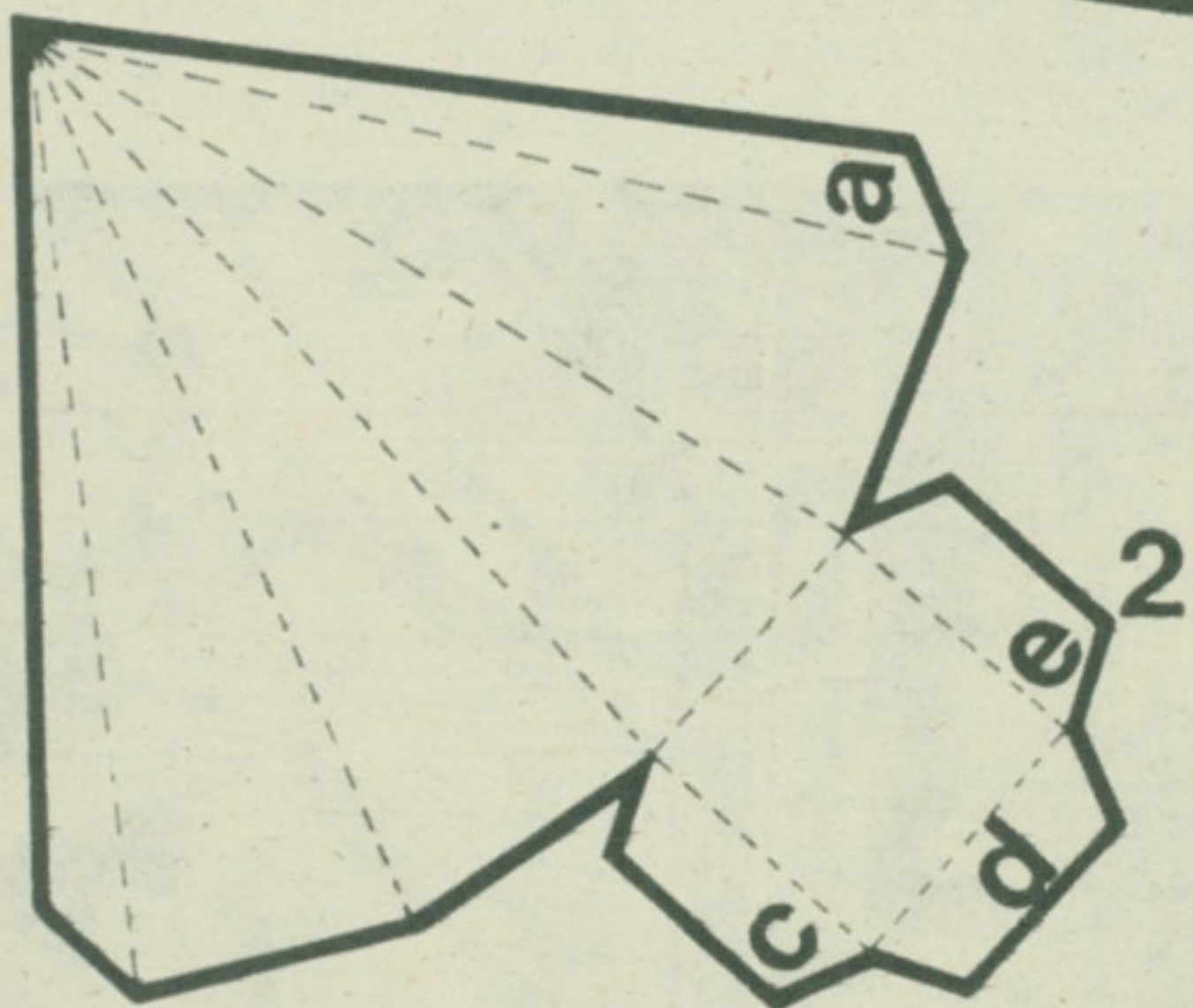
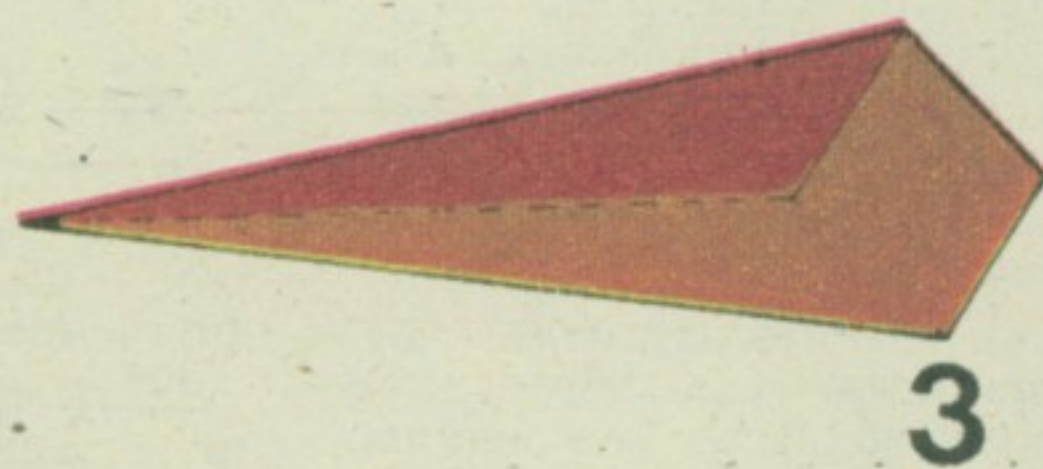

ЧИГРАРИЈА

ДА ЛИ ЗНАТЕ НЕКУ ИГРУ СА ЧИГРОМ? АКО СТЕ ЗАБОРАВИЛИ НА ОВУ СТАРУ, ЈЕДНОСТАВНУ ИГРАЧКУ, ЦИЦА ВАМ ПРЕДЛАЖЕ ДА ЈЕ САМИ НАПРАВИТЕ. А КАДА ВАМ ДОБУ ДРУГОВИ, ПРИРЕДИТЕ МАЛИ ТУРНИР У ИГРИ ЧИГРОМ.

СВЕ ДЕЛОВЕ ЧИГРЕ ЗАЛЕПИТЕ НА ТАМНИ КАРТОН, А ОНДА ИХ ПАЖЉИВО ИСЕЦИТЕ. МАЊИ ДЕО ИСЕЦИТЕ ДУЖ ИСПРЕКИДАНИХ ЛИНИЈА ТАКО ДА ДОБИЈЕТЕ ПИРАМИДУ, КАО ШТО ЈЕ ТО ПРИКАЗАНО НА ЦРТЕЖУ БР. 3. ЗАТИМ НА КРУЖНОМ ДЕЛУ НАПРАВИТЕ ОТВОР, АЛИ ТАКО ДА СТРАНЕ А И Б ОСТАВИТЕ И ПРЕСАВИЈЕТЕ УНУТРА. У ОТВОР УВУЦИТЕ ПИРАМИДУ И ЗАЛЕПИТЕ ЈЕ. САДА НАПРАВИТЕ "ЦАКНИЦЕ" ТАКО ШТО БЕТЕ ПРЕСАВИТИ КРАЈЕВЕ ПО ИСПРЕКИДАНИМ ЛИНИЈАМА И ВАША ЧИГРА ЈЕ ГОТОВА. ОСТАЈЕ ВАМ ЈОШ САМО ДА НА ЈЕДНОМ ВЕЊЕМ КОМАДУ КАРТОНА НАЦРТАТЕ ДЕВЕТ ПОЛА И ОБЕЛЕЖИТЕ ИХ БРОЈЕВИМА ОД ЈЕДАН ДО ДЕВЕТ. САД ИГРА МОЖЕ ДА ПОЧНЕ. ИГРАЧИ РЕДОМ ОКРЕћУ ЧИГРУ, А УПИСУЈУ БРОЈ ПОЛА НА КОМЕ СЕ ОНА ЗАУСТАВИ. ПОБЕДИЊЕ ОНАЈ КОЈИ ИЗ ДЕСЕТ ПОКУШАЈА БУДЕ ИМАО НАЈВЕЊИ ЗБИР.

8. abiyсū

Данас сам опет видела Другу. Махала је рукама испред прозора и непрестано говорила. Наравно, кроз прозор се ништа не чује. Када се наслонила на окно рукама, уплашила сам се и притиснула дугме да затворим капке мада знам да ми ништа не може. Нико не може да уђе.

Отац ми је испричао да су некада давно прозорска окна била ломљива. Срећни смо што су мехури дошли тек у наше доба. Раније куће нису биле овакве, нити је било слугу да гаје стоку и поврће за храну. Нико се није могао заштитити од мехура.

— Кад мало порастеш, Моника — рекао ми је — мораш да пишеш дневник. Једнога дана пронаћи ћемо начин да победимо мехуре и све ће бити као пре. Биће потребно да људи знају шта се догађало у ери мехурова.

Али, отац није ни слутио да ће нас тако скоро напустити. Ох, зашто је излазио!

Данас сам напунила шеснаест година. Мислим да сам сад довољно одрасла, те сам јутрос почела да пишем. Отац је много писао — написао је читаву причу о мехурима и о томе како је свет раније изгледао. Ја то време не познајем. Рођена сам убрзо по доласку мехура.

Тата каже да је на почетку погинуло много људи. Он је схватио да се једино остајањем у кући може избећи смрт или претварање у Другог. То нас је спасло.

* 9. abiyсū

Ништа не може да уништи мехуре... ништа, сем што се сами распрскавају над људима, који онда умиру.

Видела сам једном како то изгледа. Један човек јурио је као без душе и викао, али се ништа није чуло. Иза њега је кроз ваздух огромном брзином пловио циновски мехур. Стигао га је и распрснуо му се тачно изнад главе. Човека је облила светлуцава, љигава маса.

Почела сам да вриштим и тата је дотрчао.

Када сам касније погледала, ни чега више није било сем велике сјајне баре љубичасте боје мехура.

— Мртав је, јадник — рекао је тата. — Сместа се истопио. Боље и тако, него да је постао Други.

Нисам сигурна да је боље. Мада — Други су тако страшни!

* 15. abiyсū

Дадиља је читавог јутра кружила око мене: треба ли ми ово, треба ли ми оно. Понекад ми иде на живце. Послала сам је да ми донесе неколико јабука.

Да је само тата још свде! Већ сам три године сама, то знам јер бележим сваки датум, као што је и он чинио.

Тата ми је толико причао о ранијем свету да бих веома желела да се он врати. Причао ми је о томе како је лепо осетити на кожи сунце или кишу. Често гледам како се потоци кише сливају низ прозорско окно и питам се како бих се осећала када би ми се сливали низ кожу. Онда, постоје мора — велике, слане водене површине. Људи су пљивали у њима

као што ја пливам у базену у подруму. Знам да бих волела да се купам у мору.

Досадно ми је и недостаје ми тата. Наравно, ту су слуге, али они, зна се, нису људи. Тата их је понекад звао машинама.

* 23. abiyсū

Ушла сам у мајчину собу. Отворила сам ормаре и осетила слаб мирис парфема. Испрва се нисам усудила ништа да такнем — као да ће се мама одмах појавити иза мене и погледати ме сним својим празним очима. Онда сам се осмелила и узела једну од њених хаљина. Била је мека под прстима и сва зелена, као они драги каменови у мајчиној кутији с накитом.

Обукла сам је. Мора да сам доста порасла јер ми је сада добро стајала. Погледала сам се у огледалу. У очима сам видела одблесак зелене боје.

Мајке сам се помало плашила. Умела је да гледа као да јој је поглед окренут унутра. Није водила рачуна о мени нити ми се обраћала. Понекад је сатима плакала, а онда се бацала на врата и ударала у њих песницама, вичући:

— Хоћу напоље! Хоћу напоље!

Тата ју је много волео и због ње је на крају изишао. Знам да би ме прекорео што ово кажем, али истина је: она је крива!

Једном сам била неваљала. Отац је почео да је теши, а ја сам узвикнула:

— Пустите је! Она ништа не разуме!

Отац ме је тужно погледао, а касније смо имали дуг разговор.

— Не смеш да мрзиш мајку — рекао ми је. — Није њена грешка што се не брине о теби и што је нико не занима. Раније није била таква — долазак мехура ју је потресао. Обећај ми, Моника, да ћеш је чувати ако се мени нешто догоди.

Нисам морала да одржим обећање. Умрла је чим је он изишао.

* 1. сейшембар

Нико не зна одакле мехури долазе и зашто једне људе убијају а друге претварају у Друге.

Други постају друкчији. Уместо да се растопе кад над њима пукне мехур, они се тренутак касније подижу као да им ништа није. Али, неколико дана потом почиње свашта да им израста: мноштво руку и ногу, или очи на све стране, или две главе, или читав низ усана на вратовима и грудима. Грозно!

Чула сам шта су једном испричали преко телевизије. За столом у великој белој соби седео је човек старог и уморног изгледа. Соба је била пуна послуге, компликованије од своје у нашој кући, са мноштвом разнобојних дугмади.

Човек је говорио о борби, нади и стрпљењу. Доћи ће дан када ће сви мехури бити побеђени, рекао је. Борба ће трајати дуго пошто нико не зна одакле мехури долазе и од чега су направљени. Сва позната оружја немоћна су против њих.

Стари човек још је рекао како многи мисле да мехурима испаштамо за грехе наших предака који су вршили нуклеарне експерименте и играли се силама које нису довољно разумевали. Сувише се радиоактивности раширило тих дана по свету и неки верују да су се из ње постепено створили мехури.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

МЕХУРИ

Јулија Верланже

ИСПАШТАМО ЗА ГРЕХЕ НАШИХ ПРЕДАКА КОЈИ СУ СЕ ИГРАЛИ НУКЛЕАРНИХ ЕКСПЕРИМЕНАТА

* 7. сейшембар

На крају, човек је рекао да телевизијске емисије гутају време и средства која се иначе корисније могу употребити за борбу против мехура и да зато неће често говорити — тек колико је неопходно да нас обавести о евентуалном напретку. Поново нас је замолио да не губимо наду, а онда се екран опет замрачио.

Она Друга, од пре, вратила се пред прозор. Чудно, али сад ме већ мање плаши. Није страшна са својим мноштвом руку — много су страшнији они што имају по десет уста или носева.

Чак ми је било и жао. Држала је у руци малу бебу и непрекидно ми је показивала. На крају је испружила бебу према мени као да жели да је узмем. На беби није било ничег ненормалног.

Нисам желела да затворим капке те сам јој руком дала знак да оде. Али, она је упорно стајала и плакала. Зар је заиста мислила да могу да прихватим њену бебу? Луда жена! Зар да отворим и пустим мехуре да уђу? Удаљила сам се од прозора.

Не излази ми из главе тај догађај. Како бих примила бебу? Не бих умела да водим бригу о њој. Тата ми је рекао да бебе не једу исто што и одрасли. Можда би дадиља знала?... Али, ја мора да сам луда — да отворим Другој! Кад би ме тата чуо!

Јако сам се уплашила. Почео је да ме боли стомак и помислила сам да ћу умрети као мајка. Крикнула сам и дадиља је улете-ла у собу. Опипала ми је стомак а онда ме прекорела и рекла да сам само јела сувише јабука. Дала ми је неку пилулу и бол је убрзо уминуо. Она увек зна шта је потребно. И тата је знао шта треба узети кад се човек не осећа добро. Ипак, ни он ни дадиља нису умели да помогну мајци.

Због тога је тата и изишао — да нађе лекара. Рекао је да не би вредело телефонирати јер нико не би пристао да дође. Узео је своју топлотну пушку и отишао да доведе лекара милом или силом.

Била је то лудост, али више није могао да поднесе да гледа мајку како вришти и држи се за стомак.

Знам да није лепо од мене што тако мислим, али боље би било да ју је пустио да умре јер је ионако умрла, а он се никада није вратио.

Била сам сломљена и нисам престајала да плачем те је дадиља морала силом да ме храни.

Понекад се питам да ли се тата истопио или... или је још негде напољу са мноштвом ногу и руку, или му је коса спала и на глави изникли низови очију... Не же-

лим да мислим на то. Више бих воледа да је мртав.
Ипак, ако једног дана дође на прозор, као она жена, шта да радим? Ох, оче, шта да урадим?

* 18. септембар

Нешто се догодило! Нешто се догодило!

Толико сам узбуђена да стално трчим од телевизора до прозора и натраг.

У последњих неколико дана ме-хури као да су се проредили, а исто тако и Други. Ипак, не могу да поверујем да је дошао дуго очекивани дан победе!

На телевизијском екрану видела се иста велика соба из које је раније говорио онај стари човек, само је сада у њој седео неко млађи. Говорио је брзо и јасним гласом.

Испрва га нисам разумела — било је сувише невероватно! Онда сам осетила да плачем. Зар се може плакати и од радости?

Ох, оче, где си да чујеш ово! Победили смо мехуре!

Човек је даље говорио о новом оружју које убија мехуре, о заштитној одећи у којој се може изићи на улице и о томе како управо у овом тренутку екипе добровољаца чисте град.

Изненада, лице му се уозбиљило. Нико још не сме напоље, рекао је. Било би глупо сад, после толиког чекања, све упропастити журбом. Треба стрпљиво да чекамо јер свакоме ће екипа донети заштитну одећу.

После тога приказана је једна екипа на послу. Десетак људи корачало је улицом. Од главе до пете били су прекривени одећом налик на црне џакове са стакленим прозорчићима за очи. У рукама, које су штитиле дебеле и исто тако црне рукавице, држали су цеви сличне татиној топлотној пушци, само дебље и дуже.

Тада су се појавила три мехура, пловећи ка њима великом брзином. Они су уперили пушке, из цеви је блеснула плава светлост, врло болна за очи, и мехури су се распрсли. Над земљом, не над људима.

Дадиља ми је донела да једем. Али, како да једем у оваквом тренутку? Ускоро ћу упознати свет о којем ми је тата толико причао!

* 21. септембар

Видела сам људе и разговарала с њима!

Гледала сам телевизију кад је дадиља рекла:

— Дођи, Моника, да видиш!

Притрчала сам прозору. У нашој улици налазили су се људи у црним џаковима.

Почела сам да вичем, заборавивши да кроз прозор не могу да ме чују. Али, толико сам махала рукама да су ме најзад приметили и дали ми знак да долазе.

Појурила сам ка вратима и широм их отворила.

На вратима су већ стајала два човека. Ушли су, одмах затворили врата за собом и свукли џакове. Један је био висок и црнокош, веселих смејих очију, други дебелишаст, ситних очију и коврцаве плаве косе. Представили су се — дугајлија се звао Франк а дебелико Ерик. И ја сам рекла име.

— Где су ти родитељи, Моника?

— упитао је Франк.

— Мајка ми је умрла — рекла сам. — А отац је... изишао.

Франк ме је тужно погледао и спустио ми руку на раме.

— Кад је то било, Моника?

— Пре три године.

Уздахнуо је и рекао:

— Не треба више на то да мислиш. Сада ћеш бити врло срећна. Колико ти је година?

— Шеснаест.

* 22. септембар

Чекам да Франк дође по мене.

Преместила сам сто до прозора како бих могла да гледам напоље док пишем. Наравно, сад кад је мехурима одзвонило, више нећу мсрати да водим дневник. Можда ми је ово последња забелешка.

Кад само помислим да ће ме данас Франк извести у град!

Била бих сасвим срећна само да није једне ствари... Разумела сам зашто ме је она Друга на прозору толико преклињала да узмем њену бебу. Чула сам шта су Франк и Ерик јуче разговарали.

На тренутак сам изишла, оставивши их да седе у библиотеци. На повратку, чула сам у ходнику њихов разговор.

Свађали су се. Франк је говорио како му је тешко да пуца у Друге, а Ерик је одговорио да се прописи морају поштовати јер су Други можда заразни.

— А деца? — питао је Франк.

— Зар су и деца опасна?

— Не сме се ризиковати — одговорио је Ерик. — Деца Других изгледају нормално, али откуд знамо да неће мутирати током раста?

Франк је запретио да ће се успротивити наређењу. Ерик га је замолио да то не чини и подсетио га каква је казна прописана за саботере.

Слажем се с Франком да је ужасно што убијају Друге. Знам, сигурно знам да ни тата то не би одобрио.

Тата...

Не смем на то да мислим. Данас је велики дан. Ићи ћу напоље. Још чекам...

Ето Франка, сад сам га угледала кроз прозор! Али, не... то је Ерик. Франк вероватно није могао да дође па је послао Ерика да га замени. Ерик хода страшно полако и само гледа у земљу. Чудно, видео ме је на прозору али ми није одговорио кад сам му махнула. Шта му је?

У руци држи пушку. Шта је радио с пушком? И зашто тако полако иде?

Одлазим да отворим врата.

Најзад ћу видети спољни свет.

укрштене речи

НАЈВЕЋИ ГРАДОВИ ИТАЛИЈЕ

Суседна Република Италија простире се на површини од 301 262 квадратни километра на којој живи преко 56 милиона становника. Највећа густина насељености је, нормално, у највећим градовима. Имена највећих седам треба да упишете у за то предвиђене квадрате.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ГРИЧА БОГИЊА НЕСЛО- ГЕ	ДЕСНА ПРИТОКА ДРИНЕ	УЗВИК ЗА ДОЗИВА- ЊЕ	СНИЖЕНА НОТА "GE"	ЦРНОСКА ЖЕНА КОРАЛНА ОСТРВА	2	ПРЕПЛА- НАК ИЛИ- ДАНСКОГ ПЛЕМЕ- НА
БРЗО- ЈАВИ								
ЗНАК ЗА ОРИЕН- ТАЦИЈУ								
3				НЕДАВНО ПОСУДА				
ИВАН ДОНЧЕ- ВИК			СУМПОР		ЕНГЛЕС- ГЛУМАЦ ГИНИС ПАПРЕНИ			
5						ДРУГЕ МЕСТЕ- РИОЗАН		
ЗНАК ЗА КИСЕО- НИК		НАЈЗНА КАРТА	6			ЦРВЕНА ЗАСТАВА ЗНАК ЗА МАКАРСКУ		
ГУБОВЕ- ЊЕ ПАМКЕ- ЊА	7	АКУМИКУЛ		МРАК, ТЛИНА РЕБАР			ТРАВНА- ТА СТЕПА	
							ПРЕД- ГРАБЕ СПЛИТА	
РИБАР ЈАТА					РОМАН ЕМИЛИЈА ЗОЛЕ	ПРЕДЛОГ МЕСТО НА ДУГОМ ОТКУ		
РУСКИ НАУЧНИК И ПЕСНИК МИХАИЛ								
ЧЕШКА АФИРМА- ЦИЈА				ПЛАНИНА У СРБИЈИ ГЛУМАЦ ПАКИНО				
ЗНАК ЗА НАТРИ- ЈУМ			БЕЗБОГ- НА ОТРОВНА ТЕЧНОСТ					
НУЛА		ХЕМИЧ- КИ ЕЛЕ- МЕНТ						

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Л. Мур, крвга, оче, вино, ЛАЖНИ ЦАР Ш... камион, сн, ким, траке, СК, Леукип, ари, трава, ловци, Ил, оков, сејм, о, р, ареа, ба- зичан, НЛ, омица, РАИ, Јаси, кос.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

3 месеца	165,00 динара
6 месеци	330,00 динара
1 година	660,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

3 месеца	330,00 динара
6 месеци	660,00 динара
1 година	1.320,00 динара

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	70.—
СР НЕМАЧКА	DM	124.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	290.—
ШВЕДСКА	Skr.	292.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr.	115.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Све уплате примљене до 1. XI важе до истека претплате по старим ценама. Почев

НАРОДНА КЊИГА

препоручује вам своја издања из области књижевности за децу и омладину

1. ИЗАБРАНА ДЕЛА МАРКА ТВЕНА

у шест књига
Широм света славни Твенони јунаци ТОМ СОЈЕР И ХАКЛБЕРИ ФИН чекају да им се придружите у најлуђим авантурама на свету.
ДОЖИВЉАЈИ ТОМА СОЈЕРА
ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИЈА ФИНА
ЈЕНКИ НА ДВОРУ КРАЉА АРТУРА I—II
КРАЉЕВИЋ И ПРОСЈАК
ЖИВОТ НА МИСИСИПИЈУ
Формат 20 x 8,5, тврди повез, ћирилица.
Цена комплекта: 1.900.—

БИБЛИОТЕКА „БИСЕРИ“ 2. I КОЛО — НОВА СЕРИЈА

ПРВИ пут на нашем језику шест књига бајки народа Далеког истока
КИНЕСКЕ БАЈКЕ
ЈАПАНСКЕ БАЈКЕ
КОРЕЈСКЕ БАЈКЕ
МОНГОЛСКЕ БАЈКЕ
ВИЈЕТНАМСКЕ БАЈКЕ
ТИБЕТАНСКЕ БАЈКЕ
Формат 12,5 x 19, тврди повез са илустрацијама, ћирилица
Цена комплекта: 600.—

3. X КОЛО БАЈКИ

ГРЧКЕ БАЈКЕ
ИРАНСКЕ БАЈКЕ
ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ

ШПАНСКЕ БАЈКЕ
ТУРСКЕ БАЈКЕ
Формат 12,5 x 19, тврди повез са илустрацијама, ћирилица
Цена комплекта: 360.—

4. IX КОЛО БАЈКИ

БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ
БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ
БАЈКЕ ИНКА
БАЈКЕ МАЈА И АСТЕКА

ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
ВЕНЕЦУЕЛАНСКЕ БАЈКЕ
Формат 12,5 x 19, тврди, илустровани повез, ћирилица
Цена комплекта: 300.—

5. ЈУНАЦИ ЦРТАНОГ ФИЛМА

Сарадња са ИРО „Вук Караџић“
НЕОБИЧНЕ ЗГОДЕ ПЕРЕ
ДЕТЛИЋА
МЕДВЕД ЈОГИ И ЊЕГОВА
ДРУЖИНА

ПУСТОЛОВИНЕ ВИКИЈА
ВИКИНГА
Тврди повез са четворобојним илустрацијама у заштитној кутији од картона у боји. Ћирилица—латиница
Цена комплекта: 750.—

6. СВЕЗНАЊЕ ЗА МЛАДЕ ОД А ДО Ш

ЈЕДИНСТВЕНА АБЕЦЕДНА
ЕНЦИКЛОПЕДИЈА
ЈЕДИНСТВЕН ПРИРУЧНИК ЗА
УЧЕНИКЕ — ПРИЛАГОЂЕН
ШКОЛСКИМ ПРОГРАМИМА
ПРУЖА КРАТКЕ И САЖЕТЕ
ОДГОВОРЕ „ОД А ДО Ш“ ИЗ
СВИХ ОБЛАСТИ
ХУМАНИСТИЧКИХ И
ПРИРОДНИХ НАУКА.
Сарадња „Народна књига“ —
„Младинска књига“ —
Љубљана
Формат 24 x 29, страна 230,
тврди повез са вишебојним
корицама, ћирилица
цена: 350.—

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“, 11000 Београд, Шафарикова 11
НАРУЧБЕНИЦА ПЗ 26. 10. 1980.

ОВИМ НЕОПОЗИВО НАРУЧУЈЕМ КЊИГЕ под бројевима (наведите бројеве књига које наручујете)

1. ЗА ГОТОВО по цени од динара _____, коју ћу платити поштару кад ми уручи књиге
2. НА ОТПЛАТУ по цени од динара _____, коју суму ћу отплатити у _____ месечних рата уз одговарајућу камату. (Најмања рата је 150.— динара). Рате ћу уплаћивати до 10. у месецу до исплате целе суме. У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број, место, улица и број)

(Радна организација у којој је купац запослен)

М.П.

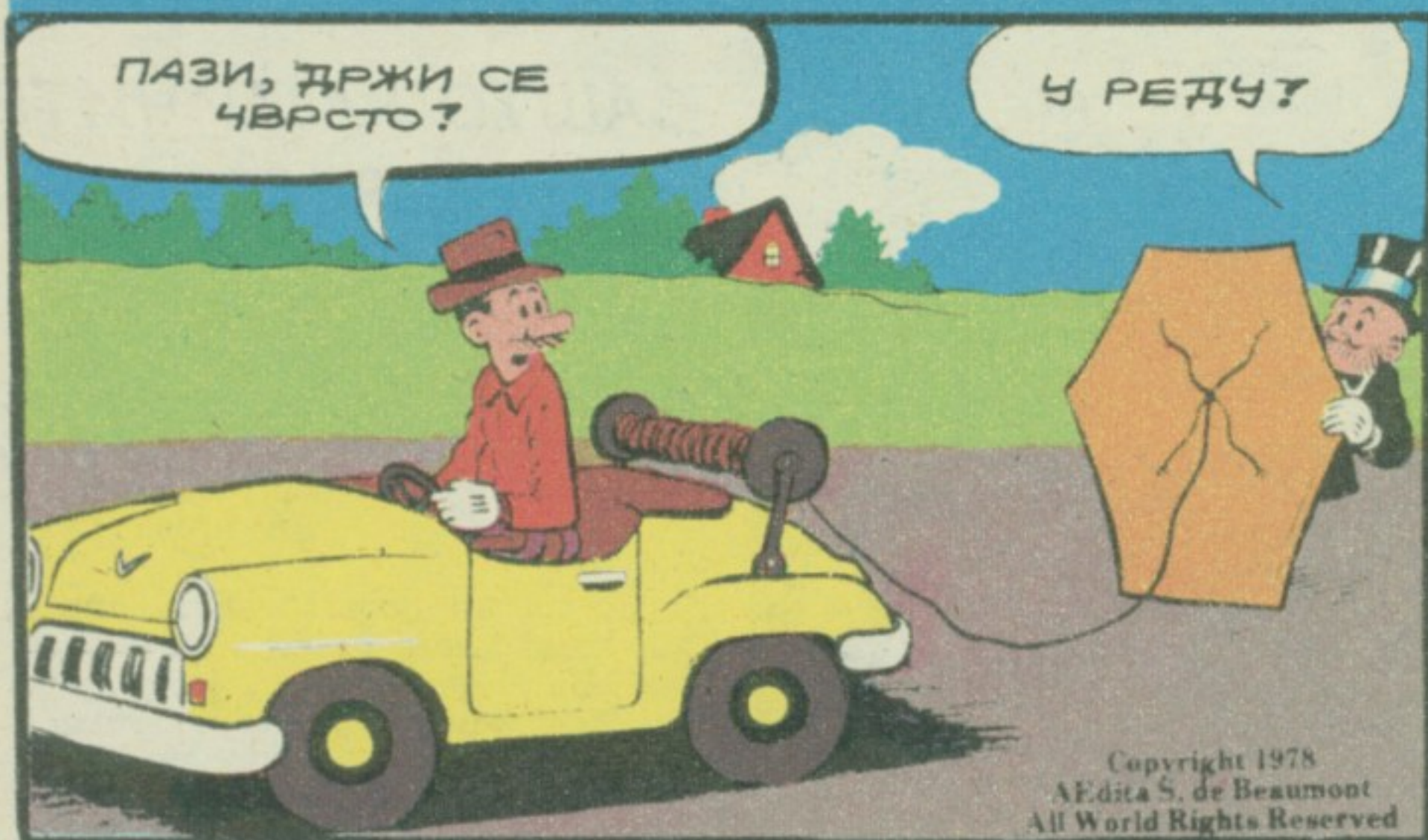
(Овера радне организације за купце на отплату)

(Потпис купца бр. л. к. и где је издата)

Купци, који књиге купују на отплату, оверавају наручбеницу у радној организацији где раде а пензионери приликом куповине на отплату прилажу последњи чек пензије. Књиге можете поручити:
— Код издавача, 11000 Београд, Шафарикова 11
— У Салону „Народне књиге“, Цетињска 6. У Сервису „Народне књиге“, Николе Спа-сића 2. Члановима Клуба читалаца „Народне књиге“ стални попуст од 20%.

ПОВОДОМ ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ „НАРОДНЕ КЊИГЕ“ И МЕСЕЦА КЊИГА СВИМ КУПЦИМА ЗА ГОТОВО ОДОБРАВАМО ПОПУСТ ОД 20%.

РИЛЕ и ГИЛЕ

НОВО

PEZ® фигурице

PEZ камиони

ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ PEZ-а

Нове фигурице — PEZ КАМИОНИ тражите у вашој најближој продавници.

Играјте се PEZ фигурама, сладите се PEZ бомбонама!

HP Kolinska

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавнице,

ПРИРОДНИ НОСАЧ АВИОНА

Знам да је до 1970. године члан ОУН био Тајван. Сада је Кина у овој организацији. Тајван више није њен члан. Да ли су, уопште, Кина и Тајван две засебне земље? Које државе одржавају дипломатске односе са Тајваном и какав је његов статус данас?

Драган Будовалчев,
Штротсмајерова 6
Остојићево

Марионетска држава Тајван, позната у прошлости и као Формоза, налази се на острву које има тек нешто више од 35 хиљада квадратних километара. Из анонимности је изашла 1949. године тврдећи да представља закониту владу Кине: на њеном челу се у том тренутку налазио генералисимус Чанг Кај Шек који се на Тајван повукао бежећи од револуције у Кини.

преговорима, представља „искључиво унутрашње питање Кине“.

С обзиром на географски положај и своју изванредно велику стратешку важност, Тајван је од посебног интереса за Сједињене Америчке Државе. Отуда и сва подршка које су оне пружале овој острвској држави. Па ипак, оне су још у време председника Никсона, кад је дошло до извесног приближавања САД са НР Кином, наредиле повлачење једног броја људи из контингента од око 8 хиљада војника стационираних на овом природном „носачу авиона“. Почетком прошле године председник САД, Картер, изјавио је да више не признаје Тајван. Успостављање дипломатских односа са Кином значило је уједно и затварање амбасаде у Тајпеју и њено отварање у Пекингу. Додуше, све ово не значи дефинитивни растањак, Американци су основали „невладино тело“ које је задужено за трговинске и културне односе са Тајваном. Што се тиче војних споразума, неки од њих су остали на снази, а неки су замењени новим, „одгова-

НАЈВЕЋА ОПШТИНА

Које насеље у Београду има највише становника?

Славица Риговљев,
Стевана Христића 5
Београд

По броју становника највећа је општина Земун на чијој територији живи око 140 хиљада људи.

СМЕР НИЈЕ ВАЖАН

Ученик сам трећег разреда гимназије у Битољу. По завршетку ове школе желео бих да се упишем на Факултет драмских уметности, на групу за филмску и телевизијску режију. Да ли је за упис на овај факултет важан смер који сам уписао у гимназији (постоје само два: физичко-математички и хемијско-биолошки)? И још нешто, да ли се полагају неки квалификациони испити?

Сашо Огненовски,
Цар Самоил 126
Битољ

Један од општих услова за упис на I годину студија Факултета драмских уметности је да на њу могу да се упишу сва лица која имају завршено средње образовање, односно која су стекла IV степен стручне спреме свих струка и занимања. Према томе, није важно који ћеш смер у гимназији завршити.

Поред општих постоје и посебни услови за упис студената на овај факултет а обухватају склоност, способност и обдареност личности за одређена уметничка занимања. Посебни услови се утврђују полагањем испита за проверу испуњености посебних услова пре уписа на конкурс. Испит за проверавање посебних услова састоји се, на Групи за филмску и телевизијску режију, од 3 елиминаторна дела. Први чини писмени испит из области филмске и опште културе, друштвених наука и сценаријски задатак. Други део састоји се од усменог испита (разговора с кандидатом), одбране сценаријског рада на задату тему, проверавања општих знања из области филма и телевизије на основу обавезне литературе. И трећи, последњи елиминаторни део састоји се од снимања и одбране практичног рада, филмске вежбе и питања из области која обухвата обавезна литература.

ПРВАК У БИЈАТОНУ

Молим вас да ми одговорите ко држи југословенски рекорд у дизању тегова за младе јуниоре у категорији до 48 кг и када је постављен?

Драган Илић,
Б. Баковића 111
Ипђија

Државни првак за младе јуниоре у категорији до 52 кг (не до

48) је Драган Ибрић, члан КДТ „Вождовац“ из Београда, који је 31. маја ове године у Инђији дизао 142,5 у бијатону.

ЗАШТО РАЗЛИЧИТЕ АДРЕСЕ?

Желео бих да објавите тачну адресу на коју бих могао да се обратим ради куповине књиге „Мини формуле“ из области математике, физике и хемије.

Горан Марковић,
Владичин Хан

Да ли ви уопште знате адресу на којој могу да се наруче књиге „Мини формуле“: у једном броју Забавника појави се једна, а у другом друга. Пошто су ми ове књиге потребне, молим вас да објавите праву адресу. Молио бих вас још да ми пошаљете број 1389 који је изишао пре две године.

Зоран Недељковић,
Владичин Хан

Последњи оглас за продају „Мини формула“ објављен је у Забавнику 1. јуна прошле године, а адреса на које су књижнице могле да се наруче био је „Биро за публицистику“ — Мини формуле, Ул. Валтера Перића 3/III, 71000 Сарајево. До почетка марта прошле године, ове књижнице су могле да се наруче на адресу „Биро за публицистику — Центар Скендерија“, поштански факс 64, 71001 Сарајево. Зашто су се у Забавнику појавиле различите адресе јасно је: „Биро за публицистику“ се из „Центра Скендерије“ преселио у Улицу Валтера Перића.

САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА

Да ли у мом граду постоји друштво филателиста? Ако га нема, да ли постоји у неком оближњем граду?

Горан Нидогер,
Славка Родића 131
Приједор

Како смо сазнали, у твом граду не постоји удружење филателиста. Нема га ни у Бањалуци. Зато ти предлагемо да се писмомо обратиш Савезу филателиста Босне и Херцеговине, поштански факс 57. Сарајево.

НЕКТАР ЗА ЛЕПТИРА

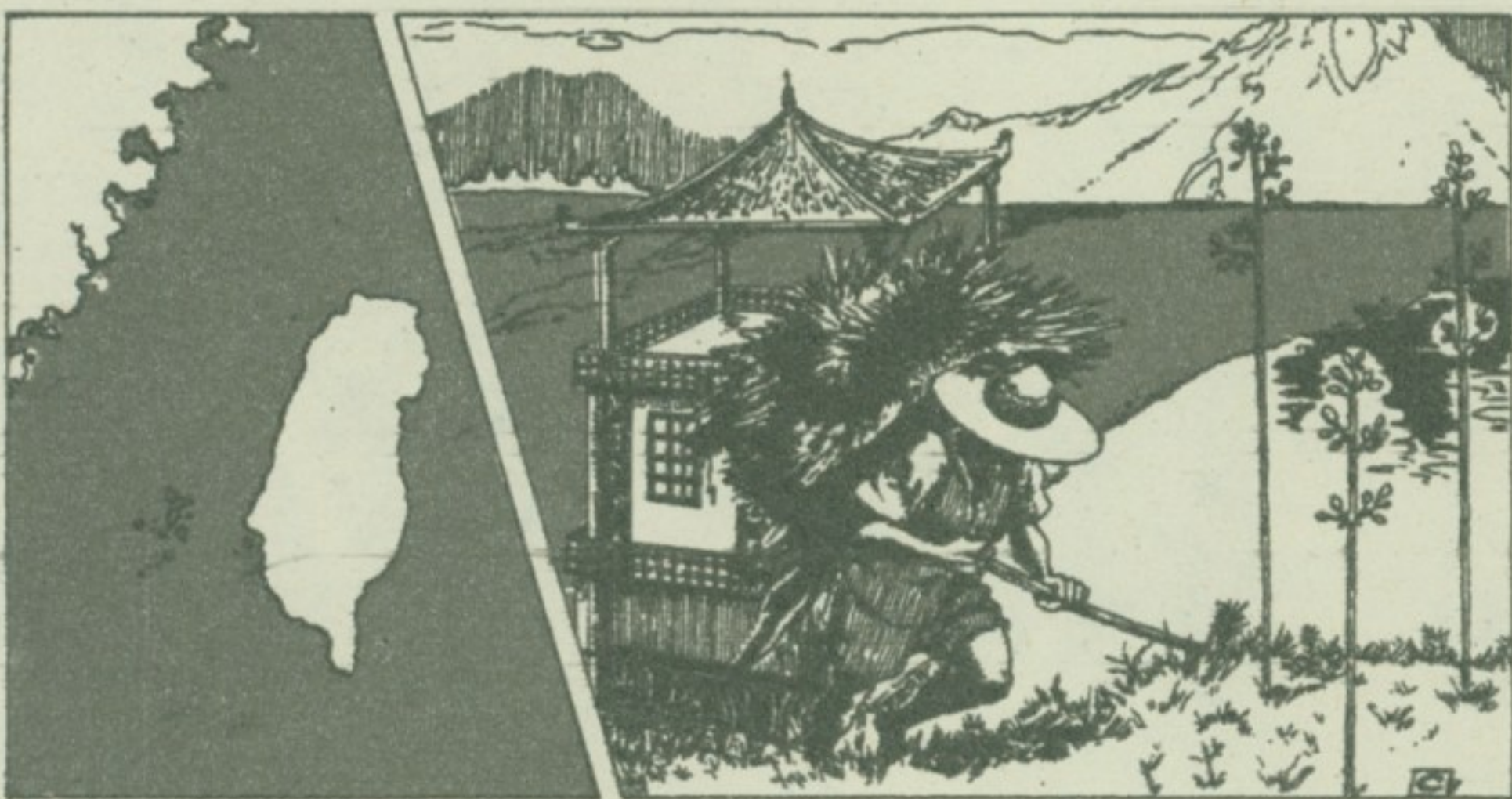
Молимо те да нам одговориш чиме се хране лептири?

Гордана и Јелена Г.
Београд

Цветним нектаром.

ЛАСЕР У КУЋНОЈ РАДИНОСТИ

Писао сам ти већ једном и ти ми ниси одговорио. Зашто? Надам се да ћеш то ипак учинити. Тражио сам од тебе неке старе бројеве Забавника, а ти не само да их ниси послао већ ниси ни моје писмо објавио. Шта се то тамо догађа? Сада желим да ми, поред бројева из серије „Живот у...“ пошаљеш и бројеве 883, 887, 862.

Под окриљем оружаних снага САД, Чанг Кај Шек је основао куоминтаншку, националистичку Републику Кину која је сама себи дала право да представља целу Кину у међународним релацијама, укључујући ту и Уједињене нације. У њима је Тајван имао своје место све до 1971. године када је у ОУН примљена Кина. Ни пријем Кине у Светску организацију није уздрмао Чанг Кај Шека у уверењу да ће се једног дана „победоносно вратити у Кину“. Међутим, умро је 1975. године не остваривши своје фикс идеје о једној Кини, његовој, наравно.

С друге стране, за Народну Републику Кину и већи део света, Тајван је „недељиви део кинеске територије“ (и наша земља спада у оне које никада нису признале Тајван) и решавање тајванских проблема, било војном силом или

рајућим“. Нове тајванске позиције могу да доведу, сматра се, до многих промена: једна од њих је и могућност да националисти иступе из уговора о неширењу нуклеарног наоружања и одлуче се да постану нуклеарна сила правдајући се опасношћу по безбедност земље. Таква могућност, бар донедавно, није била и званично потврђена. Уосталом, мало је вероватно да би се Кина одлучила за оружани напад без обзира што је Тајван део њене територије.

Амерички пример повлачења са Тајвана вероватно ће следити и неке од преостале 21 државе које још признају Тајван. Већина су из Латинске Америке. Није искључено да ће се и оне одредити за варијанту „невладиних тела“ или „приватних мисија“ као што су то учиниле САД, Јапан и још неке земље.

846, 839. Ако ми не пошаљеш бројеве и не објавиш писмо и одговор, читалац мање.

Узгред, да те питам: да ли је могуће направити ласер у кућној радиности? Не питам зато што бих га правио већ из радозналости. То да знаш!

Золтан Чала,
Максима Горког 61
Нови Сад

Ни поред најбоље воље старе бројеве Забавника не можемо да ти пошаљемо јер их немамо. Све

чиме располажемо је по један укоричен примерак. На теби је да одлучиш да ли ћеш, пошто твој захтев не можемо да испунимо, остати наш читалац или не. Узгред, није лепо никог уцењивати, па ни редакцију листа који читаш.

Што се тиче тога да ли је могуће направити ласер у кућној радиности, одговор је: све зависи од те радиности. Наиме, тако нешто не би било немогуће под условом да расположеш потребном технологијом и материјалом, а он не може да се купи у свакој радњи.

ШТА БИСМО ДАЛИ ДА СМО НА ТВОМ МЕСТУ?

Живим у Нишу и имам 14 година. Вежбаим гимнастику и тренирам рукомет. Лепо певам и фантастично играм. Уз то, одлична сам ученица. Супер се облачим и имам све што пожелим. Па ипак, имам један проблем. Верујем у НЛО, читам напаве и књиге из области парапсихологије, окултних наука и привидне смрти. У томе ми пролази доста времена јер седим и покушавам да откријем „нешто“. Допадају ми се нека чудна занимања као што су тајни агенти, политичари, астронаути. Желела бих да идем у војску. Своја расположења не могу да сакријем. Ако ми се нанесе нека неправда, одмах се збуним. Због тога сам чак неколико пута и испаштала. Немој ми рећи да ће ова моја интересовања проћи са пубертетом, него ми помози, ако можеш. Знаш да ниси психолог, али замисли до си на мом месту.

Тања „Мравче“
Ниш

Драга Тања, мада твоје писмо није кратко, не схватамо баш најбоље шта ти заправо желиш. Да ли ти можда смета што лепо певаш, фантастично играш, супер се облачиш? Или ти можда смета што си толико свестрана. То свакако не би требало да буде разлог незадовољства. Ако су у питању твоја интересовања, ни она не би требало да представљају проблем: НЛО, парапсихологија и привидна смрт голицају машту и закупају на стотине хиљада не само

младих већ и оних који су то давно престали да буду. Сем тога, није искључено да ћеш, можда чак и у скоријој будућности, почети да се интересујеш за сасвим друге ствари.

Никако не бисмо могли да се сложимо с тобом да се политичари и астрономи баве чудним занимањем, поготову не ови први. Професионалних политичара има, како се то каже, откад је света и века.

Ни твоја жеља да идеш у војску није нимало чудна: то исто би учиниле и многе друге девојке у нашој земљи. Када ће им бити омогућено, питање је времена.

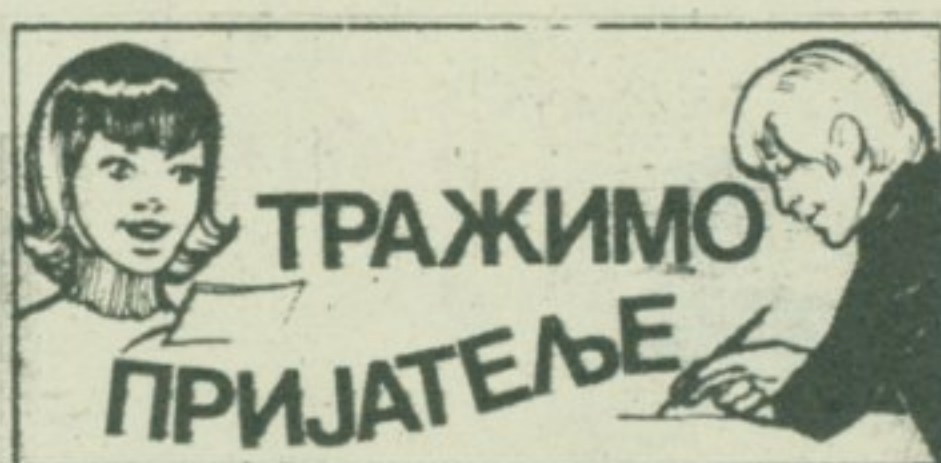
Што се тиче твојих расположења, немој ни да покушаваш да их сакријеш: то би могло да проузрокује далеко теже последице. И реаговање на неправду не бисмо могли негативно да оценимо, напротив. Само размисли добро да ли је нешто што се теби чини као неправда заиста неправда или ти можда нешто примањ превише „срцем“. И на крају, кад бисмо ми били тако супер као ти, не верујемо да би нас то чинило незадовољним.

НЕМА ДАСАКА

Желио бих знати да ли нека творница у Југославији производи даске за једрење? Ако је твој одговор потврдан, молио бих те да наведеш приближну цијену дасака и начин на који могу да се набаве?

Јурица Војновић
Сплит

Даске за једрење за сада не производи ниједна наша фабрика.

Јованка Сомошан, спл. Н. Титулеску нр 11, б 15, ск Б, ет 2, ап 9, 1900 Темишвар, Јуд. Тимиш — 14 година, сакупља постере, касете, разгледнице и модне исечке из разних часописа, дописивање на српскохрватском

Слободан Голубовић, 11430 Умчари, 27. марта 6 — жели да му се јави пријатељица Драгана коју је упознао на главној железничкој станици у Београду. Било је то 26. јула ове године и рекла му је да путује за Сплит и да ће тамо остати до 25. августа. Рада Дерата, 57300 Бенковац, Задарска 2 — 13 година, воли спорт и музику

Мирјана Палча, 11001 Београд, Боре Продановића 15 — 11 година, воли забавну музику, сакупља салвете и значке

Светлана Кнежевић, 11224 Врчин, Иве Лоле Рибара 27 — 12 година, воли спорт, музику, сакупља значке

Роберт Семи, 24000 Суботица, Миклоша Саба 7 — 14 година, воли спорт

Даринка Молеровић, 11000 Београд, Гаврила Принципа 60 — 13 година, сакупља значке и разгледнице, навија за Црвену звезду

Томислав Биртић, 54000 Осијек, Лошинска 47/1 — 10 година, сакупља значке, маркице и спортске заставнице, навија за Партизан

Душана Павловић, 11000 Београд, Браће Јерковић 139/11 — 14 година, воли забавну музику, сакупља, маркице, значке и постере

Тихомир Швајнберт, 54000 Осијек, Миљачка 3 — 17 година

Јадранка Мачкић, 23000 Зрењанин, Раде Трнча 39 — 12 година, сакупља маркице, постере, значке и разгледнице, воли рок музику

Вера Ваштаг, 26300 Вршац, Лазе Нанчића 94 — 12 година, сакупља постере Сребрних крила

Славица Урошевић, 15214 Дебров. Звезд — 14 година, сакупља значке, воли музику и спорт, навија за Црвену звезду

Драгана Миленковић, 12209 Кличевац, Браничевска 33 — 13 година, сакупља разгледнице, маркице и значке, воли спорт и музику

ПОЛИТИКЛА

МОЗАИК

У НОВОМ БРОЈУ

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

4 ПИТАЊА — 40 НАГРАДА (1 КОЛО)

НЕОБИЧНИ ПРЕДМЕТИ

У СВАКОМ БРОЈУ

КОЛОР-ТЕЛЕВИЗОР!

И ЈОШ 39 ПРИМАМЉИВИХ НАГРАДА

